

Buletinul

Comisiei istorice a României

Vol. X.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „Dafina Românească”
Vălenii-de-Munte

1931

COMISIUNEA ISTORICĂ A ROMÂNIEI ÎN 1931

N. Iorga, *președinte*

D. Russo, *membre*

I. Nistor, „

S. Pușcariu, „

Al. Lăpădatu, „

R. Caracaș, *secretar*

Buletinul

Comisiei istorice a României

Vol. X.

BUCUREȘTI

Tiparul așezământului tipografic „Datina Românească”
Vălenii-de-Munte
1931

**Buletinul apare prin îngrijirea
Președintelui Comisiei**

CONSTANTIN ȘI MARCELA KARADJA

DOCUMENTELE
MOȘILOR CANTACUZINEȘTI
DIN BUCOVINA

Documentele moșilor cantacuzinești din Bucovina

La Nordul Bucovinei, pe pământul vechiului Voevodat al Șipenițului¹, la vechea graniță a țerii Moldovei în spre Polonia, în marele drum al năvălirilor², dar și al negoțului, se află Onut. Acest sat alcătuia pe vremuri, împreună cu Samușin sau Părhăuți³, Martinești, Cernauca și toate câmpiile din prejur, așezate între Nistru și Prut, unul din uriașele latifundii ale Cantacuzinilor, ajungând în posesia acestora prin Alexandra, fata Marelui Vornic și Logofăt Gavrilaš Mateiaș, măritată după Marele Vistiernic Iordachi Cantacuzino⁴.

O parte din trecutul acestui complex de moșii ni-a fost redată mulțămită osteneții unui preot bucovinean, părintele S. Reli⁵,

¹ Cf. I. Nistor, *Românii și Rutenii în Bucovina*, București, 1915, pp. 7 și 54.

² Cf. Wickenhauser, *Die Deutschen Siedlungen in der Bukowina*. Cernaui (1885, I, p. 8): „Als, im J. 1241, die Mongolen wie eine Wasserfluth die nördlichen Länder Europas überschwemmten, drangen sie auch auf der alten Völkerstrasse von Samuschin (bei Onut am Dniester) her, über den Seret und die Molda“.

³ Cf. documentul 17 de mai jos.

⁴ Dintr'un act din 4 Martie 1652, prin care Vasile Lupu întărește împărțea moștenirii lăsate de Gavrilaš Mateiaș extragem următoarele moșii situate în Bucovina, între Prut și Nistru, formând un complex de câteva sute de km.²

Partea fiului Ieremia: Stăucenii Mari, Stăucenii Vechi, Iujineți, Șișcăuți, Jucica, Cuciuș, Denisăuca, $\frac{1}{2}$ Zastavna, $\frac{1}{2}$ Lențești, $\frac{1}{8}$ Valeva, $\frac{1}{4}$ Cadubești.

Partea Ilenei Comisoaii (Neculce): $\frac{3}{4}$ Babin, $\frac{3}{4}$ Stepaniuca, $\frac{3}{4}$ Boianciuc, $\frac{1}{2}$ Doroșăuți, $\frac{1}{2}$ Vasilcău, $\frac{1}{8}$ Cernauca, $\frac{1}{8}$ Boian, $\frac{1}{4}$ Lehăceni.

Partea Alexandrei Vistiernicesei (Cantacuzinul): Serăuți, Budulcea, Chișălău, Pohorlăuși, Martinești, Zadobriuca, Samușin, Prelipce, Ivancăuți, Cernauca-de-Sus, Pilipăuți, Vorohieni, Onutul-de-Sus, $\frac{1}{2}$ Onut-de-Jos, $\frac{1}{2}$ Borăuți, $\frac{1}{2}$ Cernauca-de-jos, $\frac{1}{2}$ Rohozna. — Totalul alcătuiește 81 de moșii în diferite părți ale Moldovei.

⁵ S. Reli, *Amintiri dintr'un castel la Nistru*, București 1924.

care a avut prilejul să studieze archiva de familie rămasă în posesia castelanei de la Ocna¹, scoborătoare, în linie femeiască, a vechilor boieri pomeniți în actele de mai jos.

O mare parte din hrisoavele privind acest ținut au fost, din nenorocire, distruse la mănăstirea Dragomirna, cu ocazia jafului căzăcesc al lui Tîmuș Hmilnițchi în 1650².

Cu toate acestea, mai sînt și alte documente, păstrate cu sfințenie până azi, în archiva coborătorilor Logofătului Gavrilaş Mateiaș, în familiile Cantacuzino și Suțu, aiungând astfel în sfârșit în mîinile noastre, prin unchiul nostru Nicolae Suțu din Bacău, fiul beizadelei Nicolae Suțu³.

Afară de interesul acestor documente din punctul de vedere cultural, juridic și istoric, credem că trebuie stăruit și asupra importanței lor etnografice. Foarte mulți din locuitorii menționați în actele ce urmează arată prin numele lor⁴ fostul caracter românesc al acestui vechiu ținut al Zastavnei⁵. De atunci s'a ivit o transformare desăvârșită, așa că d. profesor I. Nistor putea scrie în 1915 că populația districtelor Coțmanilor și Zastavnei era alcătuită din 86.898 de Ruteni, iar numai 185 de Români⁶.

Inceputurile imigrărilor străine trebuie însă căutate cu mult înainte de răpirea Bucovinei. Ca dovadă, ne referim, între altele, la actul de scutire de dări din 1645 al lui Vasile Lupu, dat unor „Ruși, cari au ieșit amù din Țara Leșască și s'au așezat la seșiște la Călinești...“, publicat de d. profesor N. Iorga⁷.

Wickenhauser⁸ ni-a mai dat două documente, arătând cum

¹ D-na Victoria Randa, născută baronă de Wildburg.

² Cf. Wickenhauser, *Buchotin*, Viena 1874, pp. 33 și 83; Reli, *o. c.*, p. 44; Codrescu: *Uricariul*, XXIII, p. 239; Miron Costin: *Opere Compl.*, ed. V. A. Urechiiă, București 1886, I, p. 618; S. de Zotta: *Arch. Genealog.*, I, p. 47 și mai ales interesantul act de la Gheorghe Ștefan-Vodă din 25 Februar 1656, în *Archiva Alex. Cantacuzino-Pășcanu*, publ. în extras de d. N. Iorga, în *Studii și doc.*, IX, p. 51.

³ Ca anexă dăm un tablou genealogic, scoțând în evidență descendența proprietarilor actelor publicate mai jos și ale moșiei Ocna.

⁴ De ex. Grîga Grozavăscul, Vasile Talpă și Bran Frățian.

⁵ Azi plasa Nistrului.

⁶ *Românii și Rutenii în Bucovina*, p. 117.

⁷ În *Studii și doc.*, V, p. 219 și *Anciens Documents de Droit Roumain*, I, p. 234.

⁸ *Buchotin*, pp. 102 și 108, și Reli, *o. c.*, pp. 79-80.

Grigore Matei Ghica Voevod înlesnește, în 1727 și 1739, așezarea unor coloniști ruteni în Bucovina, lipsa de brațe de muncă făcându-se simțită în urma războaielor și turburărilor de tot felul din veacurile trecute¹. Actul nostru no. 26, din 20 Iulie 1726, dat de Mihai-Vodă Racoviță Medelnicerului Iordachi Cantacuzino, aduce acum o nouă dovadă a aceleiași politici de încurajare a colonisărilor cu „oamenii străini din Țara Leșească” și chiar din „olatul turcesc” adecă raiaua Hotinului. Pare deci cert că imigrarea muncitorilor ruteni nu începe numai „pe la 1766”, ci cu mult înainte².

Documentele ce Ț publicăm sânt aranjate în mod cronologic. Ele pot fi împărțite însă, după conținut, în diferite dosare privind unele ori chestiuni care iese din cadrul actelor de moșii obișnuite.

I.

Printre aceste pricini, ce sânt de un interes cultural deosebit, menționăm, în primul rând, ceia ce a trebuit să fie „une cause célèbres” în Moldova din veacul al XVII-lea : jaful săvârșit de doi boieri în dauna lui Gavrilaş Mateiaș.

Înainte de a expune această chestiune pe scurt, este oportun să amintim ceva despre acest boier, una din personalitățile dominante ale țerii timp de treizeci de ani.

Prima sa boierie, în anii tinereții sale, pare a fi fost cea de staroste al Cernăușilor. Este desemnat ca „gewesener Eltester” (fost staroste) supt Radu Mihnea-Vodă la 28 Maiu 1618, într’un document dat de Wickenhauser³.

În 1622 cumpără un sat, Păltinișul, în ținutul Dorohoiului, vândut „dumisale mai mare frate” de Tudori, pârcaľab al Ț Hotinului. Este desemnat atunci ca „Vornicul Gavrilaş”⁴.

¹ Cf. și I. Nistor, *Români și Ruteni în Bucovina*, cap. III, „Pribegirea Rutenilor în Moldova înainte de anexarea Bucovinei”, mai ales pp. 49-50.

² Nistor, *o. c.*, p. 56. — Din *Dicționarul geografic al Bucovinei*, București 1908, p. 154, aflăm însă că emigranții din Galiția s’au stabilit la Ocna în anii 1766 și 1767, ceia ce nu va fi împiedecat ca și Ț alți Ruteni să fi venit înainte.

³ *Buchotin*, p. 70. — Îl mai găsim menționat ca „Gavrilaş starostele” într’un *suret* din 4 Maiu 1620. — Cf. S. de Zotta, *Arch. Geneal.*, II, p. 39.

⁴ N. Iorga, *Studii și doc.*, V, p. 83. — D. Zotta socotește însă că erau numai „frați în boierie”. Cf. *Ion Neculce*, IV, p. 365.

Supt Miron Barnovschi, al cărui cumnat și văr al doilea era¹, el devine pârcălab de Hotin, în 1626². Poartă atunci, dacă trebuie să credem pe părintele Reli³, titlul de „Vornic al Cuiții”. Pe la 1628 devine Mare Vornic al Țerii-de-Sus. Din dosarul nostru reiese că a însoțit pe Barnovschi-Vodă în fuga sa la moșia Ustia, dincolo de Nistru⁴, în Iulie 1629. Nu stătu mult în Polonia însă, precum ni dovedesc actele no. 3 și 4 de mai jos. Înapoiat la Iași din April 1630, el păstrează pentru un timp funcția sa de Vornic al Țerii-de-Sus⁵. După câteva luni, la 30 August 1630, îl găsim totuși ca biv Vel Vornic⁶. Barnovschi-Vodă este, evident, susținut de el, la înapoierea sa în țară. Îi rămâne credincios până la sfârșit, însoțindu-l în ultima lui călătorie la Țarigrad. Ca rudă și amic, este apoi însărcinat să aducă la îndeplinire mai multe din dispozițiile testamentare ale nenorocitului Domn⁷, și tot el îi va fi adus osămintele în țară, pentru a fi îngropate undeva la Suceava, supt lespedea întrebuițată azi, spre rușinea noastră, ca stâlp de poartă a unei crășme din acel oraș⁸.

Încă din anul următor, în 1634, supt Moise Movilă, cu care era de asemenea înrudit, el devine din nou pârcălab de Hotin, împreună cu Constantin Ciogolea⁹. Nu pentru multă vreme însă. Părăsește slujba la suirea în Scaun a lui Vasile Lupu, în April 1634¹⁰. În Septembrie 1636, primește în sfârșit cea mai înaltă treaptă a boieriei din Moldova, păstrând Marea Logofeție până în Ianuar 1643¹¹. De atunci înainte este menționat în documente ca biv Vel Logofăt¹², afară de un scurt răstimp în 1651, tocmai

¹ V, tabloul genealogic dat aici ca anexă. — Nu era deci văr primar cu Vodă Barnovschi, cum crede păr. Reli, *o. c.*, p. 29. Cf. și S. Zotta, în *Ion. Neculce*, IV, p. 365.

² Cf. un act din 6 Februar 1626, dat de N. Iorga, în *Studii și doc.*, XI, p. 49

³ *O. c.*, p. 24.

⁴ Cf. Miron Costin, ed. Kogălniceanu, *Letopisețele*, ed. 2-a, vol. I, p. 290 și ed. V. A. Urechiă, I, p. 515.

⁵ *Creșt. Col. Acad. Rom.*, 1908, pp. 63-64.

⁶ N. Iorga, *Studii și doc.*, XVI, p. 185.

⁷ Cf. Hasdeu, *Arch. Ist.*, I, p. 188.

⁸ Cf. Kozak, *Die Inschr. aus der Bukowina*, Cernăuți 1903, p. 153.

⁹ Ghibănescu, „Divanurile domnești”, în *Archiva* din 1915, p. 229.

¹⁰ La 15 Februar 1635 este desemnat ca „fost Vornic Mare” (actul nostru, no. 7).

¹¹ Ghibănescu, *Isp. și Zap.*, II, partea I, p. 124 și partea a 2-a, p. 122.

¹² V. de ex. N. Iorga, *Studii și doc.*, V, p. 400; și Ghibănescu, în *Archiva* din 1916, p. 55.

intr'un moment de mare jale pentru țară, în vremea prădăciunilor tătărești, când îl găsim iarăși ca Mare Logofăt¹.

Data morții lui și locul unde a fost înmormântat nu ni sânt cunoscute. Trebuie să fi murit puțin înainte de 4 Mart 1652, de la care dată se păstrează, în archiva de la Ocna, o copie de pe actul de împărțeață a moșiilor sale, menționat mai sus².

Despre celelalte părți ale pricinii ce expunem mai jos, Isac Stârcea și Mihalcea Durac, știm mult mai puțin.

Mihalcea Durac va fi fost un boierinaș fără prea mare importanță. Nu-l găsim menționat ca făcând parte din niciun Divan domnesc și nu credem să fi avut măcar vre-un titlu de boierie. Ruda lui va fi fost acel Apostol Durac, „fost Serdar“, care făcu mai târziu parte din răscoala boierilor împotriva lui Duca-Vodă³.

Tovarășul lui Durac, Isac Stârcea, fiul lui Pătrășcan Stârcea din Văscăuți, ținutul Hotin⁴, nu făcu nici el parte din dregătorii mari ai țerii. Nu vedem să fi ocupat vre-o altă slujbă decât cea de „Pitar“, în care calitate este menționat într'un act din 8 Maiu 1620.⁵

Cu toate acestea, Isac Stârcea pare a fi fost căsătorit cu o fată bogată, jupâneasa Maria, nepoata lui Musteață parcălab, având ca zestre satul Lozeani, în ținutul Dorohoiului⁶, și cumpărând mai târziu jumătatea satului Popeni⁷ în același ținut, și o vie la Cotnari, „în dealul lui Vodă“⁸.

¹ Ghibănescu, în *Archiva* din 1916, p. 81, și actul din 8 Iulie 1651 dat de d. Iorga, în *Studii și doc.*, XVI, p. 191.—Avem însă o iscălitură a lui Gheorghe Ștefan (viitorul Domn) ca Vel Logofăt din 5 Iulie 1651 și alta tot a lui din 12 Februar 1652 (N. Iorga, *o. c.*, pp. 189 și 191).

² Cf. și păr. Reli, *o. c.*, p. 45.

³ Cf. N. Costin, în Kogălniceanu, *Letop.*, ed. a 2-a, vol. II, p. 7.—Actele noastre fiind anterioare răscoalei menționate, reiese că numele de Durac nu poate fi o poreclă căpătată la această ocazie, cum crede d. Zotta, *Arch. Genealog.*, II, p. 233.

⁴ Cf. Kozak, *o. c.*, p. 192.

⁵ I. Biau, *Doc. Rom. Ac. Rom.*, București 1907, vol. I, fasc. 1, p. 55.

⁶ Cf. actul nostru no. 9.

⁷ Azi Popeni-Vărnăv.—Cf. *Bibl. Acad. Rom., Creșterea Colecțiunilor*, 1908, p. 64; act de întăritură al lui Moise Movilă Voevod din luna Septembrie 1633.—Actul se află la Moscova.

⁸ Cf. *Ion Neculce*, I, (1921), pp. 302-4.

În moștenirea lui Stârcea a fost însă acea parte din Boian, în ținutul Cernăușilor, despre care este vorba mai jos. Moșia era ocina de baștină a familiei Stârcea, „Boianul cel Mare, cu toate părțile lui“, aparținând din vechime fraților Ion, pârcaľab de Hotin și Mihu Stârcea, cu sora lor Fedea¹, nepoții unui boier al lui Ștefan-cel-Mare, numit Tăbuci din Cobăle².

Jumătatea moșiei Onut a fost o cumpărătură a lui Isac Stârcea (doc: 2 și 5), iar restul satului a fost de asemenea în posesia acestui neam. Din 1670 avem un suret de împărțeală a moșiilor Vistiernicului Matiaș Stârcea, decedat atunci de mult³ — este vorba de părți ale moșiei ce nu aparțineau lui Isac Stârcea, de oare ce el pierduse ocinele sale din această regiune în anul 1636, precum vom vedea mai jos.

Isac Stârcea pare a fi murit cam pe o vreme cu Gavriľaș Mateiaș, de oare ce îl găsim ca decedat în 1654⁴.

Isac și Maria Stârcea avură un singur fiu, Gligorașco, mort înainte de 1658, fără a fi lăsat copii, ca și soră-sa Arsenia. Singura fiică în viață atunci, „stearpă și ea“, era Tofana⁵. Membrii de azi ai familiei Stârcea nu se coboară, deci, în linie directă de la eroul nostru, ci probabil de la unul din frații săi, Darie sau Constantin pârcaľabul, căsătorit cu Anghelina, fiica lui Pătrașcu Șoldan Logofătul⁶, sau de la vre-altă ramură a acestui neam. Isac Stârcea mai avea și o soră Ana, moartă nemăritată la Miclăușeni, în ținutul Dorohoiu la 1639, și înmormântată la Vatra Moldoviței⁷.

După aceste amănunte despre actorii principali, vom relata pe scurt diferitele faze ale pricinii:

În momentul când Miron-Vodă Barnovschi era pe cale să părăsească Scaunul domnesc, la ieșirea lui „din pământul nostru al

¹ Cf. documentul publicat în *Bulet. Com. Ist. a Rom.*, IV (1925), p. 75.

² Cf. I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan-cel-Mare*, I, p. 169 și Wickenhauser, *Woronetz und Putna*, p. 159.

³ Cf. Miron Costin, *Opere complete*, I, ed. V. A. Urechia, București 1836, p. 698.

⁴ Doc. no. 18, publicat mai jos.

⁵ Cf. *Ion Neculcea*, I, pp. 302-4.

⁶ N. Iorga, *Studii și doc.*, XI, p. 75.

⁷ Cf. Kozak, *o. c.*, p. 192. Socotim că mormântul „jupânului Petrașco“ în aceeași biserică (Kozak, p. 193) ar putea fi al lui Petrașco Stârcea, tatăl lui Isac și al Anei.

Moldovei către pământul leșesc“, Gavrilaš Mateiaș porunci ca toate obiectele și veșmintele sale de preț să fie încărcate spre a fi trimise la moșia Ustie în Polonia, unde însoți, precum am văzut, pe stăpânul și cumnatul său.

Aproape de Hârlău, de unde poate că și Barnovschi va fi pornit, de la Curtea domnească din acel oraș, una din cociile lui Mateiaș fu prădată. Dispărură toate avuțiile ce conținea, și chiar și cocia cu bulgăriile și hamurile lor căzură pradă tâlharilor. Fiind în toiul verii, cocia conținea și veșmintele de iarnă ale boierului, între altele o colecție întregă de blănuri de mare preț. Împreună cu diferite arme și alte obiecte dispăru atunci și o avere întregă în bani (1.360 de galbeni).

În momentul fugii, nimeni nu va fi avut vremea să cerceteze acest jaf, și, dacă Gavrilaš Mateiaș ar fi rămas mult timp în Polonia, de sigur că nu s'ar fi găsit nici urmă de obiectele furate. Am văzut însă că boierul nostru se întoarce curând la Iași. Scurt timp după sosirea sa în Capitală, zărește, precum aflăm din documentul Nr. 3, la un negustor turc pe uliță un raft pe care-l recunoaște ca fiind al său. Turcul, întrebat de unde are raftul, mărturisește că Isac Stârcea i l-a pus zălog. Mateiaș ajunge astfel a ști că Stârcea, d'împreună cu Mihalcea Durac, este cel vinovat. Chestiunea este adusă în fața Divanului domnesc, prima pâră având loc la Iași în ziua de 4 Aprilie 1630, mai puțin de un an după săvârșirea prădăciunii¹.

Oricare va fi fost judecata dată atunci de Alexandru Coconul, este evident că ea nu s'a executat, Domnul fiind mazilit încă la 28 din aceiași lună. Alte documente referitoare la această chestiune din 1630 nu sânt cunoscute. Din 2 Novembre 1631 avem însă actul de judecată dat de Moise Movilă-Vodă (no. 3), prin care Isac Stârcea² și Mihalcea Durac sânt osândiți să plătească lui Gavrilaš Mateiaș, acum fost Vornic, toată paguba ce i-au pricinuit. Suma la care s'a fixat, apoi, această despăgubire reiese din

¹ Cf. Acad. Rom., *Creșterea Colecțiilor*, 1908, pp. 63-4. Documentul în chestie, nepublicat încă, a fost trimis la Moscova în 1916.

² Prietenul nostru, răposatul Traian Stârcea, ni spunea într'un rând că exista o ceartă veche, anterioară domniei lui Miron Barnovschi, între Mateiaș Gavrilaš și Isac Stârcea. Prădarea de la Hârlău ar fi fost deci un act de răsbunare din partea acestuia din urmă (cf. și Dimitrie Dan, în *Arhiva Genealogică*, II, 1913, p. 30).

documentul nostru no. 4, restituirile în natură fiind iertate lui Stârcea. Mihalcea Durac nu întârzie, precum se vede, să plătească suma datorită. El dispăre deci de acum din documentele noastre. Cu totul altfel stă însă cazul cu Stârcea. La 15 Februar 1635, cinci ani după săvârșirea furtului, Mateiaș nu primise încă nimic de la el (doc. 7). Vasile Lupu dă atunci lui Stârcea un răgaz de cincisprezece zile, după care timp păgubitul „să aibă a-i lua moșiile și casele, cu vecini cu tot, cu ce va avea, să-l scoată și din casă afară pentru avuția lui, ce l-au tălhurit”—deci, o adevărată execuție silită.

La 15 Ianuar 1636 afacerea nu este încă terminată. În fața Sfatului boieresc din Iași și în prezența fraților săi, cari-și dau consimțământul cerut de lege, Isac Stârcea este deci silit să renunțe în favoarea lui Gavriilaș Mateiaș la stăpânirea următoarelor moșii: „A treia parte de sat de Boian, partea de sus, cu vad de moară, giunărate de sat de Onutul-de-sus, partea de jos, cu vaduri de mori pe apa satului (ambele moșii în ținutul Cernăuților) și satul Lozianii, cu loc de eleșteie, în Ținutul Dorohoiului“ (doc. 8).

Dela aceiași dată avem și primul act de proprietate liberat lui Mateiaș (doc. 9), o scrisoare domnească întărită cu pecetea lui Vodă și semnată de Marele Logofăt de atunci, Petrașcu Bașotă.

Dintr'un alt document inedit, din același timp, în posesia noastră¹, și pe care-l vom tipări cu altă ocazie, reiese cât de scumpă era obținerea unor astfel de acte de proprietate. Afară de sumele datorite Domnului, cel interesat trebuia să deie și Marelui Logofăt o sumă de trei ughi², împreună cu doi ughi „cheltuiala mărcii (*sic*), ce au fost legatu de uric“.

Cu mult mai scumpă încă era scoaterea unui uric mare. D. Ghibănescu³ ni citează un exemplu când, la o vânzare de 80 de lei, trebuiau plătiți 25 de lei pentru scosul uricului de întăritură, în acest cas nici măcar pe pergament, ci numai pe hârtie.

Din documentul nostru menționat reiese că se plăteau zece galbeni pentru „colacul uricului“, doi lei „colăceii lui Vodă“, un ug diacului ce a scris uricul, „doi lei la peceți vătăfului“, „trei ughi

¹ Într'un dosar referitor la moșia Uricanii, din Ținutul Cărligăturii, aproape de Iași.

² D.ⁿ Iorga ni arată că „ug“ (plur. „ughi“ este o prescurtare grafică desemnând zlotul unguresc (*Ist. Rom. în chipuri și Icoane*, ed. a 2-a, p. 220).

³ Cf. Codrescu, *Uricariul*, vol. XXIII, p. xxvii.

pentru noituri", și așa mai departe. Aceste cheltuieli urcate explică de ce se scotea relativ rar un uric mare pentru moșii. În cazul de față însă s'a mai făcut și un astfel de document solemn în toate formele cerute de lege, — și iată în ce împrejurări:

Scurt timp după obținerea scrisorii domnești din 15 Ianuar 1636, adică în Septembrie din același an, Gavrilaş Mateiaș primi demnitatea de Mare Logofăt. Devenit primul dregător al țerii, era firesc ca el să se gândească la obținerea unui titlu solemn asupra unor moșii câștigate cu atâta trudă. Vasile Lupu îi hărăzește deci un uric mare de întăritură, legat cu marea pecete domnească sau „colacul“ de ceară, atârnat de un șnur de mătase frumos colorat în roș și albastru. Scoaterea acestui document era cu atât mai necesară, cu cât „scrisorile au rămas la Stârcești“¹ — adică Isac Stârcea nu va fi predat toate actele cu moșiile pierdute² —, de și avem în dosar două scrisori domnești (n-le 2 și 5) ce se primisese în 1626 și 1632 pentru Onut; actele pentru Boian lipsesc însă cu desăvârșire.

Uricul domnesc din 15 Mart 1638 (no. 11; v. și planșa anețată) este de sigur unul dintre cele mai frumoase existente de pe acel timp. În mărime de 30 × 61 cm., pe un pergament foarte bine lucrat și frumos caligrafiat, acest hrisov se mai deosebește de cele moldovenești obișnuite prin faptul că Domnul l-a iscălit cu cerneală de purpură — încă o dovadă a străduințelor lui Vasile Lupu de a urma tradițiile Împăraților bizantini³.

S'ar putea crede că, după toate precauțiile legale luate de Gavrilaş Mateiaș, nimeni nu s'ar mai încumeta să ridice pretenții asupra pământurilor pierdute de Isac Stârcea în împrejurările ce le-am relatat.

Actul No. 18, din 22 Maiu 1654, ni arată însă că, după moartea celor doi boieri menționați, o nouă pricină fu ridicată, în fața Divanului lui Gheorghe Ștefan-Vodă, de Toader, pârcaľab al Dorohoiului, pentru că moșiile ar fi ale lui „de pri socrul său Isac Stârcea și le-au împresurat Gavrilaş Logofătul“.

¹ Cf. actul publicat de Iulian Marinescu, în *Bulet. Com. Ist. a Romăniei*, IV (1925), p. 76.

² O parte din aceste acte vor fi aparținut altor membri ai familiei, una din moșii fiind, cum am arătat, moștenită de mult în familia Stârcea.

³ Cf. N. Iorga, „*Notes de diplomatique roumaine*“, în *Bulletin de la Section Historique de l'Académie Roumaine*, XVII (1930), p. 130, și *Revista Istorică*, XVI, 10-12 (1930), p. 195.

Nu va fi fost greu pentru proprietarul de atunci, Iordachî Cantacuzino Vistiernicul, de a arăta, cu acte în mână, cum răposatul său socru câştigase acele moşii de la Stârcea, observând tot odată că acei doi boieri răposaţi „au fost împreună câteva vreme şi nu s’au întreat cu Gavrilaş Logofătul până au fost vii”. Aceasta pare a fi fost ultima pretenţie a Stârceştilor asupra ocinelor pierdute din cauza unui jaf săvârşit cu un sfert de veac mai înainte.

II.

Mai puţin dramatică, dar tot atât de dărză, trebuie să fi fost cearta îndelungată purtată între neamurile Stroescu şi Cantacuzino.

Actul nostru no. 1 dovedeşte că vestita familie Stroici stăpâna încă în veacul al XVI-lea ocine şi moşii în acele părţi, şi mai târziu vedem cum Isac Stârcea cumpără, în timpul lui Gaşpar-Vodă Gratiani (1619-20), jumătate din Onutul-de-Sus, partea de jos, de la Ionaşco Stroici Logofătul, fiul lui Stroici Logofătul¹.

Socotim posibil ca familia Stroescu să se tragă din neamul Stroicilor. Fapt este că găsim pe Lupul Stroescu în această regiune încă din 1642, când cumpără o silişte „de la Troian până la Nistru” de la Coste Grama, bunicul său².

Pretenţiile Stroeştilor asupra unei jumătăţi din satul Martineşti datează însă din 24 April 1644, dacă actul nostru no. 15 este *bona fide*. Lupu Stroescu dobândeşte atunci această moşie de la Grozav şi nepoata sa Marcuţa, cumpărare întărită printr’o carte domnească din acelaşi an, fără dată însă, ieşită din cancelaria lui Vasile Lupu (no. 16). Uric nu s’a scos pentru această cumpărătură.

Începând cu această dată, cearta între Stroeşti şi Cantacuzini continuă timp de mai multe generaţii. Pretenţiile lui Lupu Stroescu sânt moştenite de fiul său Gligoraş şi de nepotul său Constantin Stroescu. Documentele publicate ni arată toate fazele pricinii, adusă întâiu la Divanul domnesc de la Iaşi, pentru a fi transferată, după răpirea Bucovinei, în faţa tribunalelor austriace de la Cernăuţi şi Liov³. Va fi fost o sarcină neplăcută pentru autori-

¹ Actele no. 2 şi 5 şi uricul no. 11.

² Cf. no. 13, dat, după resumatul d-lui prof. Iorga, în *Studii şi doc.*, V, p. 399.

³ Cf. n-le 45 şi 49.

tățile noi provincii austriace aceia de a judeca această pricină, mai ales că exista în acel moment o oarecare teamă ca și „prin o nenorocită întâmplare rezeși să să adaugă“, dând loc la tulburări prea bine cunoscute în Ardealul de atunci: sântem de fapt în ajunul izbucnirii răscoalei lui Horea și Cloșca.

Vedem deci cum maiorul-general baron von Enzenberg, răspunzător pentru menținerea ordinii în Bucovina, scrie lui Alexandru Constantin Mavrocordat la Iași în 1783 (doc. no. 50), cerând intervenția Domnului spre a obține ca bogatul boier Iordachi Cantacuzino-Paşcanu să dea jăluitoareului „o bucată de moșie aice în Cordon undeva, ori o sumă de bani“, terminând astfel procesul printr'o invoieală ¹.

Insistențele Domnului ajung la rezultatul dorit. La 9 Mart 1784 Constantin Stroescu primește, mai mult ca o pomană decât ca un drept, de la Iordachi o sumă de 150 de lei în fața agentului Raicevich, renunțând în schimb la toate pretențiile sale asupra moșiei (act no. 51) și făgăduind că nu va mai „trage giudecată pentru Martinești“ și că orice altă scrisoare ce s'ar mai ivi din partea sa să „rămâie răsuflată“.

Cantacuzino primește tot odată actele aflate în posesia lui Stroescu, precum dovedește și următoarea însemnare pe hârtia în care zápisele au fost păstrate de atunci și până în zilele noastre: „Toate scrisorile Stroescului ce au avutu pe giumątate de sat de Martinești, cum și scrisorile ce au datu inaintea consulului Raicovici aice la Iași cum că de acum nu mai are se ceară giudecată de Martinești, fiindcă s'au cunoscutu însăși că rău se ocolise în urma tuturor giudecăților ce au fostu. 1784, Mar. 7“.

Astfel se termină o ceartă care durase o sută patruzeci de ani.

Nu era însă singura pără între cele două neamuri. Actele n-1e 23 și 25 tratează despre o altă pricină, hotărâtă pe la 1726 de Mihail Racoviță-Vodă. De data aceasta este vorba de o bucată de hotar „numită Samușin“ ².

¹ În dosar se mai află o dare de samă destul de complectă a pricinii, în limba grecească, ce ni-a fost resumată, cu multă amabilitate, de d. prof. Iulian Ștefănescu.

² La 1407 întâlnim pe doi boieri ai lui Alexandru-cel-Bun purtând acest nume „Georgio și Stano Samusinis“. Cf. lucrarea noastră „Delegații din țara noastră la Consiliul din Constanța în anul 1415“, *Anal. Acad. Rom.*, seria III, Tomul VII, Mem. 2.

Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer și cumnatul lui, Șerban Boteanul Păharnic ¹, reușesc însă a dovedi că pretențiile lui Gligoraș Stroescu sunt neintemeiate și „s'au ras și numele Samușinului din direasăle lui“ — acest nume, frumos scris pe un fragment de hârtie groasă, a fost predat lui Cantacuzino; bucățița astfel tăiată de pe zapisul original prezentat de Stroescu se află încă în ziua de astăzi, învelită într'o hârtie, anexată actului de judecată. N'a fost deci niciodată vorba de lipirea vre unui nume pe un act, cum a crezut părintele Reli ², ci de tăierea unui nume introdus în mod fraudulos pe un titlu de proprietate. Procedura urmată pare a fi simplă și originală — ar merita poate atenția cercetătorilor vechiului drept românesc.

III.

Al treilea grup de documente privește un pod umblător la Samușin. În acest loc se crede că ar fi fost vad de trecere peste Nistru din cele mai vechi timpuri ³ — era deci un punct important de frontieră pentru negoțul nostru cu Galiția. Știm, de altfel, cât de însemnat era schimbul de mărfuri cu Liovul, cu Lipsca și chiar cu Danzigul în veacurile trecute.

Spre a putea profita de posibilitățile de câștig prin încasarea taxei de podărit, „brudina“ ⁴, Iordachi Cantacuzino obține, la 25 Iulie 1726, de la Mihai Racoviță Voevod un permis de a reînființa un pod umblător la Samușin, pod ce exista din vechime (no. 27). Polonii aveau acum podul lor pe malul opus. Domnul hotărăște deci că „cine trece di spre Moldova trece în podul moldovinesc și-ș ia brudina, iar cine trece dis pre satul leșesc“ trece cu podul polon.

Această crânduială fiind evident în dauna intereselor polone, Cantacuzino a resimțit nevoia de a avea și un privilegiu redactat într'o limbă înțeleasă de autoritățile de pe malul opus. Obține deci, la 17 Ianuar 1727, de la Grigore Matei Ghica-Vodă o nouă autorizație, de data aceasta în limbă latină (no. 28). Inutil de spus

¹ Numit Velișco Boteanu pe tabloul genealogic, p 47, din „Genealogia Cantacuzinilor“, publicată de N. Iorga, București, 1902.

² Cf. o. c., p 85.

³ Cf. *Dict. Geogr. al Bucovinei*, p. 246, și actul nostru no. 21, „Samușinul s'au chemat cel loc la trecătoriul de trece Nistrul“.

⁴ upă c ântul bruda, pod umblător,

că documentele în acea limbă sânt foarte rare în Moldova la această epocă.

Prin actul no. 29, din anul 1728, vedem că Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți¹, face nepotului său Medelnicerul Iordachi dificultăți în ceia ce privește veniturile podului, poruncindu-i „să ia mai puțin de jumătate“ din încasări, „precum a fost obiceiul vechiu“. Vodă hotărăște însă altfel: Iordachi să-și ia brudina ca până acum, în jumătate cu Polonii. Se dau deci ordinele necesare, având în vedere că tocmai prin astfel de întâmplări „prind străinii nărav și să fac și mai multe amestecături și gâlcevi, lăsându-să lucrul di spre partea Moldovei în slab“.

După cercetările părintelui Reli² în arhiva din castelul Ocna reiese, de altfel, că afacerea deveni cu timpul destul de complicată. După moartea Stolnicului Iordachi Cantacuzino, podul nu mai fu întreținut. Totuși Polonii plăteau mai departe pentru întreținerea vadului de la Samușin familiei Cantacuzino o sumă anuală de treizeci de florini³. De la o vreme încetară însă a plăti suma. Când Iordachi Cantacuzino Medelnicerul se hotărî a înființa din nou podul umblător, pe la 1758, Polonii se împotriviră, ducând chestiunea până la Constantinopol, prin solul Iosef Podoski, în 1759.

Actul nostru no. 35 este o traducere de pe un „îlam“ sau raport prezentat Divanului Împărătesc de către Ibrahim Naîbi (poate Cadiu de la Hotin), însărcinat să cerceteze pricina la fața locului. În dosar s'a mai aflat și un hat al Sultanului Mustafâ al III-lea, din care nu s'a păstrat însă decât un început de traducere, rămasă neterminată (no. 36).

Ultimul document în care găsim menționat acest pod, nedatat însă, este redat mai jos supt no. 37. Este adresat Păharnicului Constantin Cantacuzino⁴, care se afla poate atunci la Iași sau pe una din celelalte moși ale sale în Moldova, la Pașcani, la Fântânele lângă Bacău sau aiurea. Este scris de Vasile Zota, administrator al moșiilor cantacuzinești în Bucovina.

¹ După N. Iorga, *Doc. Fam. Callimachi*, II, p. 674, Șerban Cantacuzino Pașcanul ar fi un frate al lui Iordachi Stolnicul, deci unchiul lui Iordachi Medelnicerul.

² O. c., p. 88.

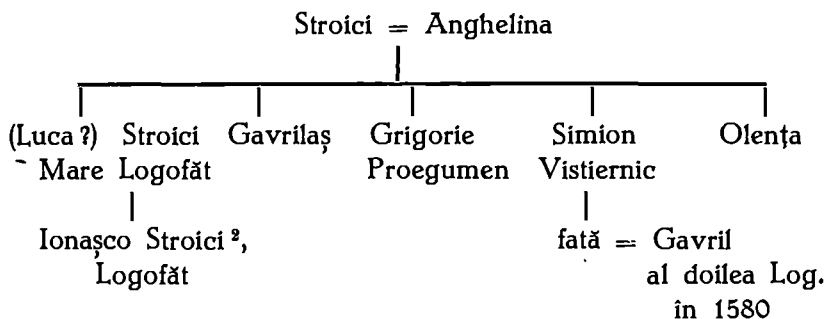
³ 30 de lei, după actul nostru, no. 34.

⁴ Pentru gradul de rudenie dintre membrii familiei Cantacuzino menționați în prezenta introducere, ne referim la tabloul genealogic anexat.

Archiva din Ocna ni arată continuarea afacerii, devenită una privind, în mod exclusiv, administrația austriacă, după anexarea Bucovinei. Cu toate protestele lui Ioniță Zota, atunci reprezentantul Spătarului Iordachi Cantacuzino-Pășcano în fața comisiei de hotărnicie austriace, drepturile proprietarului încetară de a mai fi luate în seamă, Statul austriac înființând un pod umblător propriu la Samușin în anul 1782¹.

IV.

Printre documentele răzlețe aflate în dosar, notăm no. 1, din care reconstituim următoarea spiță pentru familia Stroici:

Documentul no. 1 este lipsit de dată. Făcând însă mențiune de „Petru Voevod“, îl putem dată din una din Domniile lui Petru Șchiopul, 1574-9 sau 1582-91³.

În documentul no. 6, găsim o mențiune despre uciderea lui Korecki de către Cazaci. Credem că este vorba de principele Samuil Korecki, ginerele lui Ieremia Movilă și soțul domnișei Ecaterina. Despre sfârșitul lui lipsesc date. Știm doar că luase parte la nenorocita luptă de la Țuțora între Poloni, cu aliatul lor Gaspar Gratiani, și Turci, în Septembrie 1620. În rândurile Polonilor erau și Cazaci. Izvoarele la îndemână ni spun că Samuil

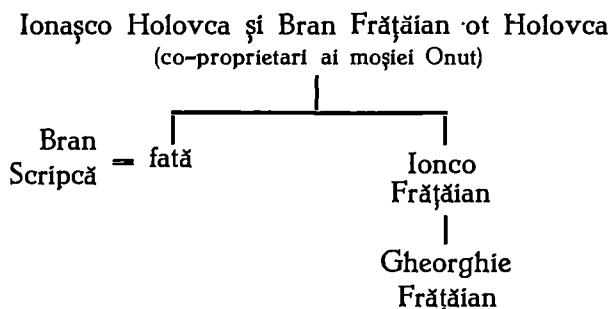
¹ Acest pod umblător exista încă în 1908. Cf. *Dicț. Geogr. al Bucovinei*, (București 1908), p. 246.

² Marele Logofăt Gavrilaș Mateiaș († 1652) era finul lui Ionașco Stroici (v. *Archiv. Geneal.*, II, p. 35).

³ Credem puțin probabil ca acest act să dateze din scurta Domnie a lui Petru Cazacul în 1592, din care timp nu s'a găsit, până acum, niciun act intern (cf. Ghibănescu, în *Ion Neculce*, VII, p. 34). — Este de altfel cunoscut ce rol important jucă Luca Stroici în timpul Domniei lui Petru Șchiopul.

Korecki căzu atunci prizonier la Turci¹. Din actul de față reiese însă că fu ucis, poate de tâlhari cazaci, în cursul fugii, fiind evident în drum spre moșia sa Ustia, aproape de Onut, dincolo de Nistru. Trebuie însă adus aminte cât de anevoioasă este întotdeauna reconstituirea faptelor petrecute în momente de înfrângere și de panică, iar în cazul de față nici nu avem vre-o mărturie precisă, ci numai o tradiție poporană.

Din acest document no. 6 reconstituim următoarea genealogie:

Ca în toate dosarele de moșii, al nostru conține și zapise de cumpărături de pământ. Astfel de acte sânt n-le 10, 12, 14, 15 și 30.

În actul no. 10 este vorba de vânzarea unei jumătăți de sat (Cernăucă) în 1636, cumpărătorul trebuind, în afară de cei 180 de galbeni dați proprietarului, să mai răscumpere și zapisele puse zalog de acesta².

Dosarul nostru mai conține și un număr de porunci și acte de hotărnicie, cu sau fără uric de întăritură domnească, anume n-le 19, 20, 23, 41, 42 și 44.

O mențiune specială mai merită și actul no. 33 din anul 1744, prin care un locuitor din Onut se dă ca rob lui Constantin Cantacuzino Vel Păharnic, pentru a scăpa din închisoarea unde zace la Cernăuți, „pentru pricina furtușagului a unor cai a unui

¹ Cf. N. Iorga, *Studii și doc.*, XXIII, p. 122; Hurmuzaki, IV², p. 39, și *Supl. II*², pp. 474-508; Miron Costin, ed. V. A. Urechia, I, p. 479.

² Alte acte referitoare la pământuri zălogite sânt date de d. prof. N. Iorga în *Doc. Anc. de Droit roumain*, p. 131 și urm. Cf. și actul ce am dat în „Dosarul unei moșii Domnești” (*Rev. Ist.*, 1926), p. 15.

Țăgan din Vlădeni¹. Sânt cunoscute acte similare, prin care un păstor devine rob pentru vite furate, iar altul fiindcă a „spartu capul unui om“, neavând de unde să plătească „deșugubina“, sau un alt cas „pentru jurământ strâmbu“, dacă nu dă trei boi „pân Duminică“².

Înainte de-a termina aceste note introductive, este o plăcută datorie pentru noi a exprima sincera noastră recunoștință pentru ajutorul ce ni-a dat d. Iuliu Tuducescu, paleograf la Academia Română, cu cetirea unui număr de pasagii și iscălituri deosebit de anevoioase. Aceste mulțumiri se îndreaptă și către vărul nostru P. P. Panaitescu, care a binevoit a ni traduce actele 1, 2, 12 și 17 din limba slavonă și a colaționa cu noi suretul de pe uricul lui Vasile-Vodă Lupu.

¹ Este probabil vorba de moșia Vlădeni în județul Botoșani, din vechime a mănăstirii Voroneț. — În acest cas, caii furați vor fi fost ai mănăstirii, dați în paza Țiganului menționat. — Găsim însă și un sat Vlădeni în ținutul Suceava.

² Cf. Ghibănescu, *Surete*, V, p. 60, și N. Iorga, *Anc. Doc. de Droit Roumain*, I, pp. 214-7.

Înainte de 29 August 1591/

Frații Stroici dau surorii lor Olența o parte din satul Martinești.

† Пан Стрвич великин логофет и Гаврилаш (sic!) и Григоріе проигъмен и Симіон вистіарник съзнаваем сами како дадохом сестри нашей Оленци част села въ Мартиници иже ест част нєя (гупт) нашей митери Спокоенн Ангелини; протож никто въ нас и въ нашихъ братіахъ и въ нашихъ сестрѣхъ да не имаетъ смъ валовати прѣдъ симъ листомъ нашимъ, двудежъ имамы сътворити еи и привилн за потвержденіе и исправѣ въ господина нашего, Петра Коевода, и мы взехи братіа и сестри такожде имамы правдожъ раздѣлитисѣ съ прочинми села, иже въ втца и митери нашей.

То да смъ знаетъ.

Patru peceți mici în ceară.

Pe Vo: Martinești. — No. 15.

Orig. 17 × 21 cm. — Hârtie. 8 rânduri.

Traducere :

† Pan Stroici Mare Logofăt și Gavrilaş și Grigore proegumen și Simion Vistiernic recunoaștem noi înșine că am dat surorii noastre Olența o parte din satul Mărtinești, care este o parte de la mama noastră, răposata Anghelina. De aceia niciunul dintre noi și dintre frații noștri și dintre surorile noastre să nu aibă a o turbura pe ea în fața acestei scrisori a noastre, după care avem să-i facem ei și privilegiu de întăritură și ispravă de la Domnul nostru Petru Voevod. Și noi toți, frați și surori, de asemenea avem să împărțim cu dreptate celelalte sate care sânt de la tatăl și de la mama noastră.

Ăceasta să se știe.

2.

1626 (=7134) Mart 30.

Miron Barnovschi Voevod întărește lui Isac Stârcea satul Onutul-de-Sus, jumătatea de jos.

† Ив Мирон Брѣновскіе Могила Боевод бжюу млстію гспдрѣ земли мѡлдавскои вже гсвдми дал и потврѣдѣи есми слѣсе нашему Исак Стѣрчѣ діак на его право втчиннѣ и викѣплєніє на половина село вт вишніи Ѧнѣт, але нижнѣа половина, съ млин и съ вест прихѡд, что ѡ колост чернѣскои, вт исписок за викѣплєніє что имають он вт Гашпар Боевод, еж он себѣ кѣпни тѡа половина село Ѧнѣт вт Ивнѡшко Стронч синѣ Стронч логофѣт, за сто и четирдесѡт тал. сребрѣх. И вт нардѣнїю закѣпнѡе что имѡл втца его Стронч логофѣт вт Бримїѡ Могила воевода, тѣм радї ѡкож да ест емѡ и вт гспдсвми праваа даанїє и викѣплєніє и потврѣжденїю тѡа виш писанаа половина село Ѧнѣт съ млин и съ вест прихѡд непорѣшеннѣ неколиж на вѣкн. И он даст не ѡмнѡшѡт. Сам гспнѣ велѣл. Ѧ Исак, ѡрлд, март л.

Pecetea timbrată căzută.

Дѡмитрашко Шефан Бел Логофѣт.

Томѡ.

Pe Vo: Onut de sus. De la Barnovschie Vod pentru Onutul viș. No. 4.

Orig. 28 × 20 cm. — Hârtie. 11 rânduri.

Traducere :

† Io Miron Bărnovschie Moghila Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țării Moldovei, Domnia Mea a dat și a întărit slugii noastre Isac Stârcea diac dreapta lui ocină și cumpărătură, satul Onutul-de-Sus, dar jumătatea de jos, cu moară și cu tot venitul, care este la ținutul Cernăușilor, dintr'un ispisoc de cumpărătură pe care îl are el de la Gașpar Voevod, că el și-a cumpărat acea jumătate de sat Onut de la Ionașco Stroici, fiul lui Stroici Logofătul, pentru o sută și patruzeci de taleri de argint și din direse de cumpărătură pe care l-a avut tatăl său Stroici Logofăt de la Ieremia Moghila Voevod. De aceia să-i fie și de la Domnia Mea dreaptă danie și cumpărătură și întărire acea mai sus scrisă jumătate de sat Onut, cu moară și cu tot venitul, nemișcat în veci de nimeni. Iar alții să nu se amestece. Însuși Domnul a poruncit. La Iași, 7134, Mart 30.

Dumitrașco Ștefan Mare Logofăt.

Toma.

3.

1631 (= 7140), Nov. 2.

Judecata lui Moisie Movilă Voevod. În pricina lui Gavrilaş Mateiaș Vornicul cu Isac Stârcea și Mihalcea Durac.

† Io Moisi Moghilă Voevod bjeieu mlstiiu gospodar zemli moldavscoi. Adecă s'au pârît de față înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domnii Meale boiarinul nostru Gavrilaş ce au fost Vornic cu Isac Stârcea, zicându înainte Domniei Meale Gavrilaş Vornicul că i-au jăcuit Isac Stârcea o cocie cu caftan, cu săbii ferecate, cu rafturi și cu o mie și șe[se] sute de galbeni buni și cu tot ce au avut el la eșirea lui Bărnovschie-Vodă la Hârlău. Iar Isac Stârcea el s'au tăgăduit, de au zis că nu știe nemic, nici o au jăcuit el. Iar apoi Gavrilaş Vornicul și-au prinsu un raftu dintru aceale rafturi ce au fost în cocie, cându au jăcuit-o, în de față la un Turcu la Iaș, și l-au strânsu Gavrilaş Vornicul de să-ș pue sodășul de unde au luat acel raftu. Iar Turcul el ș'au pus sodășul pre Isac Stârcea, de au zis că i l-au zălogit pentru doisprezece galbeni buni. Dup[ă] aceeaia Domnia Mea și cu tot Svatul Domnii Meale iar am întreat pre Isac Stârcea de unde au luat acel raftu să-ș pue sodășul. Iar Isac Stârcea au zis că i l-au dat Bălasco Peancul de la Bărnovschie-Vodă, iar Gavrilaş Vornicul s'au dus de au adus și pe Bălasco Peancul de față înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domniei Meale ca să hie sodăș Stârcea, iar Bălasco s'au tăgăduit, de au dzis că nu știe nemic, nici i-au dat nemic. Iar apoi Isac Stârcea de bun[ă] voia lui, fără nicio strânsoare, au spus înaintea Domniei Meale și a tot Svatul Domniei Meale cum au luat el acea avuție și o au împărțit cu Mihalcea Durac. Iar Mihalcea Durac el s'au tăgăduit că nu știe nemic, ce-i năpaste. Iar Isac Stârcea au adus mărturie pre Alexandru din Hârlău, de au mărturisit cum au văzut cu ochii puindu Mihalcea Durac bani pe calul lui. Și au arătat Isac Stârcea și zapis de la Mihalcea Durac, cum s'au fost tocmît ei amândoi în de sini pre acea bun[ă]tate ca [să] nu vădească unul pre altul. Deci Domnia Mea și cu tot Svatul Domniei meale, văzându atâta pagub[ă] de spră dâșii ce au făcut boiarinului nostru ce mai sus scriem, Gavrilaş Vornicul, le-am găsit Domnia Mea și cu tot Svatul Domniei Meale lege ca [să] plătească toți bani și toată paguba și avuția lui cât[ă]

s'au jăcuit și să n'aibă a să pâri de această pără nici odânăoară în veaci înaintea curții Domniei Meale.

Pecete mică domnească

în ceară roșie.

U Ias, vă leat 7140, Noev. 2. Sam g[o]sp[o]d[i]n veleal.

Moisi Voevod.

† Petrea

Pe V^o foi a doua: Cartea de la Moisi-Vod[ă] când s'au vădit Isac Stârcea că au jecuit pe Gavrilaş. — No. 25.

Orig. 30 × 19 cm. — Hârtie. 22 + 4 rânduri.

4.

1631 (= 7140), Novembre 30.

Ispisoc de la boierii mari pentru fixarea sumei datorite de Isac Stârcea și Mihalcea Durac ca despăgubire către Gavrilaş Mateiaș.

† Se ubo mi az Ghianghea Vel Logof., i Lupul Vel Dvornic dolniai zemli, i Lupul Vel Dvornic vișniai zemli, i Savin Prăjăscul Hetman i Părcălab suceavscoi i Bașotă Vel Vistiarnic, i Apostol Vel Ceășnic, Grama Vel Stolnic i inii boleari ot Div[a]nu g[os]-p[o]d[i]n ego m[i][l[o]st[i]i, scriem și mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră cum s'au fost pârât dumnialui fratele nostru Gavrilaş ce au fost Vornic Mare cu Isac Stârcea și cu Mihalcea Durac pentru nește bani, o mie și trei sute de galbeni, și pentru nește căftane și săbii ferecate și câteva unealte ce i-au fost luat de la Hârlău, când s'au fost ducând Barnovschie Voevod. Deci i-au rămas de naintea Divanului. După aceaia, deacă i-au rămas să-i plătească, ei au venit înaintea noastră și s'au tocmît ca să-i dea unul câte patru sute de galbeni și cincizeci, și le-au iertat dumnialui să nu ia câte două sute de galbeni bani gata, iar Stârcei i-au iertat mai mult cu niște unealte, anume o dulamă de adamască și o dulamă de atlas cu blane și o blană de jder, o blană de vulpe de spinări, un căftan de zarbră de cea bună, un caftan de adamască de jder și cu bumbi² de mărgăritariu, și zece caragii, o sabie ferecată, o lăduncă de douăzeci de talere, un covor nou, o scoarță, o cocite cu hamuri. De această mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră, ca să s[e] știe.

U Ias, lt. 7140, Noev. 30.

Gheanghea Vel Logof.

Az Lupul Hăbășescul, Az Lupul Vel Pătrașco Bașotă,
Dvornic Dvornic iscal. Vel Vestiernic
Savin Prăjescu.

(peceți aplicate)

Pe V^o: Ispisoc de la boiarii cei mari de mărturie cum s'au părât Gavrilaş Logof. cu Isac Stârcea și cu Mihalcea Durac pentru jac, și i-au rămas. — No. 26.

Orig. 31 × 19 cm. — Hârtie. 17 rânduri.

5.

1632 (= 7140) Iulie 15.

Alexandru Iliș Voevod întărește lui Isac Stârcea jumătate din satul Onutul-de-Sus, partea de jos.

† Іо Ілѣѣандръ Ілѣашъ Воевода Бжією мѣстією гспдрѣ земли мѣладавскѣи вже гспдрѣи дадохом и потврѣждѣном слыши нашѣмъ Исакъ Стрѣчѣ его правою втчиннѣ и викѣспленіе, половинѣ село вт Бишніи Овнѣст, нижнаа част, съ врсѣа за мѣли вт Бишніи и съ вѣст приход, что ѣ волѣст чернѣвцѣскомъ, вт исписок за викѣспленіе что он имѣл вт Гашпаръ Воевод и вт исписок за потврѣждѣніе вт Барнновскѣи воевода, еж он себе кѣпил вт Ивнѣашко Стронч синѣ Стронч Логофѣта за сто и четѣр десѣт талѣри сребрих вт нарѣдѣніе за кѣспѣжнѣи что имѣл втѣць его Стронч Логофѣт вт Бремѣи Могила Воевода. Тѣ радѣ како да ѣст емъ и вт гсдѣи права втчиннѣ и викѣспленіе и зрик и потврѣждѣніе съ вѣскѣм доходоу непорѣшенно емъ николиж на вѣки, и он даѣт не смѣиѣст. Сам гпдрѣ велѣл. Ѣ Іас, лт. зрмѣ юл. ѣі.

Гангѣ Бел Логофѣт 84. іскал.

Крѣстѣ Далмѣиѣн.

Pecete de ceară roșie.

Pe V^o: част Овнѣст Биш.

Orig. 30 × 19 cm. — Hârtie. 9 rânduri.

Traducere :

† Io Alexandru Iliș Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn ferii Moldovei, iată Domnia Mea am dat și am întărit slugii noastre Isac Stârcea dreapta lui ocină și cumpărătură, jumătate din sat din Onutul-de-Sus, partea de jos, cu vad de moară la

Vișina și cu tot venitul, care este în ținutul Cernăuților, dintr'un ispisoc de cumpărătură ce l-a avut de la Gașpar Voevod și din ispisoc de întăritură de la Barnovschi Voevod, că și l-a cumpărat de la Ionașcu Stroici Logofătul pentru o sută și patruzeci de taleri de argint din dăresul de cumpărătură ce a avut tatăl său Stroici Logofăt de la Ieremia Moghilă Voevod. De aceia să-i fie lui și de la Domnia Mea dreaptă ocină și cumpărătură și uric și întăritură cu toate veniturile, nerușiat de nimeni în veci. Și altul să nu se amestece. Însuși Domnul a poruncit. La Iași, anul 7140 Iulie 15.

Pecetea domnească
timbrată, căzută.

† Gheanghea Vel Logofăt am făcut și am iscălit.

† Cârstea Damian.

Pe Vo.: Parte din Onut-de-Sus. 7140. No. 3.

6.

1632 (7141), Novembre 6.

Zapis pentru a patra parte de Onut.

† Adecă eu Tinco cel bătrân ot Grămești, ce au fost văt[af] ot graniță Topcean, și brat ego Griga, moșneni bătrâni de Onut-de-Sus, și Fodor Didiche ot Dobrinăuți, din sămânțâia lui Vertăian, și Marco ot Arjavință și Isache... (spațiu alb), ficior vătâman[ului] ot Horoșăva, fiindu noi toți moșneni din țara Moldovii și măgieși dimprejur din Țara-de-sus, iar acmû sântem lăcuitori ot Hroșova, în țarmurile Nistrului, lăcuitori de Țara Leșască și din Moldova, acmû noi toți mărturisăm cu sufletele noastre, precum ne-i drag Dumnezău cela ce-i întru Svânta Troiță, Părintelui, Fiului și Duh Svânt, cum credem întru Svânta Troiță și cu svânta dreptate mărturisăm cini au ținut din veci moșâia Onut-de-Sus, noi toți câți scriem mai sus știm cu sufletele noastre cum au ținut Ionașco Halovca și cu Bran Frățâian, iar după moartea lui Frățâian, au ținut ficior lui Frățâian, Ionco, iar după moartea lui Ionco a ținut-o Bran Scripco, și ș'au făcut moară din pajește, și a ținut-o în zilele lui Ion Sămion Moghilă Voevod pân au vinit Coreschi, și l-au ucis Căzaci pe Coreschi, iar după[ă] puțan[ă] vream[e] au rămas acea săliște pustii pân la Domnii lui Alexandru-Vod. Deci au venit feciorul lui Ionco, Ghiorghie, nepot lui Frățâian, ot Moldova,

și ș'au făcut și acela moară într'acela loc, pe locul lui Scripcu, unchiu-său. Pentru acee sântem noi toți marturi cu sufletele noastre, și această mărturie o dăm dumisale lui Ghiorghie sin răposatului Ionca, nepot lui Frățian ot Vaslovca, să aibă credință la starost[ele] ot Cernăuți, unde este Scaunul Mării Sale lui Vodă, și la alți boieri cari or fi aleși de credință Măriei Sale lui Vodă, iar noi, cum știm cu sufletele noastre, mărturisăm cum nu es[te] amintrele. Iar pre sat dum[nealui] feciorul Stârcei lui Pătrășcan, anume Isachi Stârcea, ce el zice că are parte în toate hotarele Onutului-de-Sus în moșia răposatului Ionașco Halovca și răposatului Frățian, noi cu sufletele noastre nu știm să ȧie cineva acea moșăie din sămânțăia Stârcei, fără decât știm că au cumpărat Pătrașco Stârcea o parte a popei de la Romanca, ce le au fost cumpărătura partea popei, ce au fost cumpărat Ionașco Halovca, stălpul cel din jos pe Nivru, unde sânt și seamne bune și se cunoaște cari moșiani pe unde a ținut, și noi sântem martori bătrâni : unul sântem de șaptezăci de ani, alțai și de ootzăci de ani, și așa știm cu sufletele noastre cum au cumpărat răposatul Stroici Vel Logofăt ot Făgăraș partea popei și de la Iacob, ginere lui Făgăraș. Pentru acea noi mărturisăm cu această scrisoare a noastră, nu cu altă, ce cu sufletele noastre, să fie procletu și anaftima și arămafta de trei sute și 18 oteți din Nichei, de știm noi să hi ținut moșii Stârcii vre-o moșăie la stălpul cel din sus a Onutului-de-Sus, fără de ce știm acea parte cumpărată parte popei, și ș'au făcut Pătrașco Stârcea moară pe apa Nivrei, și acolo au ținutu. Iar această scrisoare a noastră deschisă și driaptă, cu giurământ mare și cu afurisanie, această scrisoare o dăm din mânule noastre denainte dregătorilor și dănainte văt[ă]manului Ioan de Hroșova, satul Vlădicăi ot Cameniș[ă], și într'acesta chip cu mărturii sufletelor noastre o dăm pre mâna dumisali lui Gheorghie și o trimitem la staroste ot Cernăuți, la Scaunul Măriei Sale lui Vodă. Și aceste toate lăsăm pe credința sufletului dumisale pan Onciul Iorășescul, carile este de credință mare Mării Sale lui Vodă și a toată țară Moldovei, așijderi și pe credința altor oameni de ȧnut Cernăuților, cari or ști bini ca și noi. Iar cini n'a mărturisă drept cu sufletul său acela o să dă răspunsu înainte infricatului giudeț, care giudeț așteptăm la a doua venire a Domnului nostru lui Hristos, iar noi mărturisăm pe bătrânețāli noastre și pe agonisita trudiī noastre și

pre viața traiului nostru și ceștii lumi, ca să fie aceasta de cre-
dință Domniilor Voastre.

Vlto. 7141, Nomvr. 6.

Pis popa Ștefan de Hroșova.

† Tinco. † Io Moncean. † Griga. † Fădor Didiche. † Isache.
† Marco.

Pe Vo. foii a 2-a: Zapis pe a patra parte de Onut.

Orig. 33×20.—Hârtie. 29+11 rânduri.

7.

1635 (=7143), Febr. 15.

*Judecata lui Vasile Lupu Voevod în pricina lui Gavrilaš Mateiaș
cu Isac Stârcea,*

† Io Vasălie Voevod bjielu milostiiu gospodarū zemli mol-
davscoi. Adecă s'au pârât de față inaintea Dumii Meale boiarinul
nostru Gavrilaš ce au fost Dvornic Mare cu Isac Stârcea pentru
jac ce l-au făcut la Hârlău la eșirea lui Barnoschi Voevod. Deci
Dumnia Mea am pus zi lui Isac Stârcea, să aibă de astăzi, în
Februar din cincisprezece, într'alte 15 zile să-i plătească toată
paguba ci i-au făcut, bani și caftane și argint, iar, de nu-i va
plăti până la acea zi, să aibă Vornicul Gavrilaš a-i lua ocinele
și casele și vecinii, și să-l scoață și pre dânsul din casă, și nime
să n'aibă a-l ținea și a-l opri preste cartea Dumii Meale.

Sam g[os]p[o]d[i]nu velel. U las, veleat 7143, Fevr. 15.

Pecete domnească cu ceară roșie.

Io Vasălie Vovoda.

† Focea.

Pe recto foii a 2-a :

Io Vasălie Voevod bjeiu milostiiu gspodar zemli moldavscoi,
adecă Dumnia Mea am pus zi lui Isac Stârcea, de astăzi, Fev-
15 zile, într'alte cincisprezece zile să aibă a-i plăti toți banii cu câț
i-au [luat], și caftane și arginturi, iar, de nu le va plăti toate la
această zi, în 15 zile boiarinului nostru, lui Gavril ce-au fost Vornic
Mare, iar dumnealui să aibă a-i lua moșiile și casele, cu vecini
cu tot, cu ce va avea, și să-l scoață și din casă afară, pentru avuția
lui ce l-au tălhuit, și nime să nu cutează lui a-i ținea și a-l opri
preste cartea Dumii Meale.

Sam g[os]p[o]d[î]nu veleal. U Ias, veleato 7143, Fev. 15 dn[î].

(Fără semnătură domnească
sau pecete.)

† Focea.

Pe Vo. foi a 2-a: Jac a Stârcei.

Orig. 31=20 cm. — Hârtie. 10 și 9 rânduri.

Pecetea, de pe un inel, este foarte frumoasă și clară, cu capul de bou încunjurat de inscripția „Io Vasile Voevod zemli moldav.“

8.

1636 (7144), Ian. 15.

Zapisul boierilor dat lui Gavrilaş Mateiaș Vornicul, pentru moșiile ce primește de la Isac Stârcea ca despăgubire.

† Adecă noi Bașotă Logofătul cel Mare și Uriache Spătarul cel Mare și Gheorghie Păharnicul cel Mare și Iordachie Vistiarnicul cel Mare și Buhuș biv Vistiarnic și Ciogolea, pârălabii de Hotin, și Mălai ce-a fost Vestiarnic și Toderașco al treilea Logofăt și Dumitrașco Gheanghea și Constantin Ciogolea și Stefan Murguleț și Pătrașco Postelnicul și Lupul biv Cupar și Ipachie Murguleț și Costantin Drăgășescul și Gheorghie Corosteanul și Lupul Giunescul și Lupul Stroiescul și Hăjdău și Nacul de Malinț și Ionașco Grozăvăscul și alți mulți feciori de boiari, adecă au venit înaintea noastră Isac Stârcea de ne-a mărturisit cum s'au fost tâmplat cu Mihalcea Durac la eșirea lui Bărnovschie-Vodă Dumizeu-l pomenească, la Hârlău, de au jecuit o cocie a Vornicului Gavrilaş, de-au fost loat din cocie bani gata o mie și trei sute și șasezeci de galbeni și o dulamă de atlas cu blane și o blană de jder, o blană de spinări de hulpe și un caftan de zărba cea bună și un caftan de adamască cu jder cu bumbi de mărgăritari, și zece caragie, și o sabie ferecată cu argint, și o lăduncă ferecată de 20 taleri, și un covor nou, și o scoarță nouă, și alte multe unealte, și cocia cu bulgarii și hamuri noaă. Pentru care lucru fost-au pără multă și tot l-au rămas Vornicul Gavrilaş întâi d'inaintea lui Moisei Vodă și de la Alexandru Iliăș-Vodă și de la dumnialui Domnu nostru Vasilie-Vodă cum are și Vornicul tot cărți de rămas, și Mihalcea Durac ce au fost partea sa de ban[î] el a plătit deplin, iar Stârcea ce-au luat parte den bani și aceale unealte toate și veș-

minte și postave și tot ce mai sus scrie, cu cocie cu tot, tocmitu-s'au, după ce l-au agiunsu leagea și s'au aflat adevărat vinovat, dat-au Isac Stârcea dumisale Vornicului Gavrilaş partea sa de moșie diriaptă, a treia parte de sat de Boian, partea den sus, cu vad de moară, și giumătate de sat de Onutul-de-Sus, partea den gios, cu vaduri de moar[ă] pe apa satului, ce i-au fost cumpărătura de la Ionașco Stroici, și satul Lăzianii, ce i-au fost cumpărătură, împreună cu Musteață, de la Cristina, giupăneasa lui Ghiorghie parcălabul de Hotin, care parte și a lui Musteață vinitu-s'au lui, căci au fost giupăneasa Stârcei nepoată lui Musteață, iar parcălabului Gheorghie așijderea i-au fost cumpărătură acel sat Lozianei de la Lăzian și de la Nedelco, iar de moșia giupănasei Stârceii și cu locuri de mori și de hălășteaie pră apa Borădacei, și derease ce au avut pre aceste ocine ce-s mai sus scrise, datu-le-au pre mâna Vornicului Gavrilaş, și de moșie și de cumpărătură. Și într'această tocmeală fost-au și frații Stârcei, Costandin parcălabul și Darie Stârcea; fost au și Neculai Silistrariul și altă seminție a lor. Întrebatu-i-au și Isac Stârcea și Vornicul Gavrilaş: cari vor să cumpere această ocine, ei să le cumpere, iar, de nu, de acmù înainte nime din feciori sau din ruda lor să nu încapă a mai scumpăra, nici a mai părâ de această părâ, căci s'au tocmit de bună voie denaintea noastră, ca să-ș facă Vornicul direase domnești, și să-i fie [du]m[i]s[a]le ocine și cumpărături diriapte, cu tot vinitul, în veaci. Și pre mai mare credință pusu-ni-am peceșile la acest adevărat zapis, să să stie.

U Ias, vlto 7144, Ghén. 15.

Pătrașco Bașotă, Vel Logofăt.	Az Lupul, biv Logofăt
Ureache Vel Spatar, iscal.	iscal az (<i>sic</i>) pisah.
Az Ionașco Lungul, iscal.	Az Toderășco tretî Logofăt iscal.
Az Simion Nea[nu], biv Vistiernic.	Az Pătrașco, biv Postelnic.
A[z] Dumitrașco Buhuș.	Az Nacul, iscal.
biv Vistiarnic.	Az Costantin, iscal, Ciogolea.
Az Pătrașco, Vel Armaș.	Az Darie Vist.
Az Ipatie Murgoleț, iscal.	Az Lupu Stroescul.
Az Talpă, Comis.	Az Iordache Vel Vistiernic.
Az Costantin Drăgușescul.	

Pe Vo. foi a 2-a: Pe pol Onutul-de-Sus.

A Stârcei să Duraci.

No. 12.

Orig. 42=28 cm. — Hârtie. 26 rânduri.

9.

1636 (7144), Ianuar 15.

Vasile Lupu întărește lui Gavrița Mateiaș moșiile date de Isac Stârcea ca despăgubire.

† Io Vasilie Voevod bjeiu milostiuu gospodar zemli moldavscoi. Adecă au vinit innaintea noastră și inăntea boiarilor noștri a mari și a mici sluga noastră Isac Stârcea de ne-au mărturisit cum s'au fost tâmplat cu Mihalcea Durac la eșirea lui Brănovschie-Vodă de la Hârleu în sus, de a jecuit o cocie a boiări-nului nostru a lui Gavrița, ce au fost Vornic, de i-au fost loat dirt cocie bani gata o mie și trei sute și șasezeci de galbeni bani gata, și o dulamă de adamască, și o dulamă de atlas cu blane, și o blană de jder, și o blană de spinări de hulpe, și un căftan de zarbă de cea bună, și un căftan de adamască cu jder, cu bumbi de mărgăritari, și zeace caragie și o sabie ferecată, și o laduncă cu argintu de 20 de taleri buni, și un covor nou, și o scoarță nouă, și cocia cu hamuri cu tot; pentru care lucru fost-au și pără multă la Moisei-Vodă și la Alexandru Iliș-Vodă și tot l-au rămas Vornicul Gavrița, cum are și cărți de cum au rămas Stârcea și Durac, și ce au fost partea lui Durac el au plătit partea sa de bani deplin, iar Stârcea, pentru ce-au loat den bani giământate și aceale veșminte și postave și toate ce-s mai sus scrise, tocmitu s'au după ce l-au agiunsu leagea și s'au aflat adevărat vinovat, dat-au Isac Stârcea Vornicului Gavrița partea sa de moșie direaptă, a treia parte de sat de Boian, partea den sus, cu loc de moară, și giământate de sat de Onutul-de-sus, partea den gios, cu loc de moară pre apa satului, ce i-au fost cumpărătură de la Ionașco Stroici, și satul Lozianii, cu loc de hălășteaie și de mori, pre apa Borodacei, ce i-au fost cumpărătură Stârcei cu Musteață părcălabul de la Crăstina giupăneasa lui Gheorghie părcălabului de Hotin, care parte a lui Musteață încă sau venit Stârcei de pre giupăneasă-ș, căci au fost nepoata lui Musteață; care sat fost-au cumpărătură părcălabului Ghiorghie de la Lăzian și de la Nedelco, fost-au de moșie giupănesei Stârcei. Și direase ce-au fost avându Isac Stârcea pre aceaste ocine ce-s mai sus scrise, și de moșie și de cumpărătură încă le-au dat pre mâna Vornicului Gavrița. Și au fost aceasta tocmală și cu știrea fraților săi și a

rudelor sale, ca să cumpere aceste ocine, și n-au vrut nime să'ntoarcă. Pentru aceea, văzându Domnia Mea de bună voie tocmeală și plată, așijderea și Domnia Mea dat-am și am întărit boiarinului nostru Vornicului Gavrilaş pre aceale ocine ce-s mai sus scrise, ca să-i fie și de la Domnia Mea ocine pentru ale sale dîreapte bucate, bani și avuție ce i s'au loat, și nime de amù să nu mai scornească pără nici dănoară în veaci prespre această adevărată scrisoare a Domnii Meale. Să să știe.

U Ias, vl. 7144, Ghen. 15.

Sam g[ol]sp[ol]d[i]n veleal.

(Pecetea domnească
cu ceară roșie.)

Az Patrașco Bașotă Vel Logofăt.

Pe V^o foii a 2-a : Lozenii și Onutului-de-Sus și a treie parte de Boian. — No. 6.

Orig. 42 + 28 cm. — Hârtie, 27 rânduri.

Crâstina, giupăneasa lui Gheorghie, părcălab de Hotin (zis Lozonschi), menționată în doc. 8 și 9, este soacra lui Ieremia Movilă Voevod și deci mama vestitei Doamne Elisaveta.

10.

1636 (= 7144), Mart 17.

Zapisul lui Pătrașco Băldescul, prin care vinde Vornicului Mateiaș Gavrilaş jumătate din satul Cernaucă, aproape de Cernăuți.

Adecă eu Pătrașco Băldescul, feciorul ...(spațiu alb), scriu și mărturisescu cu cesta zapis al meu cum eu de bună voia mea, de nime nevoit, nici asuprit, am vândut a mea dîreaptă ocină și moșie din uric din împărțare ce am avut cu ...(rupt), cu feciorii lui Miron din Sinehău, de la Eremia-Vodă, giumătate de sat de Cernaucă, cu vadjuri de mori și de pive pre valea satului, ce iaste în ținutul Cernăuților, ...(rupt)..., ce giumătate de sat am vândut dumisale giupânului Gavrilaş Mateiaș V[ornic]cu cu drept o sută și optuzăci de galbeni, bani buni, însă și cu niște zapise ce am fost pus eu zălog acea parte de Cernaucă, la fata lui Orăș, giupâniasa Onciului Iurașcovici, pentru un inel de aur dreptu șăsăzeci de galbeni de aur. Care zapise am făcut eu de zălojitură pre acea giumătate de sat, suntu acumu toate pre mâna dumisale Vornicului Gavrilaş, iar... (rupt) ...și bani toț mi-au dat dumniului

deplin întru mâinile noastre, ca să fie dumisale dreaptă ocină și cumpărătură în veaci. Căci eu am întreat și de toți veri mei, feciorii lui Miron din Sinehău, și de altă rudă a noastră, și nimeni nu s'au aflat, nici au vrut nime să o cumpere, fără dumnialui Vornicul Gavrilaş. Și în tocmala noastră au fost dumnialui Lupul Prăjescul Marele Cluciar și Turcul ce au fost Stolnic ot Cuzlu și Efrim Hăjdău și Avram ot Lucăciani și Costantin Drăgășescul și Gheorghie Corasteanul și Andrei Murguleț și alți feciori de boiari și boiari au fost. Și pre mai marele credință pusu-ne-am și pe ceașile, și acești boiari toți au iscălit. Și eu Borăleanul uricar am scris cu mâna mea acest adevărat zapis. Să ș[ă] știe.

Pis vl. 7144, Mart 17.

Az Lupul Prăjescul. Vasile Stroici Hatman. Az Pătrașco Băldescul Vel Cluciar.

(Pecete
cu
tuș
aplicată.)

Az Costantin Drăgășescul Az Gheorghie Corostanul
iscal.

Pe Vo: Az Andrei Murguleț.

Pe Vo: Cernauca.

Orig. 30 + 20 cm. — Hârtie, 20 rânduri.

11.

1638 (7146), Mart 15.

Uricul lui Vasile Lupu Voevod prin care întărește Marelui Logofăt Gavrilaş Mateiaș moșiile date de Isac Stârcea ca despăgubire pentru jaful săvârșit.

† Милостією божію мѣи Іоу Василіе Воевода господаря землѣ молдавскон знаменито чиним ис сим листом нашим възсѣм кто на нем възрит или чтѣчїи его слышитъ ужъ прїнде прѣд нами и прѣд възими нашими молдавскими болѣри, великих и малих, савѣ наше Исак Стѣрча и свѣдательствовал нам како приѣчил самъ съ савѣ наше Мнѣлчѣ Дѣрак до Хрлѣс до изиденїе Барновскїеви воеводїи вът землїи наше молдавстѣи (sic) къ лѣдскаа землїи и разбѣвалъ они въѣдѣвъ тогда една кочюе болѣринови нашѣмъ вѣрнїи и почитенїи, панѣ Гаврилашъ великомѣ логофѣт, и възѣлъ бѣист из неѣ една тисѣщ и трыста и шѣст десѣтъ стїи добри, пинѣзи готови, и нѣколикихъ шѣжди и сребро за много цѣно и бѣило съ тергалъ за сего дѣло, и нан-

прѣжде врѣмене прѣд Моуси Коевода, и прѣд Александр Коевода, и ске возстал нх шт прѣд господствоу ми наше вѣрнн и почитенн болѣрин Гаврилаш великн логофет како на величн вѣрн сказоваал прѣд нами листове за прѣрѣкканн и за возстанн шт тнх господари и но половина из тоа имѣнн что был част Миуалчеви Дзрак, вн ѡфатил-сѣ, та заплатил ске исплзна част его вз рцѣк нашемоу вѣрномуу и почитенномѡ болѣрин панѡ Гаврилашѡ великомуу логофет. Я слѡга наше Исак Стзрча вн възстал-сѣ за его добра волѣ, неким непонѡжден, ани приселован, дал емоу своиу правн штнннн, третѣа част село Ботан, вишнаа част, сѣ мѣсто за млин что вз волост чернзѡцскон еж бѣше емоу права за дѣдиннѡ и половина село Кышнн Ѧншт, нижнаа част, сѣ мѣсто за млин на потоцѣ село, что вз волост чернзѡцскѡмѡ, еж бѣше емоу кѡпежно шт Ивнашко Стронч, и тиж село Лозѣнн сѣ мѣсто за ставн и за млинн на потоцѣ Бородачеви, вз волост дорохѡаскѡмѡ, что бѣше емѡ кѡпежно, сѣ Мѡстѣцѣк пѣркзлав шт Крестина кпѣгннѣ Гѣургѣе бѡв пѣркзлав хѡтинскн, а потом част Мѡстѣцѣк пѣркзлав приходило вз част кнѣгинн Стзрчѡе, понеж бѡст вишка Мѡстѣцѣк пѣркзлав, котороу село бѡст кѡпежно Гѣургѣевн пѣркзлав шт Лззѡтан и шт Неделѡю и было право за дѣдиннѡ кнѣгинн Стзрчѡе и на рѣденн что имѣал слѡга наше Исак Стзркѣ на тѣх штнннн, ещѣеж подал нх вз рцѣк нашемоу вѣрномуу и почитенномѡ болѣрин панѡ Гаврилашко великн Логофет, але сѣ ѡзнаннѣ взсѣм братн и племеницим его и никто не хѡтѣл искѡзнннн тѣх штнннн нѣ лишнлн нх изгнѣленн. Ино мы видѣвше между ннми нх добровѡлноѡ токмеж, и мы такожде и шт нас далн и потвѣрднлн есми нашѣмѡ вѣрномѡмѡ и почитенномѡ болѣрин панѡ Гаврилаш Великомѡ Логофет на тѣх вѣш рѣченннх третѣа част село Ботан, вишнаа част, сѣ мѣсто за млин и половина село Кышннн Ѧншт, нижнаа част, сѣ мѣсто за млин на потоцѣ село и тѣже село Лозѣнн сѣ мѣсто за ставн и за млинн на потоцѣ Бородачеви, да ест емѡ и шт нас правн штнннн и ѡрик и потвѣрженнѣ, емоу и дѣтнм его и внѡчатѡм и прѣвнѡчатѡм и прѣѡѡратѡм и взсемоу родѡ его, кто се моу избѣрет ближнѣнншн сѣродннн, сѣ взсѣм дохѡдом, непоколѣбнмо николиж вз вѣкн вѣчнн. Я хѡтар тим прѣдрѣченннм третѣа част село Ботан вишнаа част сѣ мѣсто за млин и половина село вишннн Ѧншт, нижнаа част, сѣ мѣсто за млин на

потоцѣ село и тѣж село Дозѣнін сѣ мѣсто за стави и за млини на поточѣ Бородачеви, да ест емоу такоже изберети-сѣ сѣ правдом по своим старамн хотари, покѣда из вѣка ѡживали. И на то ест вѣра нашего господствами вышписанного, мѣи, Иѡ Касиліе Коевода, и вѣра прѣвзлюбленнаго сѣина господствами Іѡани Коевода и вѣра болѣри наших, вѣра пана Дѣмитрашко Шолдан Великаго Дворника нижнѣи земли и вѣра пана Тоадер Великаго Дворника вышинен земли и вѣра пана Гаврил Гетмана и прѣкзлаба сѣчаскаго и вѣра пана Костантин Чогола и Попѣксѣл прѣкзлабове хотинскому и вѣра пана Грама и Дѣмитрѣ Кѣркѣ прѣкзлабове (*rupt*) и вѣра пана Іоргакн прѣкзлаба новградскому и вѣра пана Григоріе Шрѣке Спѣтарѣ и вѣра пана Іѡпостол Катарѣшл Постеланка и вѣра пана Іѣладіе Кистѣринка и вѣра пана Тома Стольника и вѣра пана Дѣмитрашко Комиса и вѣра взси болѣри наших молдавских, великихъ и малихн. И, по нашим живот и господстваніе, кого изберет господинь Богъ быти господарь молдавстѣи земли, тотъ бы емс непоколѣбити наше штроеніе и потврѣженіе, не алекѣи емоу дали и оукрѣпили занѣж сѣт емс правѣи штинни за свои прави линѣши и права имѣніа что взвѣл емс. И на вѣщее крѣпост и потврѣженіе тоиъ взси вышписаннѣ, велѣли есми писати-сѣ и нашего печат привезати-сѣ кз сѣи наше истиннаа лист.

Писал Крѣстѣ Даміѣанович, ежъ внѣ Логофѣтъ земли запланенскихн въ лѣтѣ шрѣмс, Март. еі.

Иѡ Касиліе Кѡда.

Pe Vo: No. 1.

Orig. 31 + 60 cm. Pergament. 22 rânduri.

V. planșa anexată.

Traducere (din veacul al XVIII-lea).

Suret de pe un uric de la Vasăle-Vodă din văleat 7146 (1639), Mart 15.

Cu mila lui Dumnezeu Io Vasălie Voevod, Domn pământului Moldovei, facem însemnare cu această carte a noastră tuturor care pre dânsa or vedè sau cetindu-o o vor auzi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldoveneshti, mari și mici, sluga noastră Isac Stârcea și au mărturisit nouă cum s'au tâmplat cu sluga noastră Mihalcea Durac la Hărlău, la ieșirea lui Barnovschie-Vodă din pământul nostru al Moldovei către

pământul leșesc și au jăcuit ei amândoi atuncea o cocie a boerului nostru credincios și cinstit Gavrilaş Marele Logofăt și au luat dintr'insa o mie și trei sute și șasezeci de galbeni buni, bani gata, și câteva haine și arginți de mult preț, și au avut întrebare pentru acestaș lucru și mai înaintea vreme, înaintea lui Moisăi-Vodă și înaintea lui Alexandru-Vodă, și i-au rămas pe dânșii la Domnia Lor al nostru credincios și cinstit boier Gavrilaş Marele Logofăt, cum mai pentru mare credință au arătat înaintea noastră cărți de pără și di rămas de la acei Domni, și giământate de acea avere, ce au fost partea Mihalcei lui Durac, el au grăbit de au plătit partea lui în mâinile credinciosului și cinstitului nostru boier Gavrilaş Marele Logofăt, iar sluga noastră Isac Stârcea el s'au sculat de a lui bună voe, de nimeni silit, nici asuprit, de au dat el a sale drepte ocine, a trie parte de sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori, ce este în ținutul Cernăuțului, care i-au fost lui dreaptă moșie, și giământate de sat de Onutul-de-Sus, partea din jos, cu loc de mori în părăul satului, ce iaste în ținutul Cernăuțului, care i-au fost lui cumpăratură de la Ionașcu Stroici, și iarăși satul Lozinei¹, cu loc de eleșteie și de mori în părăul Borodacilor, în ținutul Dorohoiului, ce i-au fost lui cumpăratură cu Musteață pârcălabu de la Cârștăna, giupâneasa lui Gheorghie ce au fost pârcălab de Hotin, iar după acee parte lui Mustaja pârcălabul s'au venit în partea giupăneasei Stârcioaiei, pentru că au fost nepoata lui Musteață pârcălabul, care sat au fost cumpăratură lui Gheorghie pârcălabul² de la Lăzăian și de la Nedelcu, și au fost driapta moșie giupăneasei Stârcioaiei. Și direse ce au avut sluga noastră Isac Stârcea pe acele ocine s'au dat în mâinile credinciosului nostru și cinstit boierului Gavrilaş Marele Logofăt, însă cu înștiințare tuturor fraților și rudeniilor lui, și nimenea n'au vrut să le răscumpeare acele ocine, ce le-au lăsat ei pierdute. Și noi, văzând între dânșii de a lor bună voie tocmală, și noi așijderea de la noi am dat și am întărit credinciosului nostru și cinstit boier Gavrilaş Marele Logofăt pre acele mai sus zise: a treia parte din sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori, și giământate de sat de Onutul-de-Sus, partea din gios, cu loc de mori în părăul satului, și iarăși satul Lozăanii, cu loc de eleșteie și mori în părăul

¹ Azi Lozna.

² Fratele Doamnei Elisabeta a lui Ieremia Movilă Voevod.

Burodacii, ca să-i fie lui și de la noi dreaptă ocină și uric de întărire, lui și ficiorilor lui și nepoților și strănepoților și a tot neamului lor, cari să vor alege lui mai dă aproape, cu tot venitul neatins niciodată în vecii vecilor. Iar hotarul acestor mai sus zise a treia parte din sat de Boian, partea din sus, cu loc de mori și giurăte de sat de Onutul-de-sus partea de gîos cu loc de mori în părăul satului, și iarăși satul Lozâianii, cu loc de eleșteie și mori în părăul Borodacii, ca să fie lui precum să va alege cu dreptatea după hotarele sale cele vechi, pre unde din veci au lăcuit. Iar spre aceasta este credința Domniei Noastre ce mai sus s'au scris, Io Vasălie Voevoda, și credința prè-iubitului fiului Domniei Meale Ioan Voevod și credința boierilor noștri: credința boierului Dumitrașcu Șoldan, Marelui Vornic de pământul de gîos, și credința boierului Toader, Marelui Vornic de pământul de sus, și credința boierului Gavril Hatman și pîrcălab de Suceavă și credința boierului Costantin Ciogolea și Popăscu, pîrcălabii de Hotin, și credința boierului Grama și Dumitru Cîrcă, pîrcălabii (spațiu șters și pe uricul original), și credința boierului Iordache pîrcălab di Cetatea Nouă ¹, și credința boierului Grigore Ureche Spătar și credința boierului Apostol Catargiu Postelnic și credința boierului Palade Vistiernic și credința boierului Toma Stolnicul și credința boierului Dumitrașcu Comis și credința tuturor boierilor noștri moldoveni, mari și mici. Iar după a noastră viață și Domnie pe cine va alege Domnul Dumnezeu a fi Domnu pământului Moldovei ca să nu străce Domnia Lui a noastră așezare și întărire, ce ca să întărească Domnia Lui pentru că sînt a lui drepte ocine, pentru a săi drepti bani și driaptă avere ce i-au luat lui. Iar pentru mai mare întărire pentru aceste mai sus scrise poruncit-am ca să iscălim și a noastră pecete să legi cătră această adevărată carte a noastră.

Pis Cârstea Damiianovici, care a fost Logofătul zaplaninscoi ².

Vă leat 7146, Mart 15.

Io Vasile Voevod.

Atărnă marea pecete a Moldovei, de ceară, legată cu șnur de mătăsă împletit cu roșu și albastru. Semnătura Domnului este în chinovar.

¹ Roman.

² Adecă Logofătul Țerii de peste munți, Muntenia.

12.

1639 (7147), Maiu 13.

Dumitrașco Burlă cu mama lui Ileana vând lui Gavril Mateiaș, Mare Logofăt, jumătate din satul Martinești, partea de sus.

† Это ми Дѣмитрашко Шолдан Бел Дворник вт Долнѣи Земли, и Тоадер Петрицаико Бел Дворник вт Бишинѣи Земли, и Йордакин вив Бел Кнстѣрник, и Тома Бел Столник, и Ерали Бел Ключар, и Грама Бел Житничар, и Бзлан Яга, и Рзковниц Чеханз фтори Логофет, и Пзтрашко Чоголѣ прѣзлаав хотинскин, и Гевргіе Рошка вив Кнстѣрник, и Ереміа Дворник, и Нѣнѣа Дворник, и Костантин Дворник, и Пзтрашко вив Постелник и нинѣ болѣри вт двор гспднѣ его маетѣ пишем неведѣтелствоми не снм записом нашем како придошѣ прѣд нами Дѣмитрашко Бѣраз (гурі) сѣ мти его Илѣна по свнѣх добраа волн, некім непонѣдени а неприселованни и продали своею правою втчиннѣи и дѣдинѣ вт сркн что имал вт Стефана Коевода, половина село Мартинеѣи вишинѣа част сѣ мѣтѣс за ставі и сѣ ресі прихѣд, что ест ѣ волост чернѣвцком, тоа продали его маетѣ панѣ Гаврилаш Мѣтіаш Великомѣ Логофетѣс за (loc alb) леі битнѣх и вѣстал сѣ пан Гаврилаш Мѣтіаш Бел Логофет и заплатил исплазна тнѣх виш писаниѣх пншн (loc alb) леі битнѣх вѣ рѣк Дѣмитрашко Бѣраз и мти его Илѣни, вт прѣд вѣсѣми нами и нож ми іако вѣндѣхѣом междѣ ними доброволною токмеж и пазнож платѣс, а ми ещѣж сѣтвориѣхом его мат. панѣ Гаврилаш Мѣтіаш Великомѣ Логофетѣс сіа наш сведѣтелством, іакож да сѣтворнѣса вили и нарѣденіе вт гспднѣ его маетѣ и наш великон крѣпости и потверженіе поставили есми наше печат и сѣ наш рѣки подписаѣхом кѣ іемѣ истеномѣ записом нашем. И аз Борзлѣнѣа сркар сам писал рѣка власнаа да сѣ знает. Пис ѣ Іас, в л. зрмѣс, Маіу гі.

Urmează iscăliturile și pecețile.

Pe Vo. foi 2-a : Martinești la Cernăuți. — No. 34.

Orig. 42. 28 cm. — Hârtie. 15 rânduri.

Traducere :

† Adică noi, Dumitrașco Șoldan, Mare Vornic de Țara-de-jos, și Toader Petriceicu, Mare Vornic de Țara-de-sus, și Iordache fost

Mare Vistiernic și Toma Mare Stolnic și Eracli Clucer și Grama Mare Jitnicer și Bălan Aga și Racoviț[ă] Cehan al doilea Logofăt și Petrașco Ciogolea pârcălab de Hotin și Gheorghie Roșca fost Vistiernic și Eremia Vornic și Neanul Vornic și Costantin Vornic și Pătrașco fost Postelnic și alți boieri de la Curtea Măriei Sale Domnului scriem acest zapis al nostru de mărturie cum că au venit înaintea noastră Dumitrașco Burlă..... (rupt), cu mama lui, Iliana, de bună voia lor, de nimeni siliți, nici asupriți, și au vândut dreapta lor ocină și moșie dintr'un uric ce au avut de la Ștefan Voevod, jumătate de sat din Mărtinești, partea de sus, cu loc de iaz și cu tot venitul, care este în ținutul Cernăuților, au vândut-o Grației Sale dumnealui Gavrilaş Mateiaș Marele Logofăt, drept...(loc alb în text) de lei bătuți, și s'a ridicat dumnealui Gavrilaş Matiaș Marele Logofăt și a plătit deplin acei mai sus scriși bani ...(spațiu alb) lei bătuți în mâinile lui Dumitrașco Burlă și a mamei sale Iliana, în fața noastră a tuturor. Și, deci, noi, dacă am văzut între dânșii această de bună voie tocmeală și plată deplină, și noi încă am întărit Grației Sale dumnealui Gavrilaş Matiaș Mare Logofăt prin această mărturie a noastră, ca să aibă a-și face și hrisov de la Măria Sa Domnul. Și noi pentru mai mare putere și întărire am așezat pecețile noastre și cu propriile noastre mâni am iscălit acest adevărat zapis al nostru.

Și eu, Borăleanul uricar, însumi am scris cu propria mea mână, să se știe. Scris în Iaș, anul 7147, Mai 13.

Az Dumitrașco Șoldan Az Toader Petriceicu Az Pătrașco Ciogolea
Vornic. Vel Dvornic. biv Logofăt iscal.

Gramă Jic. Bălan Aga. Az Iordachi
biv Vornic iscal.

Constantin. Az Neaniul Dvornic iscal.

Az Pătrașco biv Postelnic. Ieremia Venculescu. Racoviț[ă] Cehan
Logofăt.

13.

1642, Iunie 20 (Cernăuți).

Coste Grama cu fiii vinde o siliște nepotului său, Lupul Stroescu, pentru 200 de galbeni, „de la Troian până la Nistru“.

Actul se află în Arhiva Tribunalului Cernăuți în traducere

germană făcută de Comisia de delimitare în 1782. Resumat de d. profesor Iorga în *Studii și Documente*, V, p. 399.

14.

1644 (= 7152).

Alegerea părții lui Dumitrașco din moșiile de la Zastavna.

† Eu Onciul Iurașcovici (rupt) biv starosta i Dumitrașco dă Zastavna și Iurașco și Nalivaico și Griga Grozăvescul scriem și mărturisim cu scrisoarea noastră cum am ales lui Dumitrașco în Zastavna din giământate de sat a șasa parte ...(rupt), ce-i este moșie, așșdere ce are și cumpăratură în Zastavna, din giământate din sat, dăn a șasa parte a treia parte, și iarăși mai are Dumitrașco ce au cumpărat din partea lui Andrușco, dăn giământate de sat, dăn a șesa parte a treia parte ..(rupt) cumpărat de la fata lui Andrușco, și iarăși ce i se va alege moșie și din ...(rupt) ocină și moșie în toate ocinele, cu tot vinitul; să se știe. Pis v Zasta[v]na, vl. 7152.

Az Onciul Iurașcovici iscal.

Petrașco.

Toder.

Pis Grigorie

Ion Cazacul

Grozăvescul

iscal, pisal.

Pe V^o: Zastavna... — No. 27.

Orig. 30 + 18 cm. — Hârtie, 10 rânduri.

Documentul este rău conservat, fiind lipit de mult pe o altă hârtie.

15.

1644 (= 7152), April 24.

Grozav și nepoata sa Măricuța vând lui Lupu Stroescul jumătate din satul Martinești.

† Adecă eu, Grozav, fratele lui Inatco, și nepoata mea, Măricuța, fata lui Inatco, mărturisim cu ceastă scrisoare a noastră, de nimene imbiași, nici impresurați, ce de a noastră bună voie am vândut nepotu[lui] nostru Lupului Stroescul partea noastră din Martinești, din ținutul Cernăuților, giământate de sat ce-au ținut unchiul nostru Ciudinschi, anume... (spațiu alb), fratele Bilavii, drept o sut[ă] de lei de argintu, bani gata, și ne-au făcut plata de-

plin în mănule noastre dinnaintea lui Isac căpitanul de Sinehău și Dumitru Lehacinschi și frate-său Vasilie și Andreiaș Talpă și Pântilie Barbovschi și Dumitru Barbovschi și Anghel și șoltuzul cu Vel Părgar de Cernăuți și Isar și Cucoreanul și Țântă și alți oameni buni bătrâni, vătămani și alți feciori de boieri și preoți, ca să hie dumisale ocină și moșie neclătit nice odănoară în veaci. Pentru căce ne-au fost moșie nouă din trei urice, și ne-au fost nouă această giământate de sat în partea noastră, fără de câtră alți frați. Și pre mai mare mărturie ne-am pus pecețile și iscăliturile, să să știe.

U Stroiești, lt. 7152, Ap. 24.

† Grozav Vercesul. Andriaș sam iscal, sam pisal.

† Dumitrie Lehacenschi. Isac Mircea iscal.

Az Vasile Leacinschi iscal. Di[a]conu Onose Lița.

Dumitrașco Barbovschi. Isac Cucoranu.

Pe Vo. foi a 2-a: no. 45.

Orig.: 32×20 cm. — Hârtie, 16 rânduri.

16.

1644 (= 7152).

Cartea lui Vasile Lupu Voevod pentru jumătate din satul Martinești, cumpărată de la Lupul Stroescul.

Io Vasilie Voevodă b[o]jeiu m[i]l[o]știu g[os]p[o]dar zemli moldavscoi dat-am cartea Domnii Mele slugii noastre Lupului Stroescului spre ceaia ca să fie tare și puternic cu carte Domnii Meale a opri și a ține a sa dirept[ă] ocină și cumpăratur[ă], giământate de sat de Martinești, ce sânt la ținutul Cernăuților, carii iaste direaptă cumpăratură de la Grozav, fratele lui Inașco, și de la sorsa ...(spațiu alb). Pentru aceeaia să n'aibă nime a intra nici cu plugul, nice cu coasa pre locul lui fără de voia lui; iar cine va hi cosit și va hi arat pre acel loc al lui, să aibă a-i lua a zece din pâne și din fân și din tot venitul. Iar cui va părè cu strâmbul, să aibă a-ș aduci diresele, să vie să stè de faș[ă] înainte Domnii Mele cu sluga noastră Stroescul. Sim pișem sin dase ne umișæt.

G[os]p[o]din reci.

U Suceava, vl. 7152 (fără indicarea zilei).

(Pecetea
domnească cu
cerneală.)
Vel Logof.
uci.

Pe V^o foi a 2-a: „O carte de oprit Martinești“. — No. 44.
Orig. 30 = 20 cm. — Hârtie, 10 rânduri.

17.

1645 (=7154), Nov. 29.

Porunca lui Vasile Lupu Voevod dată în favoarea lui Gavrilaş Mateiaș pentru Toporiciuca, sat împresurat de Lupu Stroescul.

† Иѡ Василіеѡ Воєвода вѣжю мѣстію гспдрѣ земан молдавскѣи вѣже принде прѣд нами и прѣд вѣсими нашими молдавскѣими болѣри великими и малими наше вѣрни болѣрин Гаврилаш Мѣтіашъ бившін Великин Логѣт и тѣгали за лице прѣд нами сѣ слѣгам гспдѣми Лѣпѣлѣ Строескѣл бив шрѣдникъ ѡ Длѣгою Пола, радѣ една вѣкатѣ за хотар вт хотар село Ѣнѣт, что на Нѣстрѣ, ѡ волостѣ чернѣвскомѣ, что сѣ именьѣт из давннѣ Парѣинки, рѣкѣщи болѣрин гспдѣми вишписаним вѣже вѣзѣл и шрѣселѣвал слѣга наш Лѣпѣлѣ Строескѣл тоа вѣкатѣ за хотар кѣ хотар едно силищѣ мѣ что ѡн собнѣ кѣпил на имѣ Топорѣчѣнка и вѣсѣдали собнѣ село на тоа вѣкатѣ за хотар и поставил имѣ Шимѣшинѣ томѣ село. Я слѣга наше Строескѣл тако казалъ прѣд нами како ест таа вѣкатѣ за хотар вт хотар тоѣ силищѣ что ѡн собнѣ кѣпилъ что сѣ именьѣт Топорѣчѣнка. Яно гспдѣми и сѣ вѣс сѣвѣт гспдѣми сѣднѣом на нѣх сѣ нашим правнѣ сѣдом, а сѣтворилнѣм листѣ вт гспдѣми до наше вѣрни болѣрин Тодѣр Петричѣнко бившін Великин Дворник како ѡн да пошѣдѣ там до тѣх села вишписаним кѣпно сѣ людѣми болѣринѣ гспдѣми вѣрни и почтѣннѣ Тодѣрашко Великин Логѣт да сѣбирает людѣ добри вт окрѣсннѣ меѣиашн и сѣ мартѣри за рѣди тим хотар икин вѣ вѣобразѣм вѣрѣщаѣют сѣ тѣх людѣ добрнѣ, ѡни да имаѣют дати знаніѣ гспдѣми. Тѣж болѣрин гспдѣми Тодѣр Петричѣнко Дворник и

сз чакз его мласти болѣринѣ Тодерашко Бел Логофет пошедѣ там н сз многи людмі добри шт окрзениі межіашн, а тако шербѣтахом сз тнх людмі добриі како ест таа бѣкатѣ за хотар, котора ехзѣла Етроескѣла, шт хотар село Ынѣтѣловні, а слѣга наше Ынѣла Етроескѣла шн не имают ни едно трѣбѣ сз тоа бѣкатѣ за хотар н избрали н хотарзали н стѣлповали хотар село Ынѣт шт кз ехси сторони по старомѣ хотар по кѣда нз вѣкка шживали то сѣ именовѣт Плиткѣ, н Ыпкѣ, н дрѣгнх старні хотари за каменн н сказали тѣху домоветеу, что поставила Етроескѣла на тоа бѣкатѣ за хотар что шн рекжѣт Шимѣшинн. Н зостал слѣга наше Етроескѣла шт прѣд нами н шт ес закѣн земскон. Ы наше вѣрні болѣрин, панѣ Гаврилаш Логофет, шн шправила сѣ н ехзѣхуом шт его мласт. н фѣрзю кд златѣ ех вистіар гспдеми. Ино шт силѣ нанрѣд да имаѣт дѣржати свѣне праваа штчинна ес хотар село Ынѣтѣловнн, по старомѣ хотарѣ по гдѣ избрал н хотарзѣл емѣ хотар томѣ село Ынѣт болѣринѣ гспдеми Петричѣко Дворник н сз тнх люді добри шт шкрзены межіаш кѣпно сз чекѣ болѣринѣ гспдеми енш писанномѣ на имѣ (loc alb) шт Плиткѣ по крзены даж до Ыпкѣ н на дрѣгнх стѣлповѣ за каменѣ н ех знаменіем іакож бѣдет нанпрѣжде, н нз давнін дрѣвннн. Н да не имаѣт на тѣгати слѣга наш Ынѣла Етроескѣла на болѣринѣ гспдеми еншписаннм раді нѣ тѣж лнн добневати нли шмишатис ех тоа бѣкатѣ за хотар что шн рече Шимѣшиннѣла, что сѣ зовѣт нз давніе Пѣрхнці шт хотар Ынѣт николиж на вѣкні вѣчніе ни да сѣ не шмишаѣт прѣд сим истеном листѣ гспдеми. Гаам гспданѣ велѣл. † Іас, кѣто зрнд, мѣца Ноѣк., кс днн.

Тодерашко Бел Логофет.

Дѣмитрашко.

(Pecetia timbrată căzută.)

Pe Vo. foii a 2-a: Ынѣт вижни шт волост Чѣрнѣвці (= Onutul-de-Sus, ținutul Cernăușilor).

Orig. 48 × 37 cm. Hârtie. 24 rânduri.

Traducere:

† Io Vasilie Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, iată au venit înaintea noastră și înaintea tuturor boierilor noștri moldovenesți, mari și mici, credinciosul nostru boier Gavrilaş Măteiaș, fost Mare Logofăt, și s'a judecat în fața noastră cu

sluga Domniei Mele Lupul Stroescu, fost dregător la Câmpung, pentru o bucată de hotar din hotarul satului Onut, care este la Nistru, în ținutul Cernăușilor, care se numește din vechime Părănți. A zis boierul Domniei Mele mai sus scris că sluga noastră Lupul Stroescu a luat și a impresurat acea bucată de hotar cu hotarul unei siliști pe care el și-o cumpărase, anume Toporucivca, și și-a așezat un sat pe acea bucată de hotar, și i-a pus numele Șimușinul acelu sat. Iar sluga noastră Stroescu așa a arătat înaintea noastră, cum că acea bucată de hotar este din hotarul acestei siliști pe care el a cumpărat-o, ce se numește Toporucivca. Deci Domnia Mea și cu tot Sfatul Domniei Mele i-am judecat cu dreapta noastră judecată și am făcut scrisoare de la Domnia Mea către credinciosul nostru boier Toder Petriceaico fost Mare Vornic ca să meargă el acolo, la acele sate mai sus scrise, împreună cu oamenii boierului Domniei Mele, cinstit și credincios Toderășco Marele Logofăt, să adune oameni buni dintre megieșii d'imprejur și cu martori să socotească pentru acel hotar; în orice chip să deslege lucrul cu acei oameni buni, ei să aibă a da de știre Domniei Mele. Deci boierul Domniei Mele Toader Petriceaico Vornic și cu omul Grației Sale boierului Toderășco Mare Logofăt s'au dus acolo și cu mulți oameni buni megieși d'imprejur și astfel au dovedit cu acei oameni buni că acea bucată de hotar, pe care au luat-o Stroescu, este din hotarul satului Onutului, și sluga noastră Lupul Stroescu el n'a avut nicio treabă cu acea bucată de hotar, și au ales și au hotărât și au însemnat cu stâlpi hotarul satului Onut din toate părțile, pe vechiul hotar, pe unde din veci a umblat, care se numește Plitca și Lipca, și alte vechi hotare de piatră, și au dărâmat acele case pe care le-a așezat Stroescu pe acea bucată de hotar pe care el o numește Șimușin. Și sluga noastră Stroescu a rămas d'înaintea noastră din toată legea țerii, iar credinciosul nostru boier Gavrilaş Logofăt el s'a îndreptat și am luat de la Grația Sa și ferăie 24 zloji în Vistieria Domniei Mele. Deci din puterea dreptății să aibă a-și ținea dreapta lui ocină întreg hotarul satului Onut, pe vechiul hotar pe unde i-a ales și hotărât hotarul acelu sat Onut boierul Domniei Mele Petriceaico Vornic împreună cu acei oameni buni megiași d'imprejur și împreună cu omul boierului Domniei Mele mai sus scris, anume... (loc alb), de la Plitca la Lipca și la alți stâlpi de piatră și cu semne, pe unde a fost mai înainte și de mult, cu lemn. Și

să nu aibă a se mai judeca sluga noastră Lupul Stroescu asupra boierului Domniei Mele mai sus scris pentru ea, de asemenea, nici să o ia, și să nu se amestece în acea bucată de hotar pe care el o numește Șimușinul, care se numește de mult Părănți, din hotarul Onut: nimeni în vecii vecilor să nu se amestece împotriva acestei adevărate scrisori a Domniei Mele. Însuși Domnul a poruncit. La Iași, anul 7154, luna Noiembrie 29 zile.

Toderașco Marele Logofăt.

† Dumitrașco.

Pecetea domnească timbrată, căzută.

18.

1654 (= 7162), Maiu 22.

Gheorghe Ștefan-Vodă răspinge pretențiile lui Toader părcălabul asupra moșilor pierdute de Isac Stârcea în urma jafului săvârșit de acesta.

† Io Gheorghie Ștefan Voevoda bojiu milostiuu gospodar zemf moldavscoi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea alor noștri moldovenești boiari, cei mari și cei mici, sluga noastră Toader, părcălabul de la Dorohoiu, ginerele lui Isac Stârcea de Popini, și s'au părut de fața cu boiarinul nostru cu Iordachie ce au fost Vistiarnic, ginerele lui Gavrilaş ce-au fost Logofăt Mari, pentru a treia parte din Boian, și pentru giumătate de sat de Onut, ce sântu în ținutul Cernăușilor, și pentru sat pentru Lozine, ce sântu în ținutul Dorohoiului, zicând sluga noastră Toader părcălabul cum că aceste ocine ce mai sus scriem au fost a lui de moșie de pri socru-său Isac Stârcea și le-au impresurat Gavrilaş Logofătul, socrul boiarinului nostru lui Iordachie Vistiarnicul, iară Iordachie Vistiarnicul așa au dat samă înaintea noastră cum acele ocine nu le ține necum cu impresurătură, cum zice Toader părcălabul, ce, cându au fost în zilele lui Barnovschii-Vodă, când s'au dus în Țara Leșească, s'au sculat Isac Stârcea, socrul lui Toader Părcălabul, și cu alți soții a lui ș'au jăcuit pre Gavrilaş Logofătul și i-au luat multă avuție și bani și haine și alte odoară scumpe, cum sângur Domnia Mea știu, cu toți boiarii țării, c'au jăcuit Isac Stârcea pre Gavrilaş Logofăt. După aceia Gavrilaş Logofătul au stătut la pără cu Isac Stârcea; deci legea l-au dat platnic

pre Stârcea ca să plătească toată paguba ce s'au făcut la Gavrilaş Logofătul. Deci Isac Stârcea n'au avut cu altă cu ce plăti, ce s'au dat acele ocine ce mai sus scriem: a treia parte din Boian și giumătate din Onut și Lozini, la Dorohoiu, pentru paguba ce s'au făcut. Deci Domnia Mea și cu tot Svatul nostru am socotit cum de atunci până acum sântu câțiva ani și Stârcea au fost împreună câteva vreme, și nu s'au întreat cu Gavrilaş Logofătul până au fost vii. Deci au rămas Toader părcălabul d'inaientea noastră și din toată legea țării, iar boiarul nostru ce mai sus scriem, Iordachie Vistiarnicul, s'au îndreptat ș'au luat și herăe de la dânsul 24 zloji în Visteria noastră. Pentru aceia de acum înainte ca să nu să mai pârască de această pără niciodată în veci. I in da ne umișæet.

Pecetea
domnească.

† Sam gospodin velial. U Ias, leat 7162, msșa Mai 22.
† Dumitrașco.

Pe V^o documentului: Ispisoc de la Georghie Stefan-Vodă de pără pentru sat pentru Boian și pentru Onut i Lozini, ce s'au pârât cu Toader părcălabul.

Orig. Hârtie. No. 28.

În 1913 acest document era proprietatea d-lui Constantin Berariu din Cernăuți. A fost publicat în foaia bucovineană „Deșteptarea” și în „Arhiva Genealogică”, II, din Iași, 1913, p. 45, de păr. Dimitrie Dan. — Documentul, împreună cu unele acte de hotărnicie, publicate cu aceeași ocazie, va fi făcut parte din dosarul nostru, rătăcindu-se nu se știe cum sau la ce epocă.

19.

1670 (=7168), Iulie 2.

Hotărnicie pentru Onut.

† Rugină Vornicul dăm știre cu această scrisoare a noastră cum ne au trimis Măria Sa Vodă cu cinstită carte Mării Sale să mărgem la satul la Onut, ce iaste în ținutul Cernăuților, pe Nistru, să alegem hotarul Onutului de spre Midcău și de spre alte sate, pre un[de] li să va împreuna hotarele. Deci noi am mârșu și am strânsu oameni buni bătrâni și megieși de pren pregiur și slugi domnești, și am [a]les tot hotarul Onutului de spre toate satele prin pregiur, și am pus și seamne stâlpi de piatră. Este hotarul

Onutului din Fântâna Putredă: asupra fântânei am pus piatră, de acolo dreptu peste Lăze Negre și în Verteb. Asupra Vertebului am pus piatră. De acolo în movilă supt dumbravă, de acolo can gios și la vale peste dumbravă în coastă am pus piatră den gios de doi stăjari ce-s alătore, de acolo dreptu peste vale și la deal pen dumbravă, peste drumul cel mare. Lângă drum este piatră mare. De acolo can sus și peste dumbravă spre Nistru, pân în stâlpii cei de piatră ce sântu de spre Dvurnicăuții Stroescului și până într'apa Nistrului. Și la aiasta hotărâre sau tâmplat Pătrașco Țântă și Cisar Grama și Pătrașco Lastuca și Gheorghită Dingă și Vasălie și Dumitru și Marcu și Năga și Costin și Pătraș și alți mulți oameni buni megieși. Și pentru mai mare credință am iscălit și ne-am pus pecețile și degetele, și să-ș facă dumnealui și direse domnești de pre aciasta zăpis al nostru, să s[ă] știe.

U Onutu, v[ie]a[re] 7168, Iul. 2.

Pătrașco Țântă. Az Rugină Vornicul iscal.

Pătrașco Lastucă Gheorghie Dinga. Vasile.

Dumitru. Marco. Iorga. Coste.

Pătrașco.

Pe Vo. foi a 2-a: Hotarnica Onutul, la Cernăuți. — No. 8.

Orig. 30×20 cm. — Hârtie. — 20+3 rânduri.

20.

1660 [7168], Iulie 25.

Uric de întăritură dat de Ștefan Lupul Voevod pentru satul Onut.

† Io Ștefan Voevod bjeiu milostiuu gospodar zemli moldavscoi. Adecă au venit înaintea noastră și înaintea alor noștri boiarin moldovenești, mari și mici, al nostru cinstit și credincios boiarin Iordachie Marele Vistiarnicu și au arătat un zăpis de mărturie făcut de boiarinul nostru de Rugină Vornicul de Poartă și de la mulți oameni buni bătrâni, slugi domnești, megiași de prin pregiur, scriindu și mărturisindu într'acel zăpis cum au mărșu la sat la Onut, ce iaste în ținutul Cernăuților, pre Nistru, de au strânsu oameni buni bătrâni, slugi domnești, megiași din pregiur, și [au] ales hotarul satului Onutului de spre Midcău și de spre alte sate,

pre unde li se va împreuna hotarele prin pregiur, și au pus seamne stâlpi de piatră, și iaste hotarul Onutului din fântâna putredă, și de-asupra fântânii au pus piatră, și de acolo dreptu preste Lozii Neagre și în Verteb, și de-asupra Vertebului iar au pus piatră, și de acolo într'o movilă supt dumberavă, iar de acolo can în jos și la vale preste dumberavă, în coastă, am pus piatră, din jos de doi stejari ce-s alăturia, iar de acolia dreptu preste vale și la dial pin dumberavă, preste drumul cel mare, și acolea lângă drum iaste piatră mare, iar de acolea can sus și preste dumberavă spre Nistru pân în stâlpii cei de piatră ce sântu de spre Dvurnicăuții Stroiescului, și pân într'apa a Nistrului pod. Pentr'aceaia și Domnia Mea, dacă am văzut acel adivărit zapis, făcut de la boiarinul noastru Rugină Vornicul de Poartă și de acii oameni buni și bătrâni, slugi domnești, megiași de prenpregiur carii au fost acolo hotarnici de la Domnia Mea, încă am dat și am întărit alui nostru cinstit și credincios boiarin ce mai sus iaste scris, Iordachie Marile Vistiarnic, ca să fie a lui direaptă ocină și moșie satul Onutul, cu tot vinitul, și să-ș ție precum au ales acei hotarnici de spre hotarele altor sate și precum au pus sãmne stâlpi de piatră, cu tot vinitul și uric de întăritură neclătît și nerușit nici odănoară în veaci. Și altul să nu să amestece priad sim listom. G[o]sp[o]dv[o]mi G[o]sp[o]din velial.

U Ias, vl. 7168, mja Iulie 25.

Pecete domnească timbrată, purtând data 7168.

Răcovița Cehan Vel Logofăt.

† Tiron pis.

Pe V^o foi a 2-a : Ispisoc de hotărâre Onutul ot vlost Cernauț-comu. — Orig. 48 + 38 cm. — Hârtie, 17 rânduri.

21.

1671 [= 7180], Novembre 3.

Mărturia locuitorilor despre Toporucichi și Samușin.

† Adecă au venit Stroescul ce au fostu vornic de Poartă cu cinstită carte Mării Sale lui Vodă la dumnalui Dumitrașco Boul, staroste de Cernauți, și la dumnealui Dumitrașco ee-au fostu Pitar

Mare, scriindu cartea Mării Sale lui Vodă să margă la un sat ce să chiamă Toporucichi, în țărmurile Nistrului, să   sama pentru acel sat, ce i-au p rit Stroescul  i cu popa Samoilă de fa a înainte Mării Sale lui Vodă  i înainte dumisale lui Solomon Marele Logofăt. Stroescul au dat samă că Toporucichi este sat b tr n, iară S mușinul s'au chemat așe acel loc  i au fostu pe hotarul acelu sat ce mai sus scie. Iară popa Samoilă au dat samă că  i S mușinul este sat b tr n, deosebi de Toporucic. Deci Stroiescul au vinit cu porunca dumisale starostul la mine, să m rgu depreună cu dumnalui, să str ngu oameni buni, megieși de pe împrejur,  i am vinit tot oameni bătrâni, anume popa Lavrentie de Colodrubca, carele ține minte de la Eremie-Vodă,  i l-am întrebat cum știe el cu sufletul lui: fost-au  i S mușinul sat b tr n au ba? El așe d  samă că sat b tr n este Toporucichi, iară S mușinul s'au chie-mat acel loc la trecătoare unde trece Nistrul  i este pe hotarul acelu sat mai sus scie.  i au mai vinit oameni de sat de Midcău, v t manul Mih ilo  i Procop ot tam  i Ghiorghie ot tam  i Griga ot tam  i alți oameni,  i așjdere au vinit oameni de Onut: Ivan v t man și Ștefan Baranicu  i Ștefan Vorona  i Ivan Ratuș  i Maxin ot tam  i Marco de Pilipc uți  i Naco tij de Pilipce  i Miron ot tam și Ștefan Crutoholul ot Ustie fost v t man ot tam și Ștefan Vaico ot tam. Deci acești oameni buni toți au mărturisit cu sufletele lor  i au zis că  i cu giur m ntu mare vor giura cum n'au mai fostu sat la S mușin de c ndu-  țara p n' au descălecat la acea trecătoare sat din pajiște în zilele lui Vasilie-Vodă, dacă au cumpărat Stroiescul ac  seliște anume Toporucichi,  i nu ș'au pus oameni la seliște cea b tr n , ce i-au aș zat la acel loc ce se chiamă S mușinul. Așjdere au mărturisit că hotarul este mai d n gios de acel loc, la o vale ce se chiamă Murașco Vadolin , p n  la un troian ce merge dreptu în Nistru de spre Midcău. De iasta noi toți ce mai sus s ntem scriși m rtorisim cu sufletele nostre  i pe mai mare credință ne-am pus degetele, ca să hie de credință, ca să să știe.

Pis u Toporucicu, v let 7180, Nv. 3 dni.

Popa Lavrentie.	Mihalco.	Procop.	Ghiorghie.
Ivan.	Baranicu.	Marco.	Griga.
Ștefan Craț[oholul].	Ștefan.	Mihăilă.	Voron�.
Iacov Babici.	Miron.		

† A Domniilor Vostre mai mici și plecați: Turcul biv Căpitan.
Pe V^o foi a 2-a: Toporucichi. No. 24.
Orig. 31 × 20 cm. Hârtie 24 + 18 rânduri.

22.

1673 (=7181), April 13.

Carte domnească a lui Ștefan Petriceicu Voevod, dată lui Lupu Stroescul pentru Martinești.

Io Ștefan Petră Voevod, bjeiu mlstiiu gspdr. zemli moldavscoi, dat-am cartea Domniei Meale boiarinului nostru Lupului Stroescu-lui ce au fostu Vornic, să fie tare și puternic cu cartea Domniei Meale a opri și ținea a lui dreaptă ocină și moșie ce are la sat la Martinești, la ținutul Cernăușilor. Și cine va fi arat sau va fi cosit pre locul lui, să aibă a lua de a zăcea din pâne și din fânaș și din tot locul, cu tot venitul ce va fi pre locul lui, și nime să nu cutează a ținea sau a opri peste cartea Domniei Meale. Iară cui va părea ceva cu strâmbul, să vie cu toate direasele, cine ce va avea, să stea de față inaintea Domniei Meale Za toe pișem. Saa[m] gospodîn veleal.

Hotin, leat 7181, Apr. 13.

Pecetea domnească, aplicată cu chinovar.

Pe V^o foi a 2-a: Carte de Martinești.

Pre giumătate de sat de Martinești, dires la . . .

și ispisoc de la Ștefan-Vod[ă]. — N. 33.

Orig. 32 × 20 cm. Hârtie. 9 rânduri.

23.

1720 [= 7229], Oct. 24.

Porunca lui Mihail Racoviță Voevod, pentru fixarea hotarelor moșiilor lui Iordachi Cantacuzino, biv Vel Medelnicear.

† Io Mihail Racoviț Voevod, b[o]lju m[i]l[o]stiiu g[os]p[o]d[a]rŭ zemli moldavscoi. Scriem Domnia Mea la credincios boerinul nostru dumnalui Dumitru Macri biv Vel Banu, starostelia de Cernăuși. Facem știre că aicea la Domnia Mea să jălui credincios boerinul nostru Iordache biv Vel Medelnicear, zicând că are dumnalui câteva moșii pre acolo, la acel ținut a Cernăușului, și

il înpresoară unii și alții hotarăli, și pre unele sate are și scrisori de-i scriu pre unde i-au îmblat hotarălea, și ei nu bagă sam[ă] și tot înpresoar[ă], iar pre alte sate n'are scrisori, să-i scrie din hotar în hotar. Deci, pentru acesta lucru, iacă-ți scriem dumitali, dacă a vini dumnalui Medelniceriul Iordache cu carte Domniei Meale, să socotești dumn[ie]ta foarte pe dreptatea și pre la care sate va avea dumnalui scrisori, pre undea îi vor scrie scrisorile că i-au îmblat hotarălea, pre acolo să-ș ție și de acmù moșiile. Iar di care satù n'or hi scrisori, să scrie din hotar în hotar, să strângi dumn[ia]ta oameni megieși bătrâni și să-i întrebî cu bună adevărîntă, și, pre undea vor hi știind oamenii că i-au îmblat și mai di de mult, pre acolo va ținea Medelniciariul Iordache și de acmù hotaruli. Și, precum va fi mai cu dreptul, să-i faci dumn[ia]ta și o mărturie încredințat[ă], pri la locuri însămnate, ca să i s[ă] de și om gd. să-i pue petri pre marturie dumitale, și ca să i s[ă] facă și îspisoc gd. de întăritură. Aceasta scriem.

U Ias, lt. 7229, Oct. 24.

Pecetea domnească aplicată cu chinovar.

Vel Logofăt.

Pe Vo. foi a 2-a: No. 17.

Orig. 32 × 20 cm. Hârtie. 17 rânduri.

24.

1722 [=7230], Mart 6.

Porunca lui Mihail Racoviță Voevod, în chestiunea pârii lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Medelnicer cu Grigoraș Stroescul biv Postelnic, pentru Toporucichi.

† Io Mihail Racoviță Voevod, b[o]l[eiu] m[i]l[o]stiiu g[os]podarù zemli moldavscoi. Adecă s'au părât de față înainte Domniei Meale și a tot Sfatul nostru Gligoraș Stroescul biv Postelnic cu boiarinul nostru Iordache Cantacuzino biv Vel Medelnicer pentru o siliște și giământate ce sântu la ținutul Cernăușilor: anume săliște întregă Toporucichi, la țarmurile Nistrului, ce iaste între Onut și între Midcău, și o giământate de săliște, anum[e] Martinești, precum ne au arătat Gligoraș Stroescul, și dreasă de cumpărătură de la Vasilie-Vodă, a moșului său Lupul Stroescul, ce au fost diregător de Câmpul Lungu. Iar boiariul nostru Iordache Medelnicer [au] zis

că are și dumnealui direas[e] de răspunsu înprotiva direșălor Stroescului și deade sam[ă] că nu i-s direșăle îndemână. De cari lucru i s'au fost mai dat o carte domniască Stroescului de poprit această moșie, ca să-ș scoată și Medelniciariul direșăli la ival[ă], și au trecut doi ani, și dumnealui nu li-au mai scos. Deci acmù iată că li s'au pus zis și de la Divan de astăzi, Mart 6 zile, pân în două săptămâni după Paști, să aibă dumnealui Medelnicer a veni la zi cu direas[ă], să-și întrebe cu Stroescul, iar, neaducându-și direșăli la zi, să va da rămas și din zi și din toată lege a țării. Aceasta scriem.

U Ias, lt. 7230, Mart 6.

Pecetea domnească aplicată cu chinovar.

Vel Logof. vă Divan ucil.

Pe Vo: Martinești.

Carte de rămas de la Măria Sa Mihai-Vodă. No. 43.

Orig. 33×22 cm. — Hârtie, 14 rânduri.

25.

Circa 1722.

Judecata lui Mihail Racoviță Voevod, în pricina pentru Samușin.

† Io Mihail Racoviță Voevod, b[o]jeiu m[i][o]st[i]iu g[os]p[o]dar zemli moldavscoi. Adecă s'au părît de fa[ă] înainte Domniei Meali și a tot Sfatul nostru Gligoraș Stroescul biv Post. cu boiarinul nostru Iordachi Cantacuzino biv Vel Med[elnicer] și cu cumnatul său Șerban Boteanul Păh[arnic] pentru o bucată de hotar ce să chiamă Simușinul la trecătoare Nistrului, în ținutul Cernăuților, zicând Gligoraș Stroescul pe cum acea bucată de hotar iaste a lui direaptă moșie din hotarul satului său, anume de Toporucichi, și dumnealui Medelniceriul Iordache, cu cumnatul dumisali Șerban Boteanul, îi țin acea bucată de hotar cu mare înpresurare și cu mare nedireptate, arătându-ne Gligoraș Stroescul Pos[telnic] și direas[e] câteva, de la Vasilie-Vodă, de cumpărătură și d'întăritură a moșu-său Lupului Stroescul ce au fost diregător de Câmpu-Lungu, în care direasă cu adevărat s'au aflat și numeli acelui loc, Simușinul. Deci, jăluind Gligoraș Stroescul pecum îi țin acel loc cu înpresurare; iar dumnealor boiari cari s'au numit mai sus, Iordache Medelnicer și Șerban Boteanul, scoa[se]ră și dumnealor un

ispisoc de la răposatul Vasilie-Vodă, cu care ispisoc, din văleat 7154, au dovedit pe direasăli lui Gligoraș Stroescul, căci mai pe urmă așa scrie cum că s'au părât la Divanul lui Vasilie-Vodă Gavrilaş Mateiaș biv Vel Log[ofăt], moșul lui Iordache Med[elnicer] cu Lupul Stroescul, moșul lui Gligoraș Stroescul, pentru acea bucată de hotar, ce s'au zis mai sus, zicând Gavrilaş Mateiaș Log[ofătul] că iaste de hotarul satului său, de Onut. Iar Lupul Stroescul au zis că iaste de hotarul satului său de Toporucichi. Și, necrezând răpăosatul Vasilie-Vodă nici pre unii, au trimis o carte gpod. la Toader Petriceico, ce au fost Vornic Mare, de au mărsu acolo, la acealea sate, de au strânsu megiaș din pregiur, și au cercat de rândul acelor hotară, și așa au aflat cu acei oameni buni precum iaste acea bucată de hotar de care să leagă Lupul Stroescul de hotarul satului Onutului, iar Lupul Stroescul n'au avut nicio treabă cu acea bucată de hotar. Și atunci, pecum au ales, au și hotărit cu stâlpi de piatră, și au stricat și casăli ce au fost pus Lupul Stroescul pre acea bucată de hotar ce au fost numit el, Simușin. Și au rămas Lupul Stroescul din toată leage a țărâi, și de atunci au stăpănit pre acel hotar tot neamul lui Gavrilaş Mateiaș Log[ofătul]. Deci, dovedindu-s[e] într'acesta chip, au rămas Gligoraș Stroescul biv Post[elnic] cu dreasăle lui d'inainte Domniei Meali și din toată leage a țărâi, și s'au ras și numili Sămușinului din direasele lui, căci s'au aflat c'au fost pus Lupul Stroescul acel nume cu meșterșug, căci în zapisul cel de cumpărătură a Lupului Stroescului, pre câte sămne s'au scris, nici de unili nu scriu la dreasăle lui Vasilie-Vodă ceale d'intăritură. Pentru aceaia s'au dat rămas Gligoraș Stroescul din toată leage a țării, ca de această pără să nu să mai părăscă în veaci pread sim listom g[o]s[po]dtvami.

[Pecetea domnească aplicată cu chinovar.]

(ss) Darie D[onici] Vel Jicnicer vă Divan.

În interiorul documentului se află o bucățică de hârtie groasă, lungă de 2 cm., pe care este scris numele de „Sămușinu“, tăiat din zapisul lui Stroescul.

1649.

Pe Vo. foii a 2-a: Păra Stroescului pentru Simușin. Carte de rămas pe Stroescul pentru Simușin la Onut, la Nistru. N. 51.

Orig. 32 × 23 cm. Hârtie. 29 + 6 rânduri.

26.

1726 (= 7234), Iulie 20.

Mihail Racoviță Voevod scutește de dijmă pe străinii din Polonia așezați la Onut, pe moșia Medelnicerului Iordachi Cantacuzino.

Io Mihai Racoviță Voevod b[o]j[ieu] m[i]l[o]stiiu g[os]p[o]d[a]r zemli moldavscoi scriem Domnia Mea la care strângu dijma de la oamenii străini din Țara Leșească și din olatul turcescu ce or fi arătat la ținutul Cernăușilor că facem știre, viindu carte Domnii Mele, să căutați pentru câtă arătură a făcut pe locul dumisale Medelnicerului Iordache la Onutu, să căutați să dați pace, nici unora ce or fi arat pe locul dumisale să nu li luați nemică, căci Domnia Mea am lăsatu să-ș ia dumneasa dijma ce a fi pe moșie dumisale. Mai mult supăr să nu faceți. Aceasta scriem.

Lt. 7234, Iulie 20.

Pecetea Domnească

mică, aplicată cu chinovar.

Pe V^o: No. 16.—Orig. 31 × 20 cm.—Hârtie, 8 rânduri.

27.

1726 (= 7234), Iulie 25.

Privilegiul lui Mihail Racoviță Voevod dat lui Iordachi Cantacuzino, biv Vel Med. pentru reînființarea podului umblător de la Samușin.

† Io Mihail Racoviță Voevod b[o]j[ieu] m[i]l[o]st[i]iu g[os]p[o]d[a]ră zemli moldavscoi. Dat-am cartea Domnii Meali boierului nostru dumisale lui Iordache Cantacozino biv Vel. Med. să fie volnic cu cartea Domnii Meale a-ș face pri a sa dreaptă ocină și moșie ce este la ținutul Cernăușilor, în malul Nistrului, anume Samușinul, în țărmurile cari-s di spre Moldova pe obiceiul vechi a bătrânilor, precum avè invoială hranișul. Măcar că este podu leșescu la malul lor, dar și dumnalui să aibă a-ș face în malul di spre moșia dumisale, precum este obiceiul: cini trece di spre Moldova trece în podul moldovinescu și-ș è brudina, iar cine trece di spre satul leșescu trece în podul lor și-ș eu ei brudina. Așe au fost obiceiul bătrânilor și așezare hranișilor. Deci și noi i-am dat

voe să-ș facă pod, și nime să nu stè împotriva cărții Domnii Meale.

Pecetea domnească
mică, aplicată cu chinovar.

Pe V^o: Pe podul Samușinu. No. 52.

Orig. 23 × 20 cm. — Hârtie. 10 rânduri.

28.

1727, 17 Ianuar.

Privilegiul latinesc al lui Grigorie Matei Ghica Voevod pentru podul umblător de la Samușin.

Ioannes Gregorius Gika,

Dei Gratia Princeps et Palatinus Terrarum Moldaviae.

Cum fidelis Baro Noster Georgius Kantakuzenus quondam Pencilator istius Principatus humiliter a Nobis petierit ut eci concedamus liberam aedificationem pontis navigabilis in Bonis vocatis Szaimusint, iacentibus ad ripam Dniestri, cuius postulatis benigne annuentes, uti legitimo haeredi bonorum Szaimusint, istam ipsi largimur benignitatem atque concedimus ut pontem Nauly ad dictam ripam Dniestri pacifice sine ulla a nemine inpeditione aedificet fructumque qui potest haberi a supra dicto ponte absque ullo obstaculo in suum commodum habeat. Serioque ipsi mandamus, ut, ex parte eius nullum accidat tum Iuribus Vicinitatis, tum tranquillitati in limitibus, in iudicium quod etiam desideratur et speratur ex parte haeredis Bonorum vocatorum Ustie. Ut autem praesentes nostrae universales Literae pro meliorili sint valore, illas manu Nostra propria subscriptas sigillo majoris Cancellariae firmavimus (?). Dabantur Iassy, Die decima septima Ianuarij, Anno Domini Millesimo Septingentesimo Vigesimo Septimo.

Io Grigorie Ghica Voevod iscal.

(Pecetea domnească
timbrată.)

Pe V^o: Latinesc este scris pentru Onut.

A Onutului să să întăriască. No. 13.

Orig. 38 × 30 cm.—Hârtie. 14 rânduri.

29.

1728 (= 7236), April 24.

Porunca lui Grigore Ghica Voevod adresată lui Șerban Cantacuzino, starostele de la Cernăuți, în chestia podului umblător de la Samușin.

Io Grigorie Ghica Voevod bojiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi scriem Domnia Mea la boiarul nostru Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți, sănătate. Facem știre dumitale că ne-a spus boiariul nostru dumnealui Iordache Cantacuzinu biv Vel Med. precum că au un loc acolo la ținutul Cernăuților, anume Samușinul, în malul Nistrului, și este pod înblător leșescu, pe care loc i s'au fostu făcut carte Domniei Mele ca să-ș stăpânească locul și să-ș ia venitul de pi pod, precum au fostu obiceiul, pre giumătate, și pân acmu ne-a spus că ce au fostu venitul și au luat, iar acmù zăce precum că i-ai poruncitu dumneata să-ș ia mai puțin de giumătate, nu știm den ce pricină. De care iată că scriem, venindu-ți carte Domniei Mele, să cauți dumneata di iznoavă să poruncești să-ș ia venitul pre giumătate precum au fostu obiceiul vechi și precum scrie și cartea noastră ce s'au făcut. Iar, de ar cârti Leșii ceva la vremea când să face comisăe, să așezi și de astă pricină pentru acel pod, căci dintr'unul ca acesta prind străinii nărav și să fac și mai multe amestecături și gâlcevi, lăsându-s[e] lucrul di spre partea Moldovei în slab. Aceasta scriem.

U Iaș, 7236, Aprilie 24.

Pe V^o foii a doua: La boiariul nostru Șerban Cantacuzino, staroste de Cernăuți, dati sea zdravem.

Pecetea domnească în ceară roșie, foarte frumos păstrată, cu inițialele I. G. G. Vv. și data 1726.

Adnotație posteroară: Die Kantakuzinische Familie, damit selbe zu Samusin das Ponton der moldauischen Seite auf dem Niester unterhalten möchte. — No. 53.

Orig. 31 × 19 cm. — Hârtie, 14 rânduri.

30.

1736 (= 7241), Ianuar 6.

Scrisoarea lui Stroescul Comis, adresată lui Iordache Cantacuzino biv Vel Păharnic în chestia pricinii pentru Martinești.

† Stroescul Comis făcut-am scrisoare noastră la mâna dumisale

lui Iordache Cantacuzino biv Vel Păh[arnic], precum ne'm pus ză d'inainte dumisale Iordache Cantacuzino Spăt. de astăzi, Ghenar în 7, pân la Sfântul Gheorghie, să mărgu să'm întreb rudele mele pentru pol satu de Martinești, luat-au a zăce de la pace încoci. Pentru că dumnalui Păharnicul zăce că n'au stăpănit nemul meu și, adeverindu c'au luatu de a zăce ei, să țin și să-m dè parte moșii, iar, nefiindu la zăce, să fiu lăpsit de ace moșie, că și tote zapisele l'am dat dumnalui Spătariul.

Stroescul Comis.

Veleat 7261, Ghen. 6.

Pe V^o: Scrisoare Stroescului. No. 19.

Orig. 19 × 16 cm. — Hârtie, 13 rânduri.

31.

Circa 1740, April 21.

Bălăuță a luat 6 lei pe un uric pentru o parte a Zastavnei.

† Adecă eu Bălăuță scriu cum am luat 6 lei bătuți de la dumneaei de la Spătăroaia de am dat la o triabă a noastră pentru un uric. Deci să aibu a măрге să mă socotescu cu dumneaei pentru o parte de moșie ce am la Zăstavna: de va hi să-mi mai dea dumniaei să mă istovască cât mi să va mai veni, iar uricul au fost a dumisale, și l-au loat boiarii cei mari de la mine și l-au dat dumisale. Să să știe.

Bălăuță. U Ias, Ap. 21.

Pe V^o: No. 29.

Orig. 19 × 15 cm. — Hârtie, 8 rânduri.

32.

1740 (= 7248), April 22.

Porunca lui Grigore Ghica Voevod în chestia pricinii între Grigoraș Stroescul și Spătăroaia lui Iordachi Cantacuzino pentru Martinești.

† Io Grigorie Ghica V[oe]vod bojiu milostiiu gospodar zemli moldavscoi dat-am cartea Domniei Mele boiarului nostru lui Gligorașco Stroescul Comisul, să fie volnicu cu cartea Domnie Mele a strânge de toată dijma, din pâne, din fân și dintr'altele, de pe tot locul satului Martinești, împreună cu omul dumisale Spătăroaiei lui Iordache, și, acè dijmă strângând-o depreună, să o pue la un locu, să stè pân la Sfântul Neculaiu, și atunce la ză să

trimiată dumneaei omul dumisale, cu diresă ce ar hi având, să vie aice să-ș ia giudecată cu Comisul Stroescul, și, atunce, a cui va rămânè acè dijmă, o va lua, iar nime să nu stè înpotriiva cărții Domnii Meale. U Ias, 7248, Av. 22.

(Pecete mică
aplicată cu chinovar.)

Pe V^o; No. 40.

Orig. 32 × 20 cm.—Hârtie, 9 rânduri.

33.

1744 (= 7252), April 19.

Eustafie morarul se constituie rob al lui Constantin Cantacuzino Vel Păh.

Adecă eu Ostafie Dud, melnic, și înprăună cu fămeaia mea, anume Anița, și cu copiii mei, anume Alecsa și Mihail, făcut-am acest adevărat zapis al nostru intru cinstita mână dumisale giupânului Costandin Cantacozono Văl Păharnic precum să să știe că eu sântu a dumisal[e] veacin dreptu din moșai strămoșai mei, de Onut, din satul dumnealui, și pân acmù m'am dosât de spre dumnialui, dar acmù, aflându-mă dat la închisoare la Cernăuți pentru pricina furtușagului a unor cai a unui țăgan din Vlădeni, anume Toder, pentru care cai eu sântu năpăstuit de spre acel țăgan, deci eu, cunoscându că nu ieste bine ca să mă ascundu de spre stăpânul mieu, am căzut cu multă rugăminte la dumnealui ca să fiu tot a dumisale rob pecum au fostu și părinții miei, și să fiu suptu stăpânire dumisale. Pentru pricina furtușagului, eu mă apuc cu mare giurământu inaintea dumnealui precum a sta tot față pân m'or îndrepta, iar eu oi fi tot față în satul dumisale, în Seplința sau orunde ar fi voe dumnalui. Iar, de aş lipsi eu de sup stăpânire dumisale, orunde m'ar prinde dumnalui, să aibă a mă pedăpsi cu mare pideapsă pecum a fi voe dumnalui. Pentru credință am pus degetul. Leat 7252, Ap. 19.

† Eu Ostafii Dud, morar.

† Eu Anița, femeae lui Ostafii.

Ion starostas, Badul.

Manoli cap[itan], martur.

Ioniț[iă] Vel Căpit., mart[ur]. Andreiu Popa col. (?), mart[ur].

Și acestu zăpis am scris eu, Vasălea Dumitrescul, căp[itan] za bărani; am scris acestu zăpis cu zăsa lui Ostafu murar.

Pe V^o foil a 2-a : Onutu. No. 14.

Orip. 19×14 cm. — Hirtie. 14—13 rinduri.

34

1760, sfârșitul lui Iunie.

Ordine către Pașa de Brăila și Domnul Moldovei (Ioan Calimah) pentru a cerceta despre podul făcut de „un certain Pa-kan“. „Dans la fin de Zolkisza, 1173.“

Urmează raportul făcut de Numan-Molà Meidani-Zadè, cadiu de Brăila. Podul aparținuse acum treizeci și patru de ani lui Iordachi, tatăl lui Pașcanu. Il ieau Polonii, dând un venit proprietarului. L-a reluat acesta de doi ani.

Resumat de N. Iorga în „Documente privitoare la Familia Callimachi“, vol. II, p. 260, după originalul în ms. Czartoryski 620, p. 381. — După calculele noastre, ultima zi, adecă 29 ale lunii Głhigè 1173, ar corespunde la 20 Iunie 1760 st. vechiu.

35.

1760, August 25.

Copie, în traducere din limba turcească, de pe un ilam al lui Ibrahim Naibi, cadiful, referitor la podul de la Samușin.

Ilam¹ a lui Ibrahim Naibi, dat la 6 a lunei Safer a anului 1174², întru care arată că, prin cerere solului leșesc Podoschi³, făcându-se cercetare cu amăruntul pentru podul ce au făcut Pașcanul pe Nistru, la ce velete l-au făcut și cu ce chip dă păgubire Camenețai, și de eu venitul podului pe giumątate, adecă a Pașcanului, parte unui mal, să să arăte la Înalta Poartă. Pentru care s'au dat în scris poruncă cătră mehmandariul solului, Ghe-dihil Zaim Ibrahim-Aga, și cătră Domnul Ion-Vodă Calimah.

¹ Ilam înseamnă raportul unui judecător.

² După calculele noastre, ziua de 6 al lunei Sefer din anul 1164 al Hegirei corespunde cu 25 August 1760 st. vechiu. Am întrebuințat metoda și tablele ate de Brinckmeier în „Handbuch der historischen Chronologie“, Berlin 1882, p. 56.

³ Adecă Iosef Podoski, ajuns la Constantinopol în Novembre 1759. Cf. P. P. Panaitescu, *Călători Poloni în Țerile Române*, București 1930, pp. 174-214.

Deci, mergând la podul pentru care au fost această pricină, care pod să află pe apa Nistrului, pe moșie ce se chiamă Samușănu, ce să stăpânește de numitul Pașcan și este în hotarul Moldovei, unde făcându-se adunare di mehmandariul și, din parte Domnului, staroste de Cernăuți, și protosinghelul Adam, din parte episcopului de Cameneț, s'au cunoscut cum că, acest pod fiind făcut de tatul Pașcanului, de Iordache, cu trăizăci și patru de ani mai înainte de această cercetare, să păzăe obiceiul tovărășăii dispre amândouă părțile: trecè podurile pe trecători, după împărăteștile iahtinamèle (adecă așezări). Și, murind Iordache Pașcanul, și putrezind podul, în câtăva vreme lua din partea podului leșescu venitul parte malului Pașcanului: 30 lei pe anu. Iar acum, fiindcă, cu doi pol ani mai înainte, ș'au făcut Pașcanul iar pod și trece după obiceiul vechiu pe trecători, care pentru aceasta au mărturisăt mulți de credință marturi hotinlăi, care sânt arătați în ilam și mulți pământeni moldoveni, deci s'au făcut acest ilam după mărturiile hotinlăilor turci și pământenilor boeri și a altor mulți lăcuiitori vrednici de credință, arătându-să cum că acest pod este vechiu și cum s'au innoit, și la venitul podului acestuia să păzăște în giumătate obiceiul după cum au fostu dintru'n-ceput.

Pe V^o: No. 54.

Orig. 48 . 21 cm.—Hârtie.—35+3 rânduri.

36.

1760, Septembrie.

De la Sultan Mustafă, la începutul lunei Rebi-el-achir 1172. Ordin către Domnul (Ioan) Calimah și Ibrahim Naibi cadiul, ca să cerceteze pentru pricina podului de la Samușini.

A urmat de sigur o traducere de pe acest hat împărătesc. — Lipsește, din nenorocire, hârtia fiind tăiată.

Luna Rebi-ul-achir din anul Hegirei 1174 corespunde la 17 Septembrie — 15 Octombrie, st. vechiu, după calculele noastre.

Orig. 14 × 24 cm. — Hârtie 3 rânduri.

37.

Înainte de 1775.

Scrisoare a lui Vasile Zota cu știri despre podul umblător de la Samușin.

Cinstit d-ta giupâne, să fii d-ta sănătos. Cu plecăciune închinându-mă, sărut cinstita mână dumitale. Cinstit răvaș a dumitale ce mi-ai trimis d-ta cu Pintilie cu plecăciuni l-am luat și ci-mi scrii d-ta am înălăs. Pentru banii fânului, iacă am trimis cu Pintilie șaptezăci și trei lei și giumătate. Pentru sămănatură, cât au fost la puțință, în tot chipul m'am sălit și s'au sămănat, după cum Ț'a spune dumitale și Pintilie din gură, că l-am purtat prin țarină. Carte cea domnească de pricina podului încă am trimis-o la dum. Numai vei ști dum. că este mare pricină pentru pod, c'am văzut o carte scriându capuchehaia di Hotin la dumnealui starostile precum al doile carte au scris rămăstariul¹ la Măria sa Pașa de Hotin numai ca s[ă] ridice acel pod, că n'au fost obicei ca să fie acolo pod, ce numai luntrele. Că, după scrisoare cea d'intâi ce scriseasă Rîmintariul, scriind Pașa la Măria Sa Vodă, i-au făcut Măria Sa Vodă răspuns Pașii c'au dat poruncă la staroste, încă au trimis și carte gpd. numai ca să popriască podu, și, văzând că nu să mai oprește, acmù au scris de iznoavă, și s'au tulburat Pașa, arătând că dum. starostele este nesupus poruncii, și era să scrie iar la Vodă. Și s'au rugat Capuchihaia și-au luat asupra lui și-au scris în Olat la starost. ca să-i dea răspunsu. Deci n'au poprit podul, și i-au scris răspunsu d-lui Spăt. precum poruncă ca să popriască podu n'au avut, fără de cât să cerceteze cu ce pricină este făcut acel pod. Și au făcut răspunsu la Măria sa Vodă de toată pricina pre largu, și al doila poruncă nu s'au mai venit. Într'acest chip au scris starostele la capuchihaia, și cum s'a fi lucrat acolo la Hotin nu știu. Dumnata ca un cias mai înainte opintești la Eși și isprăvești această triabă cum îi ști mai bine. (Restul scrisorii este fără interes.)

Iul. 3.

Vasile Zota,
vornic ot Vis-Rânceanca.

Pe V⁰ foi a 2-a: Întru cinstita mână dumisale giupânului Pah. Costantin Cantacozino cu plecăciune să să dè dumisale.

(Pecete cu ceară neagră.)

Orig. 20 × 16 cm.—Hârtie, 13 + 15 + 15 rânduri.

¹ Rottmeister.

38.

Înainte de 1775, April 22.

Porunca lui Silion staroste pentru a alege hotarul Martineștilor.

† Dumitale, căpitan poliții, și dumitale, Ion Motaș. Iată că ne vini dumnealui C[ostan]din Stroescul cu o luminată carte a Măriei Sale lui Vodă pentru sat pentru Martinești, cum că e giământate de sat. Dar aice zăce Laiba Jidovul cum că hotarul Martineștilor nu este hotarul de spre altu hotar a dumisale Pah. Deci să vă sculați și să măreți acolo, să alegeți hotarul Martineștilor de spre hotarul Onutul și de spre altul hotar, să să știe, ca să-ș è Const. Stroiescu, pă giământate de sat dijma pi obicei. Și, cum îți alege, să-mi faceți știre. Aceasta, și fii sănătos.

(fără an), Apr. 22.

Gata spre slujba domnilor voastre,
Silion staroste.

Pe V^o. No. 41.

Orig. 19 × 16 cm. — Hârtie. 11 rânduri.

39.

1761)= 7269).

Cartea de întăritură a lui Grigore Ioan Callimachi Voevod, dată lui Gligoraș Stroescul pentru jumătatea din Martinești.

† Io Grigorie Ioan V[oe]vod bojiu m[i]l[o]stiiu g[o]spodarū zemli moldavscoi dat-am cartea Domniei Meli boeriului nostru Gligoraș Stroescul biv Vel Comis, să fie volnic cu carte Domniei Mele a jinè și stăpini giământate de sat de Martinești, ce zisă că are la ținutul Cernăuțului; care moșie au arătat că este cumpăratură de la un Grozav, fratele lui Ignat, cu zăpis din vlt. 7152¹, și au arătat că are și ispisoc de întăritură de la răposatul Vasăle Vodă din vlt. 7152, și mai are și alte scrisori. Deci, după drese ce zisă că are, să aibă a lua de a zăce din țarină cu pâne, din fânețe, din prisăci cu stupi, din grădini cu legume și din tot locul, cu tot venitul, pe obicei; însă prin știre isprăvnicască de la ținut,

¹ Este vorba de documentele 15 și 16 din 1644, publicate mai sus.

iar, având cineva mai mult de spus, să vie de față. Într'alt chip să nu fie.

Leat 7269, Av. 20.

(Pecetea domnească cu inițiale
și data 1761, aplicată cu chinovar.)

Procit Vel Log[o]f[ăt].

Pe V^o: No. 42.

Orig. 30 × 20 cm. — Hârtie. 14 rânduri.

40

1764, April 17.

Grigore Ghica Voevod scrie starostelui de la Cernăuți să cerceteze la fața locului pricina pentru jumătate din Martinești.

Io Grigorie Alexandru Ghica Voevod boj. mlst. vevoda zemli moldavscoi.

Credincios boierul Domniei Mele, dumneata Păun biv Vel Pah., staroste de Cernăuți, sănătate. Îți facem știre că aice la Divanul Domniei Mele au avut giudecată dumn[ealui] Pah. Costandin Cant. cu Grigoraș Stroescul Comis, pentru moșia Martinești de la acel ținut, din care moșie giumătate cere Stroescul, zicând că este a lui. Și, întâi, eșind la giudecată înainte dumnealor velițiilor boeri, după dovezi ce-au arătat Pah., s'au dovedit că rău imblă Stroescul de cere acè giumătate de sat de Martinești, și, tot neodihnindu-se Stroescul, au eșit la giudecată și inaintea Domniei Mele cu dumnealui Pah. Și, întrebându-se pe Stroescul ce are să răspunză, el altă n'au arătat fără decât cărți de soroace și cărți după jalobă lui luată de volnicie, să dijmuiască acè giumătate de sat, iar vre-un zapis incredințat sau vre-o dovad[ă] de stăpânire pe acè giumătate de sat n'au arătat. Întrebatu-s'au și pe dumnealui Pah. ce răspunde. Dumnealui ne-au arătat un ispisoc întăritor de la Vasălie-Vodă, din care să dovedește sat întreg de Martinești, și altă dovadă o anaforă de la Domnia Sa Ion Teodor Vodă, de giudecată ce au avut Stroescul cu Volcinceștii, neamurile lui, în care anaforă sângur Stroescul arată că acè giumătate de sat de Martinești au eșit ră, fiind a dumisale Păh. Care pricină de giudecată vrând Domnia Mea ca să pliroforisescu și mai cu adevărat de împregiurașii de acolo și de neguțtori ce-au ținut moșia cu anul, iată îți scriem dumitale : luând cartea Domniei Mele, să

orânduiești pe Ștefan Tabără, Vor. de Poartă, fiind acoli, ca să margă la numita moșie Martinești și, să strângă pe toți răzeșii înpregiurași de acolè, să cerceteze pentru acè giumătate de sat ce cere Stroescul, ce au stăpânit Stroescul cu Pah. Cant[acuzino], și cine au luat dijma acelei moșii. Și, după cercetare ce va face, să daș mărturie anume și pre largu, în care mărturie atât dum. să iscălești, cât și Vornicul de Poartă și toți acei martori ce vor mărturisi, alți căți s'or mai întâmpla; care mărturie cu tremisul ce va veni acolo cât de în grabă să o trimiți aci la Domnia Mea. Aceasta scriem.

1764, Ap. 17.

Pe V^o foi a 2-a: Credincios boierul Domniei Mele dum.

Păun biv Vel Pah., staroste de Cernăuți, dat is zdraviem.

Procit treti Logofăt. — No. 36.

Orig. 33 + 23 cm. — Hârtie. 23 + 9 rânduri.

41.

1764, Sept. 7.

Judecata lui Grigore Ghica Voevod în pricina pentru jumătate din Martinești.

Noi Grigorie Ghica Voevod boj. mlst. gpodar zemli moldavscoi.

După giudecata d-lor velișilor boiari poruncim Domnia Mea așa să să urmeze, însă, neodîhnindu-să vre-o parte și iar ceare la Divan: ușa Divanului Domniei Meale iaste deschisă. Și am întărit și cu a Domnii Meale peceate.

(Pecete domnească,

aplicată cu chinovar.)

(Pecetea are inițialele G. G. V. V.

și data 1764.)

Procit treti

Post[elnic].

1764, Spt. 7.

Prea-înălțate Doamne,

Din luminata poruncă Mării Tale ce-am fost orânduit prin țidulă, am luatu samă între d-lui Pah. Costandin Cant. Pașcanul cu Grigoraș Stroescul, pentru un sat Martinești u Cernăuți, și, cettind scrisorile la amândouă părțile, într'acest chip am aflat: Grigoraș Stroescul, cu zăpis din văletu 7152¹, după vânzarea unui

¹ Publicat supt No. 16.

Grozav cu sora lui, cere giământate de sat de Martinești, pe cari zapis au mai arătat Stroescul și câteva cărți gpd., date să ia dijmă și răvașile soroace de la starosti de Cernăuți, iar vr'o carte gpd. de giudecată, ori de la Divan, sau de la vre-un boeriu, cum că s'au dovedit că giământate de sat Martinești este a Stroescului, sau că au dijmuit vri-odată el sau părintele său, vri-o dovadă ca aceea n'au avut să arete, și, cât pentru stăpânirea, însuș Stroescul s'au mărturisit înainte noastră că n'au stăpânit, nici au luat dijmă. Că atâta pe tată-său nu l-au suferit părintele dum. Pah., cât și pe dânsul nu l-au lăsat dum. Pah. să se apropie de moșiia. Și, cercetând acel zapis de vânzarea celui Grozav cu sora lui (spațiu alb) ce-au vândut, giământate de satu de Martinești, moșul lui Grigoraș Stroescului, sântu trecuți 92 ani, și în zapis nu sânt iscăliți vre-un Staroste de Cernăuți sau vre-un boer să-l încredințeze că acei vânzători au vândut bine moșiia lor, ce numai marturi s'au pus șoltuzul cu 12 pargari de Cernăuți. Și, după zapis, într'atâția ani, videm că Stroescul n'are nicio dovadă, atâtu pentru stăpânirea, cât și pentru dijmă, cât s'au arătat mai sus, ce numai cărți gpd. date pe jalobă și pe cererea lui.

Deci, cercetând și scrisorile dum. Pah. în catastivurile ce sânt de împărțea moșiilor frățești, arată satul întreg Martinești. Osăbit au mai arătat dum. Pah. un ispisoc de la Vasilie-Vodă, din veleat 7160¹, întăritură pe moșii ce ari di pe niamul dumisale, și arată și pentru Martinești, sat întreg și cu 2 hălășteie, iar nu giământate de sat, și acestu ispisoc este cu 8 ani în urmă zapisului Stroescului, de încheia tot satul Mărtineștii. Care, după scrisorile și stăpânirea dum. Pah., cercetând aciastă pricină, noi, pre-inălțate Doamne, cu dreptate lui Dumnezeu, fără nicio patimă, așe am aflatu că fără cale cerea Stroescul acè giământate de sat, și înștiințăm pe Măria Ta. iar hotărârea cè desăvârșită rămâne la pre-inălță și legii cunosătoarea înțelepciune Mării Tale. 1764, Sept 5.

Plecați slugile Măriei Tale

L[upu] Balș Vel Vornic.

Ștefan Ruset Vel Logofăt.

Cost. Catargi Vel Ban.

Mihail Racoviță,

Vasile Ruset,

biv Vel Logofăt.

Hatman.

Pe V^o foii a 2-a : Fürstliche Bestättigung über das Dorf Mar-

¹ Acest act din 1652 nu se mai află în dosar.

tinesti in dem Besitz des Kantakuzenu wieder dem Gligorasz Strojesku.—No. 50.

Orig. 32 × 22 cm.—Hârtie, 20 + 22 + 9 rânduri.

42.

1764, Sept. 11.

Gligoraș Stroescul Comis cere dreptate de la Ștefan Racoviță Voevod în pricina jumătății din Martinești.

Milostive și luminate Doamne, să fii Mărie Ta sănătos.

† Jăluescu Măriei Tale ca unui Domnu milostiv pe Costantin, fiul răposatului Iordache Cantacuzinu Spătar, că am, Doamne, giământate de satu de Mărtinești la Cernăuți, pe care moșie am și scrisori. Iar dumn[ea]lui zice că este acel satu tot a dum[il]sale, și m'au sorocit să viu la Divan, zicând că și diresăle dumisale sântu aceleaș. Și eu am venit pe sorocu, și mi-am adus și scrisorile ce amu pe acè giământate de sat, și le am arătat și la dumnealui Vel Logof[ăt]. Și dum[ea]lui încă au zis că ș'a căuta scrisorile, și m'au tot purtatu din zi în zi 2 săptămâni, și neci o scrisoare n'au scos, și el s'au dus la țară și-ș ține și moșie în țarie dumisale, și au dat bani, cumpărându-le la Măria Sa Mihail Vodă și pe urmă și la luminat Divanul Măriei Tale, precum am și cărți de giudecată. Și tot așe m'au purtat și tată-său din zi în zi, că ș'a scoate scrisorile, și într'atăța ani nu l'au mai scos. Și eu am scrisori, și ei îmi ținu moșie în țarie lor și făr dreptate. Ce mă rog milei Mării Tale să aibu dreptate, și să mi să curme de la mila Mării Tale. Că și acum el m'au sorocit, și am venit, și șed în cheltuială de 2 săptămâni, și dumnealui știe nevoie mea. Cer mila Mării Tale.

1764, Săpt. 11.

Robul Măriei Tale : Gligoraș Stroescul Comis.

Pe V^o foi a 2-a: Să meargă om g[o]sp[o]d să-l aducă, de vreme că el te au sorocit, și, după ce-ai venit, n'au vrut să stè până vi s'a hotărî giudecata.—No. 32.

Orig. 20 × 16 cm.—Hârtie 14 + 12 rânduri.

43.

1779, Apr. 22.

Hotărnicie pentru Onut.

Facem știre cu aciasta mărturia hotarnică noi, rânduiș hotarnică

de la cinstita Administrație a deștrectului Bucovinei pentru pricina moșii Medcău ce s'au întâmplat între mănăstirea Schitul-cel-Mare din Țara Leșască și între d-lui Ghiorghie Rusăt, și prin jaloba dumisale Șatr[arul] ce-au dat către cinstita Admenistrația, și, fiindu adunați toț față, părânții de la Schitul Șandrilu Șatr[arul] Gheorghie Rusăt și alți oameni migieș, ni-au arătat părânții de la mănăstire Schitul o hotarnică din leat 7265, Av. 5, șă cu în-tărituri de la Domnii Moldovii șă pe acè hotarnică am cercetat moșia Medcău din giur împrejur ș'am aflat semne bune vechi ci pomenescu într'acè hotarnică, șă nestrămutate, atât de spre parte dumisale Stolnicul Iordache Cant. Pașcanu, cum șă di spre partea dumisale Șatr[arul] Ghiorghie Rusăt, care despărțește moșia Midcăul în două. Și de la piatra unde desparte moșia în două ni s'au rugat părinții călugări, părintele Teoctistu egumenul șă părintele Dorotei proegumen, cum șă dumlui căpt. Ion Zota, vechiful dumisale Stol. Iordache Cant., care au fost rânduît șă d-lui hotarnicu de spre parte dumisale Ghiorghie Rusăt, ca să li să puia semne mai desă, fiindu rare de spre moșia dumisale Stol. Iordache Cant. Pașcanul, satului Onutu, șă de la piatra aceia am purces în sus, la altă piatră veche, ci este di-asupra bălții ce cură de la Ocniță, și de acolo peste baltă la Copanca, tot pe semne vechi. Și de-asupra Copancii am pus piatră drept de spre Āpus într'un dambu, șă de-acolo drept pe pravăț în Ciritii am pus altă piatră, șă de-acolo tot drept am pus a treia piatră. Șă de acolo tot drept pin Ciritii s'au pus a patra piatră, care acea piatră caută la piatra a cinci, ci s'au pus într'un piscu di-asupra unei văi, din gios, în stânga Nestrului, la capul ostrovului din sus, ce este în Nistru, care ostrov pomeneste hotarnica cea veche, șă, pominindu în hotarnică capul ostrovului din sus, sămnu la acil sămnu la capul ostrovului s'au pus acè a cinci piatră în piscu. Șă pe aceste semne am făcut câte o mărturie ș'am datu la mâna părinților șă la mâna dumisale capt. Ion Zota, vechiful d-sale Stol. Iordache Cant. Pașcanul, întru care ni-am șă iscălit cu toții.

Leat 1779, ap. 22.

Manole Postelnic.

Teoctist egumenū.

Constantin Logofăt.

Toder (?) Marcu Căpitan. Dorotei proin egumen.

Pe V^o foi a 2-a : Hotarnica Onutului-de-Sus, de spre Midcău, cu călugării. No. 48.

Orig. 35 × 22 cm.—Hârtie 24 + 12 rânduri.

44.

1781, Iulie 23.

Ordin de a face o hotărnicie pentru Onut.

De la Giudecătoria ch[esaro]-crăiescului Auditoriat a districtului Bucovina cătră dum. mazil (patru cuvinte șterse). Manolea Tabără, capitan ot Cincău, iară, de n'ar putea dum. cap. Manolea Tabără ieși, poftesc pe dum. Vasilie Simaca ot Babin. Vă poftesc pă dum. ca, luându-vă osteneală, să faceți invoială întră dum. grafu Tadeus Turcu i Ioniță Zota capit. și vichilul boiarului Pașcan Cantacozino Văl Ban, pentru pricina ce iaste întră dum. pentru hotarul Onutului și a Pohorlăuții, și, așa, invoiându-i, vei scrie și invoiala, după care invoială vi să dă dum. putere ca să puneți și seamne hotărătoare. Iară invoială să o aducă la a-cesta Giudecătorie, ca să să întărească.

De la chesaro-crăescu Auditoriat Diștrictului Cernăuți.

23 Iulie 1781.

Algai von Lustenau,

Hauptman und int. District.

Algai von Lustnau Capit. i Auditor
a Districtului.

(Pecete austriacă timbrată.)

Pe Vo. : No. 28.

Orig. 18 × 23 cm. — Hârtie. 14 rânduri.

45.

1781, Sept. 17.

Act de hotărnicie pentru moșia Onut.

† Facem știre cu aceasta mărturie hotarnecă că, viându-ne poruncă de la cеста Administrația, întru care poruncă ne să poruncește de domnul căpt. Algai, audetor deștreect Bucovinei, ca să mergem la sat la Onut, al d-sale Iordache Cant. Vel Ban, și să luăm sama hotarului Onutului de spre hotarul Pohorlăuțului, a d-sale Tadei starosta Turcul, avându multe pricini la acel hotar, șă de pe poruncă am mărsu la locu cu pricină, unde ne-au arătat vechilul a d-sale Banului Iordache Cant., d-l Ion Zota căpt., o întăritură de hotarnică veche de la Ștefan Vodă-din leat 7161¹,

¹ 1653,

Iulie 25, întru care arată că purcede hotarul Onutului din fântână putredă șă, strângându oameni bătrâni de prin pregiur, din sat Dobronăuții : pe Zaharia Lăurăn ce-au fost vornic și pe Tănase Bișac ot tam șă pe Ion Bojăscu ot Onut șă pe Vasăle Croitor ot Balamuteuca și pe Ioric ot Zăstavna, toți aceștia oameni bătrâni au mărturisit că aceea este fântâna putredă, șă, după semnele hotarnice vechi neaflându-să piatră, am pus di-asupra fântânei putrede stâlpu de piatră care caută spre Apus. Și purcede hotarul în sus pe la capul Lozielor ce să numescu Lozăi Negre și de-acolo can pe coste la dial pân deasupra unui hârtop cu piatră și cu surpături de-asupra hârtopului, am pus piatră, șă de-acolo drept peste nește hârtope merg pân de-asupra stâncii a Părăului Negru: am pus piatră, șă de acolo drept peste o vale la o movilă s'au pus stâlpu de piatră, care de la acè movilă rămân patru movelețe în parte hotarului Pohărlăuțului, și de acolo chezăși, can la vale, între drumul, s'au pus piatră, iar de acolo tot chezăș la vale s'au pus piatră di-asupra unei fântâni, care acea fântână rămâne în hotarul Onutului. Șă din piatră ce-i pusă di-asupra fântânei drept pe coste s'au pus piatră, șă de acolo can sus di-asupra unei văi s'au pus piatră, și de la acè piatră drept peste vale șă la dial, la un podeș în Ceritei, s'au pus piatră, care acè piatră este găurită. Șă de acolo drept peste vale, și la deal pen Ceritei spre Nestru, lângă drumul cel vechiu s'au pus piatră, unde au arătat doi omeni ot Doroșăuți, anume Toader Bujăneță și Vasăle Nezuliaco, că agtunge hotarul Doroșăuților pân acolo. Șă, nefiindu stăpănetor Doroșăuților față nu s'au cercat după hotarnica cea veche a Onutului pân la Nistru, numai pân la drumu, unde s'au pus piatră. Și, primindu-să amândoua părți, după îndreptare pravăzului și punere semnelor au șă iscălit unul la mâna altuia ; care șă noi rânduiți după primire d-lor sale șă învoială am iscălit.

Tadus Turcul.

Leat 1781, Sept. 17.

(Urmează autentificarea autorităților austriece, în limba germană.)

Pe V' foii a 2-a : Hotarnica Onutului. — No. 49.

Orig. 35 × 21 cm. — Hârtie. 29 + 23 rânduri.

46.

1783, Febr. 4.

Judecata Tribunalului din Cernăuți în javoarea lui Constantin Stroescul. Traducere românească după o copie legalisată în limba germană, aflată de asemenea în dosar.

Hotărîre de giudecată.

După orânduiala a Împărăteștii Crăeștii Intirimal-Administrație a Bucovinii, au venit înainte acestue Ștabü și Vel Auditoriatul dumnalui Costantin Stroescul, mazil ot Sobraneți, jăluitor, de spre o parte, și dumnalui Ioan Zota, vechil dumisale Iordachie Pașcan Cantacozono de peste Cordon, răspunzător, de spre altă parte. S'au hotărât pentru cumpăratura a moșului jăluitorului Lupului Stroesc, din leat 1644, Āp. 24, ce-au cumpărat giumătate de satü Martineștii, de care cumpăratură Domnii ce au fostü la Moldova pe Stroescul și pe clironomie-sa au întărit, din leat 1644, 1673, 1722, 1746¹ și 1761. Și el nu numai cu aceasta au dovedit că este drept a lui, ce s'au și doveditü și stăpânire, după rânduelile judecăților. Despre partea răspunzitorului, iară arătate inpărșeala moșiilor, întărită de la Domni, din leat 1652² și 1723², și iarăși o anafora de hotărâre a Divanului, din leat 1764, Septemvrie în 3³. Și, după toate de amândouă părțili răspunsurile, arătate scrisorile și auzirea marturilor, s'au hotărâtü. Domnalui răspunzător, neștiindü în seamă însă mulțami, fiind în anaforoa cè pomenită pentru o anenată domnească inchierea, nu au fost giudecată cea de săvârșit, și părintele a jăluitorului au jăluit atunci de iznoavă, și au luate un soroc de giudecată: este dator a da giumătate de satü Martineștii jăluitorului la stăpânire sa, împreună cu vinituri din 25 Martie 1776, la ziua cea d'intăiü dedere jalobii aici, cu toate cheltuelile ce-au avut pentru această pricină de giudecată, care cheltuală poate să o dovidească că ar fi cheltuit cu dreptate. Așa s'au hotărâtü în Cernăuți, la 4 zile a lunii lui Fevruari, leat 1783.

Orlandini Ștabs și Vel Auditoriu.

Precumu hotărârea de giudecată mai susü scrisă s'au făcut as-

¹ Acest act nu se mai află în dosar.

² *Idem, idem.*

³ Actul nostru No. 38, de fapt din 7 Septembre 1764.

tăzi știută amândoă părților care s'au fost chemat de fațe și s'au învățat (?) pentru vremea apelației la înalte locuri de astăzi pân în 14 zile, ce se întărește cu iscălituri de comisie. Leat cum scrie mai sus.

Constantin Stroescu. Ioan Zota, vichil.

Alte semnături oficiale.

Pe V^o foi a 2-a : Giudecata ot Cernăuți cu Stroescu pentru pol Martinești, care au făcut-o răsufală la giudecata Leovului. No. 39.

Orig. 38 × 24 cm.—Hârtie.—23 + 14 rânduri.

47.

1783, Febr. 15.

Ciorna apelației lui Iordachi Cantacuzino biv Vel Spătar, împotriva hotărârii de la Cernăuți în pricina pentru Martinești.

De la Iordache Cantacozono biv Vel Spat.

A p e l a ț i a .

Un Costandin Stroescu din Bucovină de strigă cerșind de la mine pol satu Martinești (care satu este iar la Cordonu), prin jaloba ce au datu la auditoriu de Cernăuți, fiindcă cu scrisoarea ce am scrisu la Auditoriu, arătându cum că acel Stroescu rău mă supără ca să-m ei moșia strămoșască și stăpănită de samă de ani, n'au vrutu să dè credință, ce au cerșutu să trimitu vechilu, de care, fiind silitu, ca un lucru ce nici prin cugetu nu-m trecè să tragu o supărare ca aciasta, am făcut vechilu pe Ionu Zota căpt. (iar dincolo, din Bucovină), dându-i numai o samă de scrisori care socotemu că-su destule a li cunoaște de adevărate, în vreme când stăpănire este știută de mulți obrazi de cinste că totu de neamul meu au fostu, și de mine până astăzi. Acum, văzând că după giudecata ce au făcutu Auditoriu la 4 a lui Fevruarii imi ia moșia, acestu pol satu Martinești, și dă Stroescului, făcând scrisorile mele răle și dând credință marturilor Stroescului (oameni ce-i sintu cunoscuți de vează ce au), adăugând și aciasta în carte de judecată cum că giudecata ce au avutu tatul meu cu tatul acestui Stroescu (dîn leatu 1764, Săptem în 3) ar fi aninată, adică neisprăvită, și dum. Auditoriu imi scrie pentru că aciastă pricină s'au curmatu la Cernăuți, și a să mai căuta de al doile nu să

poate, ce la înaltele locuri, deci mă rog giudecați după dovezile ce am, care s'au înștiințatu și de cătră Domnul nostru de aice, să-m aflu dreptate. Căci știutu este tatul Stroescului de toate persoanele de cinste de aice ce omu au fostu, după cum iaste, și mărturia am trimisu ca să să vază. Care mărturia de aș fi știutu cum că giudecata de la Cernăuți m'ar fi hotărātu într'acestu fel, putem de atunci să o facu și să o dau la vechilu ce l-am avutu, dar m'am cugetatu că or da credință la marturi ca aceia ce au scos Stroescu la giudecată, în vremea când aciastă moșiia o amu de la strămoșii miei baștină și cu stăpânire știută de toți cu samă de ani, și Stroescu numai cu mărturi ai unor proști din Cernăuți și cu arătări neintemeete vra să-m ia moșiia, mai multu s'or crede zisăle Stroescului și marturiilor ce i-au arătat, ori atâți, Domni și boeri ce mărturisescu? Mă rog dreptate, dreptate să aflu. De vra cu aciastă giudecată de la Cernăuți să mă dè rămas cum că au fostu fățiș vechilu meu, la aciastă socotiască înălăpciune giudecătorilor: când vechilul meu, de n'au avutu toate îndreptările ca să răspundă (fiindcă nici socotemu pân în atâta să vie), sau, di n'au și pututu să arăte toate dovezile, eu să perdu moșiia pe arătările și chipurile ce face unu ca Stroescu. Mă rog dreptate să-m aflu de la cei ce o cunosc.

1783, în 15 Fev.

(fără iscălitură.)

Pe V^o foi a 2-a: No. 35.

Orig. 31 × 22 cm.—Hârtie, 19 + 23 + rânduri.

48.

1783, Febr. 17.

Refusul autorităților militare bucovinene de a revisui hotărârea de la Cernăuți și trimeterea pricinei în apel la Liov.

De la Țăriasca Crăiasca Oșteneasca Administrația Bucoviniî către dum. boier Iordache Cantacuzino Spat.

Carte d-tale din 30 Ghenar cu cinste o am luat și toate pe largu le-am înțeles precum d-ta ti-ai fi înștiințat di Ioniță Zota, vechilul d-tale, cum că după dreptate giuimate de sat Martinești s'ar fi dat la stăpânire Stroescului, cu hotărâre ca de la ziua giudecății pân în 14 zile să cauți d-ta să faci apelație către prea-

înalte locuri. Cu adevărat așa s'a hotărât, și nici este altă mijlocire fără decât a face apelație către Gheneral-Comandant la Leov, iar să să mai primească alte neștiucaiva scrisori sau dovezi la această pricină sau să să mai de prelungiri peste prelungiri de vedele, după cum poate știi d-ta, nici într'un chip nu dau pravilile noastre, fiindcă noi nu sântem dătatori de pravili, ci ministri spre deplina împlinire dreptății. Că, după cum d-ta ai dat vechilului dumitale aceste scrisori ce ni-au arătat, cu acel chip ai fi putut trimite și alte câte dovezi ce ai fi mai avut, nici să să socotiască, precum și aici s'ar urma după urmările obiceiurilor celor vechi și neintemeiate, că nu putem după pofta unuia, prlungind vedele peste vedele cu străcăciune. Al treile, că destul au fostu însuș, d-ta poți să socotești de la leat 1767 și pân acmù câte vedele și soroace peste soroace ță sau trimis d-tale, și nici la unul vechilul d-tale n'au fostu trimis. Pentru aceeaia acmù iarăși nu lipsim a înștiința pe dumita precum la giudecata de aice de la Ștaps Vel Auditoriat după dreptate ce are Stroescu, nu numai acè giumătate de Martinești, ce și totu venitul moșii aceia de atâția ani, și cheltuiala ce au cheltuit într'această pricină, Stroescului i s'au giudecat, și nici este altă mijlocire fără decât a face apelație, adecă să ne înștiințai d-ta, vrei să cerci dreptate și la alte prea-înalte locuri (că a cerca slobod este) și, de vrei numai decât, luând înștiințare d-ta, toate scrisorile ce sânt aice, atâta a dumitale, cât și a Stroescului, împreună cu protocolul și carte de giudecată ce s'au făcut aice în Cernăuți, le vom trimite la prea-înalte locuri, și după cum se va hotârâ și de acolo te vom înștiința pe d-ta. La care țată și s'au pus d-tale mai pe urmă vedè pân la 14 zile luni lui Mart, calend. nou, ca, trecând acè vedè și nefăcând d-ta apelație îndată, giudecata ce s'au făcut aice prin execuți să va împlini, și mai mult cuvânt de răspuns niciodinjoar loc n'a avè. Iar să să mai ia de iznovă giudecata, aceasta la cercetare aice prin giudecătorie Vel Auditoriatului nici într'un chip nu să poate. Și, rămâind, sântem

Ă dumitale a slugi gate.

(s.) Gheneral Maior

Cernăuți, 15 Fevr. 1783,
calend. nou.

Enșenberg.
Orlandi Vel Auditor.

Pè Vo. foi a 2-a: Ot gheneral, ca să facă apelație.

Orig. 37×23 cm. — Hârtie. — 18+20+7 rânduri.

49.

1783, Iulie 4.

Hotărârea tribunalului de apel din Liov în pricina lui Iordachi Cantacuzino cu Constantin Stroescu. Traducere românească după o copie legalisată în limba germană, aflată de asemenea în dosar.

Hotărâre.

Care, după cercetare ce s'au făcut de către Chesaro-Crăiescul al Bucovinii Vel Auditoriat, de spre o parte, între dum. jăluitoariul Costantin Stroescul, mazil ot Obraneș, și, de spre altă parte, între dum. Ioniță Zota, vichilul d-lui boierului Iordache Cantacuzino din partea Moldovii, pentru pricina satului Martinești, cerșind acel jăluitoar de la numitul boier giuătate de satu Martinești ca să i să dee supt stăpânire sa. Și, după apelația ce au făcutu numitul jăluitoar Ioniță Zota, vichilul mai sus scrisului boier, împotriva hotăriri ce s'au făcutu întru această pricină de către numita giudecătorie a Bucovinii la 4 zile Fevruarie 1783, trimițându-să toate actumurile și scrisorile câte s'au lucratu de către scrisul Vel Auditoriat aice, și cercetându-să toate cu amăruntul, s'au hotărât de către a noastră giudecătorie, care să numește al Galiției și a Lodomerii giudecătorie cei mai mare și oștenească, cu scopul cel desăvârșitu într'acesta chip:

Ca hotărâre ce s'au făcut întru această pricină prin numitul Auditoriat al Bucovinii să fie răsufală și străcată, de vreme că giudecata ce s'au fost făcut iarși pentru această pricină la Iaș, în anul 1764, pre deplin și bine s'au fostu hotărâtu, și după poruncile împărătești nice n'ar fi mai trebuitu a să lua această pricină în susu, ce să rămâie precum s'au fost hotărît în Iaș. Iară, în cătu-i despre cheltuială ce s'au făcutu la această pricină, rămâne ca nimică să nu întoarcă unul la altul, fiindcă nu s'au trimis nice un izvod.

(s.) Freiherr von Schröder,
Feld-Marschal Lieut.

Din cănșălăria chesaro-crăeștii
a Lodomerii și a Galiției ju-
decătorie oșteniască, Leov, în
4 zile Iulie 783.

(s.) Iosef Anton v. Monterg.

(Urmează autentificarea)

Pe Vo. foii a 2-a: Giudecata ot Leovu pentru Martinești cu

Costandin Stroescu, nemțească și tălmăcită și pe moldovini; 1783, Iul. 4, no. 46.

Orig. 38+24 cm. — Hârtie. 29 rânduri.

50.

1783, Novembre 2 st. n.

Generalul v. Enzenberg scrie lui Alex. C. Mavrocordat, cerând ca Domnul să mijlocească o transacție între Constantin Stroescu și Iordachi Cantacuzino.

Serenissime și Celsissime. D. Prințeps,

Un Costandin Stroescu, mazil de aice, din Cordon, dând jalubă asupra d-sale boierului Iordache Cant. Pașcan pentru răsplătirea giumătate satu de Martinești, tij din Cordon, după toată cu amăruntul făcută temelnică cercetare di cătră giudecătoria de aice, după dreptate ce s'au cunoscut, s'au fostu hotărât giudecata ca acè giumătate de satu să să de la stăpânire jăluitorului mazil, dar, nemulțămindu-să d-sa, numitul boier, cu acè giudecată, au datu apelație la Leov, adecă la iudijium delegatum militare mixtum, unde s'au prefăcut acè giudecată, și pe acestu Stroescu l-au datu rămas. Cu care neodihnindu-să jăluitorul mazil însuș la prea-înaltul Divanul Dreptății a Curții au făcut cercare (ce să zice revizie); la care, după toată cercetarea scrisorilor, tot asemenea ca mai înainte s'au cunoscut dreptate Stroescului, iar acè anafură ce o arată d-lui boierul Pașcan s'au cunoscut a nu fi desăvârșit hotărâtă, numai cât, înainte ce spre desăvârșit curmare aceștii pricini prea-Înaltul Divan de Viena s'ar așeza, ni-au scris ca nu cumva d-sa boierului oareșcare nenăjduită hotărâre să i să întâmple prin mijlocitoare dreaptă Înălțimi Tale, o prietiniască invoială să să facă, cu care ambe părțile mulțămindu-să, vecinica pace să să întemeiască. Pentru aceaia, după noima acè prea-înalte milostive porunci, noi, după întemeiata dragoste megieșăscului prieteșug, cu toată cinste poftim pe Înălțime Ta ca să binevoiești pe num[itul] boier înainte Înălțimii Tale a-i porunci să vie, și curgere primejdioasii pricini arătându-i-o, spre primire invoialii milostiveaște a-l îndemna ca ori o bucată de moșie aice, in Cordon, undeva, ori o sumă de bani să-i dea. Bună este aceasta cu adevărat și milostivă, vrednică de laudă aducere aminte însuș pentru folosul

d-sale boerului, și cu totul sintem nădărduiți precum dumnealui numitul boer la stăpânească îndemnare Înălțimii Tale fără nicio pricină va fi bucuros de asemenea invoială, mai ales socotind că nu cumva prin o nenorocită tâmplare răzeșii să i se adaug. Di spre cari și cinst. aceasta a Bucovinii Administrație tot chipul de silință va pune ca și jăluitoarul mazil să să primiască de invoială, de care primindu-să și dlui boeriu, să dea volnicie vechilului său Ion Zota ca învoiala ce să va face să o iscăliască, și noi încă, la asemenea pricini îndatoriți fiind a sluji prietenesc și de folos lucrător răspunsu, cu plecăciune așteptând, cu toată cinste rămâind, sântem

A Înălțimii Tale

Bun prieten și gata spre slujbă

Cernăuți, 2 Noemvr.

General Major

1783, calend. nou.

(s) Enzberg.

Pe V^o foi a doua: Carte ot Gheneral ce scrie către dumnia mea ca să mă invoiesc cu Stroescu.—No. 38.

Orig. 37 × 24 cm.—Hârtie, 19 + 20 + 6 rânduri.

51.

1784, Mart 9.

Renunțarea lui Constantin Stroescu la pretențiile sale asupra jumătății din Martinești, în schimbul sumei de 150 de lei.

Per la metà del villaggio dello Martinești, situato nel distretto di Cernovitz, che io sottoscritto pretendevo in giudicio dal sigr. Spattari Georgio Cantacozeno, trattandosi questa causa avanti il sigr. auditore Orlandi, e supponendo che le mie scritture fossero valide, cioè una corta di compera che avevo da mio avo Lupulo Stroesculo, dell'anno 1644, alli 24 di aprile, ed una carta del principe dell'anno 1644 ed un'altra scrittura del (*sic*), ed un'altra del 1722, ed un'altra del 1746, ed un'altra d'el 1761, questa causa essendo nuovamente esa-

Pentru giumătate de satu de Martinești la Cernăuți, care ceremu eu, cel mai jos iscălitu, de la dum. Spataru Iordache Cantacozono cu giudecata ce s'au făcutu la Cernăuți înainte lui Orlandinu Ștab-Auditor, socotindu cum că scrisorile mele ar fi bune, adecă o cumpăratură ce avemu a moșului meu Lupul Stroescu din let 1644, Ap. 24, și o întăritură domniască din let 1644 și altă scrisoare din let 1673 și altă scrisoare din let 1722 și altă din let 1746 și altă din let 1761, această giudecată, fiindcă de al doile s'au mai căutat și la Leovu, și toată dreptate s'au datu

minata în Leopold, dandosi tutta la ragione al sigr. Spathari, în vista delle sue più valide scritte e delle attestazioni delli piu riguardevoli sigr. di Moldavia, io, non auendo piu nissun' altra ragione, mi son rimesso al detto sigr. Spathari per mezzo dell' Ill-mo sigr. Agente de Raicevich e del sigr. abate Marquis, affinché usasse verso di me qualche atto di generosità, e non per giustizia, ma compassionando il mio stato, onde hò ricevuto piastre 150, rimettendoli tutte le scritte spettanti alla muscia Martinești nominate disopra. Onde in appresso non farò più altra prentensione su la detta muscia Martinești, e, caso, che comparisse più altra scrittura, sia stimata di nissun valore. Se poi io in appresso o alcuno de miei parenti su questo affare inquietassimo il detto sigr. Spathari, in qualunque tribunale si sia, che io sia punito come persona cativa e scandalosa, e pagherò per emenda le 150 piastre che mi furono date per mano del sigr. Abate a titolo di carità a suo riguardo, aggiungendone altre 130 e tutte le spese occorrenti. In attestato di che sottoscrivo la presente di propria mano. Iassi, adì 9 marzo 1748.

dum. Spat., după scrisorile ce au avutu dum. Spat., mai bune decâtu a mele, și după mărturii ce au avutu de la cei mai întâi boeri ai Moldovii, eu deci, nemai avându altu cuvântu de răspuns, am căzutu la d-sa Spat. prin mijlocire Mării Sale Agente Raicovici și al lui Abate Marchis, ca să facă milă Spat. cu mine, fiindu omu săracu, nu doar că-i dreptu să-m dè ceva, ce mi-ostivindu-să de sărăcia mè, și mi-au datu o sută cînzăci lei milă, și eu am datu dum. toate aceli de mai sus scrisă scrisoare ce am avutu pe Martinești după velturile ce s'au arătat mai sus, și de acmû să nu mai am a mai trage giudecată pentru Martinești, și orice altă scrisoare s'ar mai ivi pe Martinești din parte mè să rămăi răsuflată, iar, de oi mai supăra de acum pe dum. Spat., ori eu ori alții din neamul meu, pentru aciastă pricină, ori la ce giudecată ar fi, o să mă pedepsăscu ca omu rău și gălcevelnicu și să plătescu st[r]ajafu acești o sută cincizăci lei îndoiți, fiindcă dum. mi i-au datu milă pentru voia lui abate Marchis, și ori ce cheltuială ar face să o plătescu. Și pentru credință am iscălitu cu însuș iscălitura mè. 1784, Mart. 9.

Costandin Stroescu.

Pe V^o foi a 2-a : No. 31.

Orig. 28 × cm.—Hârtie, 31 + 20 rânduri.

N. IORGA

O CULEGERE de ACTE MOLDOVENEȘTI

— PĂNĂ LA 1437 —

O culegere de acte moldovenești

În frumoasa colecție a d-lui M. Costăchescu, *Documentele moldovenești înainte de Ștefan-cel-Mare*, I, *Documente interne*, 1374-1437, actul din 2 Iulie 1398 (resumat românesc) era inedit. Interesantă mențiunea în *Cronica lui Ștefan Logofătul (Trompeta Carpaților, 1871)* a unui alt act al lui Roman-Vodă, tot pentru Pobrata, cu fiii: „Alexandru, Bogdan, Ștefan, Mihail, Iuga și alt Alexandru“, adăugându-i-se mărturia Vlădicăi Iosif. Tătărușii (Suceava) (p. 18) înseamnă: Țigani și Tătărășii; Unghenii sânt locuitorii din Unghiu (v. p. 19). Tot inedit e actul din 12 Mart 1398 (resumat românesc), cel din 1399, cu privire la „Baicoiu“ sau „Pancoiu“, v. „Baicovjii“ de la pagina 25. Băceștii vine din Băicești. Nou și no. 10 (c. 1400). Nici acum nu cred în lupta de la Hînduani ori Vîndăuani; regele Ungariei, Sigismund, a atacat după documente latine pe Ștefan în capitala sa, deci Hârlău. Interesant satul Ferești din Fehér, Albul (p. 35). Tot așa echivalența Preușescul și Popovicii (pp. 35-6). Brebii înseamnă Castorii, v. și Brebul prahovean. Berzinți trebuie apropiat de Mehedinți; deci de la Berza (dar e greutatea sufixului sârbesc tocmai pe la Bacău) (v. p. 40). La pagina 42 pare a fi în adevăr Horaeț și nu Horaeș (de la Hora, a se apropia mănăstirea Horaeții, Horaița; erau doi Horaeț; pp. 32-37).

Actul din 7 Ianuar 1403 (pp. 46-7) e deosebit de important pentru că, în dania către mănăstirea Moldovița, Alexandru-cel-Bun pomenește pe toți înaintașii, de la Bogdan întemeietorul înainte. Bârlea apare ca de „Hârlău“, deci *pârcălab* acolo. Ciudat „Ioan cel bătrân din Vorona“. Dar Badea de la Suceava, Horaeț de la Hotin, Sandu de la Neamț sânt tot *pârcălabi* (mai târziu cei de la Siretiu și Suceava), proprietar însă Giurgiu din Volovăț (nu Volhovațchi). Așa și boierul din Tudora; Șandru

cel din Molnița, Micu, la pagina 42. Romanul are un Vornic : Vlad. Ce poate fi „Hodco Ciacinschi“? Cf. un „Tucianschi“. Birgău pare greu de admis. Sinovschi e fiul lui Sân, deci nepotul lui Bârlea. Ravas *Litovoiu* mai dă odată numele vechiului Voevod jiiian (p. 47). Primele acte ale lui Alexandru-cel-Bun sânt interesante și prin compunerea capricioasă a Sfatului domnesc. V și echivalențele Tăvădar-Tivadár, Andreiaș-Andrász, Tóth-Tăutul (Totoiu ; p. 113).

Nou și no. 17 (1404) (notă despre cele două neamuri Șandrea-Sándor, cum Miclăuș-Miklós, Ianăș-János, Paul-Pál, Gherghel-Gergély, Giura-György, Dămăcuș-Domokos, Laslău-Laszló, Tămaș-Tamás, Blaj-Balázs). La no. 27 se vede că Domocuș și frații (nu fratele) Blaj și Iacob erau fiii lui „Ghelebi“ (Gereby) Miklós. Erau de pe Cașin și Oituz (Octuz, Ohtuz), unde Stânișoara și satul lui Grozea, lui Stoe sânt lângă al lui Laszló. Erau Maramurășeni, de unde numele fiilor lui Dămăcuș, Tador și Stețco (p. 80, no. 28). În *Uricariul*, XXIII, p. 12, e alt Dămăcuș. La no. 20, abia în 1467, apare starostele districtului luat de la Poloni în Nord (p. 56). La no. 21 nu e „Leucusăuții lui Bratianu“, ci Leucuseștii (de la Leucișă) al urmașilor lui Bratul (Brăteștii) ; v. și ceva mai departe. În general, formele cu *-ovici*, de simplă cancelarie, sânt a se traduce cu *-escul*.

La p. 64 (no. 22), unde satul e Neag și judele Neagăș, sufixul de derivație unguresc (apoi Negășești). La p. 66 : „Grâncă“ e Hrinco. Nu Suhodol traduce Valea Seacă, ci diacul a slavizat numele românesc. P. 70 : Hetce nu e decât Heciu de lângă Lespezi.

Inedit e no. 24 (1409). Forma, prescurtată, e rară. Inedit în slavonește e no. 25 : și aici resumat, dar cu lista boierilor. „Spenea“ e de fapt Spinul. Inedit și no. 26. „Banco“ îmi pare suspect. Nu trebuie „Rusaii“, ci „Rusei“ (forma veche pentru: Rusoaică). Remarcabil : Jireapăn, rotacism din Jineapăn, jneapăn. A semnala satul Brășăuții, asemănat de editor cu Brașăul-Brașov la p. 80, no. 28.

La no. 29, se vede diacul străin în forma „Ceteței“ (ЧЕТЕЦЕЛОКЪ), poate și în „Fromosul“, în Preotescul. La 1411 apare Vistierul Vâlcea.

La no. 30 Plotun e Platon (nu „cerb“). Numele de Baliță re-apare la fiul lui Bârlea. Pentru întâia oară un pârcălab de Țețina, Hodco. Giurgiu „Volherschi“, e : de Voľovăț. Documentul nu-mi pare fals.

La no. 31, e vorba de Tatars. Şoldan Petru e *Sultanul* Petru, botezat şi căsătorit cu fata Maramurăşeanului Julea. Fratele „Sultanului“ devenise Miclăuş. Ei căpătaseră satul urmaşilor lui Timurtaş (Tamirtăşăuţii; v. şi no. 99). Se pomenesc „cele cinci curţi (nu sălaşe) de Tatars“ date Pobratei. V. şi no. 32. Faptul că Tun Pintece a fost boierul locului unde apar Folticeni arată dubla poreclă: Pintece şi Folticiu, de la Foltea (Mincăciosul).

Inedit e şi no. 34 (1412). Şi aici se constată paralelismul româno-slavon, căruia-i corespunde în Ardeal cël româno-ungar: Volodovji-Vlădeni (se pune alături: Toporăuţi-Toporăşti). V. şi la no. 36 Cobăla-Iapa.

Foarte interesant no. 35 (1413), şi el inedit. De sigur e vorba de mama, nu soacra (cum credea Wickenhauser) Domnului, Anastasia.

La no. 36, Veariş Stanislav e alt Ungur maramurăşean din vremea cuceririi: Veress. De aici vin Ioan Vereş şi satul Verişani, Verişăşti (p. 106), în acelaşi Ţinut băcăuan sau nemţean. Un Levet Micloş, în Neamţ (1414), p. 111. Siliştea lui Dieniş aminteşte pe un Denes, p. 117. Numele maramurăşean de Laţcu („Boţ“) şi în 1421, p. 143. Fratele lui se chiamă Miclăuş (*ibid.*). Tot aşa Stan. Urmezó la p. 169 (1425). De la Laţco vin Lăţcanii (p. 186). Tot aşa Bătar-Báthory, de unde satul Bătărăşti (p. 181). În original se spune numai că satele Lie şi Ţigăneşti sânt „cnezeşti“, „judecii, alături de satul lui Tămaş şi Ivan.

Cneji: Litu (din Litovoiu; d. Costăchescu aminteşte Litenii) şi Şerban şi la no. 108. Aici se vede că ei sânt şefi de colonizare, „cneji“, satul fiind Muntenii Scutaşi (scutelnici).

Acum, la 1414, apare Jurj Fratovschi. Neobişnuit e boierul de Valea-Albă, Vlad. La p. 108 şi „Pirăul Alb“. Gridovici e fiul lui Girdea. Porecla lui Toader Pitic corespunde cu a lui Purice din vremea lui Ştefan-cel-Mare. De la Mesehnă vine familia Mihăneşti, din Botoşani (v. p. 107). Pentru Hlăpeşti, satul lui Hlap, Hlapea (v. p. 115) cf. Chlapen din Balcani, în luptă cu Bizantinii. O Şcheie în Neamţ, *ibid.* La n-1 39 apare *zavesca*, heria, p. 116. V. şi p. 127. Drăgoiu de la Tulova e pomenit aici întâiu; *ibid.* Un fiu de popă, Stan Popovici, intră în rândul boierilor, *ibid.*

La no. 40 (1415) Alexandru pomeneste Vaculeştii (Vaculinjii) şi „seliştea lui Zirnă“, deci Zirneştii, dată de Doamna Ana, „ade-

vărata sa soție“, la moarte, Moldoviței. Din nenorocire e numai un regest german al lui Wickenhauser.

La no. 41 s'au mai pomenit zugravii (зорґрафн) *Nichita și Dobre, cărora li se dau satele Crainicești și Leucusești (v. și mai sus), „dar ei ni vor scrie pentru aceste două biserici: una la Târgul-de-Jos, iar alta care ni va fi voia, afară de biserica din Rădăuți“* — pentru care deci se învoiseră — „ori vre-o casă ori нрѣ“ (nu poate fi: прѣдвор). Nichita pare a fi Grec, Dobre Sârb. Legătura cu Doamna Ryngalla ar face să se creadă că ea i-a adus. Un altreilea pictor (зсґрафн) al lui Alexandru e Ștefan, căruia i se dărutesc, la 30 Ianuar 1425, patru sate pe Miletin: Berchișești, Ieremiești, Popești și Pășcani (n-1 56). Ștefan și-a făcut și o moară acolo. Dar la 1443 el nu mai stăpâna aceste locuri (v. p. 171). Însă amintirea lui a rămas în satul Zugravii de lângă Hârlău (p. 171). A se mai însemna pârăul lui *Dobrotici* (deci numele era la noi, contra aserțiunii unui Mutafciev). La traducere „Dolh Dragomir“ e Dragomir Lungul. Drăslivița e Drăslăuțul de la Huși (v. și inscripția bisericii de acolo); aproape e și Movila Răbâil, nu Răbănei, cu numele enigmatic; lângă ea a Rusului.

La 1418, 15 Ianuar, Alexandru, căsătorit cu Rângala, e la Baia, оу Банн; no. 42. (Despărțirea de dânsa în 1421; n-1 46.) La 17 Mart în Roman, de a cărui biserică se îngrijește la n-1 41, care e deci de *atunci*, nu din „c. 1415“. Aici darul lui Sin al Bârlui către Moldovița.

La n-1 44 (1419), „Câmpul lui Dragoș, la Nechid“. Se enumeră satele din el: Netedul, Parcineștii, Blăgeștii, Bolăceștii, Beșeștii, Ștefăneștii, Bolceștii, Marișeștii, Ceretenii, Poiana Lungă, Poiana Răului, Runcenosul, judeciile lui Draganici, lui Dâmba, Urseștii, Giurcanii, Bărbășanii, Rediul, Muncelul, Lăzeștii, Cindeștii, Petreștii, Stăneștii. D. Costăchescu preferă pe Dragoș cel vechiu lui Dragoș Viteazul din 1428 (p. 134). Dar acesta e și Dragoș *de la Neamț* (v. pp. 87, 165). Era „locul între Tazlău și Bistrița“.

La n-1 45 (1420) „mănăstirea lui Vârzar“. Și un *Tigomir* (Tugomir, Tihomir). Aici și starostele Giurgiu. În note se pomenește și mănăstirea lui Chiprian (de unde: Căpriana) „la Vișneveț“ (p. 140). Ea a fost supusă Doamnei Marina.

La n-1 46, Oprișa și Bob Oprișa nu era de complectat în „Oprișac“, imposibil. Aici, toți boierii (și Porcul, și Uncleat, și Ciurbă, și Budul, și Dutcă, și Horaeță — nu „Goraeță“ — cu fra-

tele Stanislav, și Dragomir al lui Vrană, și Leon fratele lui Hodco, și Boris *Golovat*, și Stroișor Druj, și Stanislav al lui Miliș, — de unde Milișăuții — și Dumitru al lui Bode, și Corlat și Ioachim fiul lui Calian, bogatul Grec din Cetatea-Albă). Ingenioasă ideea d-lui Costăchescu că Maria din 1455, stăpână la Siretiu și Olhovăț (Volovățul din părțile Rădăuțului? Sau cel din Dorohoiu, pe Prut?), „mamă“ a lui Petru-Vodă și mătușă a lui Vladislav al II-lea, e Ryngalla. Aceasta, ca și prinții sirbi, ca și Muntenii Tihomir și Băsărabă, trebuia să aibă un nume creștin.

E foarte curios actul din 1422, prin care Alexandru, făcând un dar mănăstirii Neamțului, se intitulează, pentru această singură dată, până atunci, dar ca pe patrahirul cunoscut: „Domn a toată țara Moldovalahiei“ (p. 147). Între acei cari delimitează e grămaticul Neagoe, care a fost Logofătul trimis la sinodul din Florența (*ibid.*). Actul fiind scris la Neamț, și de un Logofăt muntean, deprins cu „Ungrovlahia“, explicația acestei forme neobișnuite trebuie căutată în practicele altei cancelarii. Numai la 1428 (no. 71) se întâlnește exact aceeași intitulare, dar *din nou Domnul e la o mănăstire, Bistrița, și logofătul e tot Neagoe.*

La n-1 49 danie a Cucurului în teritoriile nordice, dobândite de la Poloni; se pomenește vătămanul Gherman. E ciudat că dania se face fiului, Buhuș (în formă rusească: Boguș), și *prin el* tatălul, un boier bine cunoscut, Nesteac. Aici *впрншака* nu presupune un nominativ *впрншак*, ci se intercalează între finalul numelui și forma de flexiune un *к* supletiv. Satul lui Oprișa e doar Oprișeni. De altfel v. p. 202: *впрншк*. Tot Oprișa e la n-1 67.

La n-1 51, în 1423, apare și un Șerbea de la Vasluiu, *aceasta pentru că dania se face în vecinătatea lui, pe râul Răbricea.* Aici era un sat Sârbii, *deci o slobozie de Sârbi*, de unde vine mai târziu un Nicoară Sârbescul sau Ciocârlie (v. pp. 158-9). Lângă acest sat e „satul lui Moișă Filosoful“ (v. și satul Moișinți, în Neamț; p. 274).

Ce înseamnă acest predicat, o putem stabili. În acest timp Sârbii au ca reformator al ortografiei și ca scriitor al vieții Suveranului lor, Despotul Ștefan, pe Constantin Filosoful (v. opera lui în *Glasnicul* din Belgrad, XLII). Moișă, cu numele slavizat, cum o observă și d. Costăchescu, a avut de sigur o asemenea misiune. *El poate să fi fost însuși învățătorul uricarilor moldoveni.*

Acest Sârb, al cărui nume se păstrează și azi în „Dealul Filo-soful“, era frate cu Vană, adică Ivan, Popșa și, de sigur, rudă cu boierul Mihail Popșa: privilegiul din 31 Mart 1423 li întărește această stăpânire. Moişă Filosoful are doi copii, ambii cu nume balcanice: Danciul (din Daniil) și Marușca, iar fata lui Popșa are un nume și mai sârbesc, Ilca (p. 159). În familia lor se întâlnesc și mai târziu nume sârbești, ca al lui *Sima* Gureș.

Urmașii lui Rotâmpan (Stanislav și Giurgiu, numele fiilor, trimet la Maramurăș), de la Rotâmpânești, Rotopânești, lângă Baia, apar în nr. 52, la 15 April 1423. Movilele bătrânului servesc la hotărnicie. Mențione, în note, a satului Jidești, al lui Jid, ori al Jidului, al Evreului. Piticii e satul neamului boieresc Pitic.

N-1 53 privește pe frații popa Iuga (nume maramurășean) și Nan, tot din aceste părți lângă Baia. „Stan“ pare a fi Stanislav Rotâmpan. Rădășeni de azi, atunci: Radeșani, e satul lui Radeș (numele în -eș, sufix unguresc, sânt dese acolo: Lateș). АРАУИЕРА e îndreptat în АРАГОУИЕРА; d. Costăchescu observă că aproape sânt Drăgușeni. Aici din nou apare Neagoe Logofătul.

La n-1 55, un globnic. Acest Giurgiu va intra în lista boierilor de Divan (v. p. 170).

La n-1 57, satele date lui Stravici, de fapt Stroici (aici СТРОИЧЬ) (v. și n-1 59), amintesc ca întemeietor pe Lev (Levoșăuți, Leușeni), pe Nepoloca (Nespălătu), pe Deren (și Dereneu), toți Ruși, pe Zubră (Zubrăuți, dar și Zubrești). E vorba și de Ravas, care e Litovoiu (admisibil ca eponim al Reusenilor). Mențione de Tataři.

La n-1 61 un boier Hrăman (1427).

La n-1 62, dania Neamșului, și pentru sufletul Doamnei, al cărei nume e scris de Logofăt: Marena.

La n-1 63 neobișnuitul nume de sat Trămedeci. Apare un *protopop Simion* (a se pune în legătură cu protopopul trimis de Alexandru la sinodul din Florența, Constantin). El are un fiu preot, Andrei, și doi mireni, Filip și Mihul, poate marele negustor de mai târziu. Satul Călugării la Vâlcov (nu „Vulhova“), care se dă. la 1428, popei Zaharia (n-1 69), e și el pe locul unei mănăstiri,

La n-1 64, în note Șușman e bulgărescul Șișman.

La n-1 66 Mihodrea e rău cetit pentru Mihordea. Apare ca martur Hodco „Mamurinschi“, frate cu Lev. Se poate să fie, cum propune editorul, din Mamornița, dar acest nume a trecut printr'o formă prealabilă: Marmurinți, de la Marmure, nume pe care-l

poartă mai târziu un uricar (cf. p. 203). БИЛАВЫ se traduce nu „Bilav“, ci Bilái, care e și numele unui uricariu. Ivașco e *al lui* Brăteiu.

La n-1 70 încă un nume din familia cu sufixul -otă : Negotă.

La n-1 71 ХИЖЬ pentru Tatari nu poate fi „poieji“, ci *bordeie*. La numele de Țigani : Hrăman, nu Herman; la Tatari numele păgân de Ciabalaí li arată originea.

La n-1 74 : Iuginții sânt Iugeștii. Multe din aceste acte sânt inedite.

La n-1 75 „Fundeanii на ЯЛБ[ИИК]“ e Fundenii pe apa Albâca (v. și p. 226, nota 6). Movila вт недѣи înseamnă, de sigur, „Movila Nedei“, „bâlciiului“.

La n-1 76 apare în Sfat boierul Știbor.

N-1 78 arată originea mănăstirii Humorului, pomenind pe Lazăr, Stanciul și Costea, fiii lui Ivan Vornicul, cari au „săliștea lui Dobrin, la Humor, unde este mănăstirea lor“. V. și n-1 86.

Foarte important n-1 81, dania către Doamna Marina : mănăstirea de la Vișnevăi, a lui Chiprian — deci Căpriană —, satul Călinești și prisaca pe Botna (nu „la Botna“), apoi Brăneștii, Șendreștii, Prijoltenii, Glăvășanii. *Se vede de aici că Petru-Vodă a fost fiul Marinei, și nu un bastard*. Fiica a fost Cneajna (Bogdan, *Doc. lui Ștefan-cel-Mare*, I, pp. 147-9). Țiganul Tolpan, de la pagina 250, trebuie să fie Ciolpan.

La n-1 82 „Glod Ciorbă“ trebuie rectificat : „glodul lui Ciurbă“.

La n-1 83 danie pentru Radul Grămăticul, de origine probabil munteană.

La n-1 86 satele sânt, firește, în ciuda finalei slave, Stroeștii, Zahareștii, Litenii (nu Litanouții; de altfel și d. Costăchescu, pp. 272-3, o știe. Gădinții, de la Gădea, are sufixul sud-slav : -inți, ca și Mamurinți), iar „la Orbic seliștea“, e „siliștea Orbicului“. Acolo era „curtea“ lor. Deci Ștefan-cel-Mare va da lupta pe moșia fiilor lui Ivan Vornicul, cari, Lazăr, Stanciul și Costea, l-au și servit apoi. Лычюмы рогъ să nu fie Cornul *Luncii*? „Suboverh“ e Vârful Sec, și cel ce stă acolo e Ioan al Falei. Cei dăruiți au voie a-și face *douăzeci* de sate peste Prut.

Și n-1 87 privește o danie, ca pentru șase sate, pentru Dan „Uncleata“ (Unchiat), „în pustie“. *Astfel Alexandru-cel-Bun apare ca marele colonisator al părților de peste Prut*. În același an el dă

un iezec și o prisacă Nemțenilor (n-1 88 ; v. și n-1 94). Și n-1 89. Dar *acolo erau drumuri și fântâni* (p. 280).

Pe la 1429 lângă fiul domnesc asociat, Iliș, apar anume Stețcu, Petru și Alexandru (în Decembrie 1428 numai Stețcu și Petru; p. 228, no. 76), dar Iliș e deosebit, în calitate de co-regent. În 1430, între Februar și Decembrie, dispăre Alexandru (v. p. 308). Extrem de importantă mențiunea, la 4 Decembrie 1428, a lui „Bratul, fratele Doamnei“ (княгинина брата) (pp. 228, 267, 280); ar părea deci al Marinei, „fiica lui Marin“, după letopiseț. Originea ei străină, la care mă gândisem, trebuie deci părăsită.

La n-1 92, Târnavca e de sigur Târnavca bucovineană.

În n-1 93 (1430) împărțirea satelor lui Ion Jumătate. În moștenire și Tatars. Fiii sânt: Giurgiu, Șteful și Mândrul. Lectura greșită nu e a mea, ci a traducătorului din secolul al XVIII-lea.

La n-1 95 mănăstirea Sfântului Nicolae unde a fost Huba, cu satul și cu moara și cu siliștea de la Nichid și cu vechile hotare“, e la „Hubești“, poate Hudești.

La n-1 96, sate arătate prin numele singur al „moșului“ : Miclea-Miclești și Bălan-Bălănești. Marturii sânt prezentați în acest document, redactat în grabă, la Văscăuți (greșit *васкаковци*; v. no. 97), pe scurt, fără înșirarea boierilor.

La no. 97 Hențăuții sânt Hânțeștii, Grigorăuții Grigoreștii, Tomiștii, Tomeștii, Cătămăreștii (de la Catamară), Cătămăreștii, Neagșinștii, Necșeștii. „Нацише Лешу“ nu pare a corespunde la *оучинишчох лешх*. Interesantă mențiunea unui „cetar“, „ciatariu“, Durnea. O Verbia basarabeană, p. 325, no. 97.

La 1431, 31 Iulie, Alexandru dă un act din Bistrița (no. 98). „Casa lui Crăciun din Piatra“ arată că târgul abia se formă pe atunci ca Piatra lui Crăciun.

N-1 99 prezintă răscumpărarea de la moarte prin dania unui sat.

În n-1 100 se poate vedea cum scriitorii lucrau cu finalele de nume ale satelor: Hodoreasinșii—Hădărăușii de mai târziu.

Încă la 20 Decembrie 1431 (an de la Septembrie) Alexandru dă un act (no. 99) scris de Ghedeon, „diacul Doamnei“. La 4 Ianuar apare acum Ilie (no. 102). Deci *pentru moartea lui Alexandru e a se lua tot 14 Ianuar 1432*. V. notele la pp. 332-3 și memoriul meu la Academie, an. 1931.

În primul document de la Ilie apare fiul Roman și fratele Bogdan. Nimic nu se schimbă în Sfatul domnesc; la 13 Ianuar, Nea-

goe e tot Logofătul. Peste câteva zile el introduce pe frații Stejco și Petru, pe Bogdan nu (no. 103). Deci un act ar fi din 1432, celalt din 1433, sistemul cronologic fiind într'un cas de la 1-iu Ianuar, în altul de la 1-iu Mart. D. Costăchescu a simțit-o (p. 337). Atunci același e cazul cu n-1 104 (din cauza fraților domnești). *Aceste două din urmă (17 Ianuar), sânt singure din 1432; primul e din 1433, cum se vede din comparația cu n-1 109, ca marturi dinastice. Ruptura cu frații mai mari se face deci imediat, în 1432, Bogdan fiind atras în locul lor.*

Actul din 29 Iunie 1432 e în adevăr ciudat, aproape neexplificabil. De și scris la Suceava, se dau ca marturi numai starostele Gheorghe, un *Fârău* (Forró), un Petru Brătescul, un Oana Viriș (Roșul), Stanciul lui David, diacul Bogdan, One și Filip, iar în locul Logofătului e numai diacul Pascu.

În tot acest timp multe danii ale noului Domn la credincioșii lui. Astfel la n-1 108 pentru Isaia, care capătă și Bosancea și Borolea (nu Borâle); cf., de altfel, p. 346. Interesant numele satului Selajani, Sălăgeni. *Deci cu Maramurașenii au venit și oameni din Sălagiu.* „Bojii lui Petru“ e un loc cu boji (de la boz, arbust). O danie către Onea Clucerul (no. 112). La n-1 110 „Ionu“ cu u întreg.

La n-1 112 se vede că Docolina e „satul lui Docolin“.

La 15 Iunie 1433 se făcuse iar împăcarea cu Stejcu, care figurează ca martur (n-1 112). Imediat numărul boierilor crește, cu Dan Vornicul, cu Uncleat, cu Cozma al lui Șandru, Costea al lui Dragoș, Petru Hudici și vornicelul Toma. În Novembre, după bătălia decisivă, Domn e Ștefan, cu puțini credincioși. Dintre cei vechi Mihail de Dorohoiu, starostele Jurj din Frătăuții-Noi, pe lângă Stan al Bârliei, Negrilă Vornicul, Ciurbă, Baciu, Duma (cel Negru), Halmaj (v. p. 387, satul Hălmăjești), Albu Ceășnicul, oameni noi, cei patru din urmă (n-1 114). Și Neagoe e raliat la schimbare, și diacul Marinei, Ghedeon, va scrie cărți domnești.

Ștefan gonise pe Ilie încă de la 8 Octombrie, după un document care a scăpat d-lui Costăchescu (v. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 92).

Vedem pe Ștefan răsplătind, la 9 Novembre, pe *Danco fiul Frătăușeanului* (n-le 115-6. Alt frate Mihul). Acuma și Vâlcea e lângă dânsul, Dan Cupcici, Uncleat, Stan Vistierul; e și un Vistier Mircea, care ar părea că vine de la Munteni. Apoi vine

rândul lui Hodco, fiul lui Costea (no. 117). Petru Hudici a revenit și el. Banciul și-a adus fratele, Șteful. Apare și un Clucinic. Urmează un Miclea (no. 118), apoi cei trei Unguri, Blaj, Domoncuș și Iacob. Aici și boierul Criste. Numele de Blăgariul e rar. Gruban e dăruit în Ianuar 1434 (n-1 120), Groza și Mihail în Februar (no. 121). Alt boier nou: Bogdan Stolnicul. În actul din 24 April 1434 pentru Popa Iuga (n'o fi el călugărul de la Ceta-tea-Albă? v. Iorga, loc. cit., p. 93), apare și satul Podraga, unde se va da lupta cu Ilie, și „siliștea lui Oțel“ (n-le 123-4). La Curte e și Isaia și spătarul Dieniș. Popa Ioil capătă o pustie „la Cărligătură (no. 125), pentru „a-și face o mănăstire“.

La 25 Maiu 1435, Ștefan e la Iași (*ibid.*). Dar în Iunie se întoarce la Suceava (no. 126). În Iulie e la Dorohoiu (no. 127).

Face neconținut danii la mănăstiri. E în atitudinea lui o neliniște. La 8 Octombree, când dăruiește ceva lui Costea Varnuțai (*sic*), care e de sigur Voruntar, și lui Jurj, se știa că el era în Suceava (v. n-le 128-9). Nu se observă vre-o deserțiune din jurul lui (boierii de la n-1 131; 3 Ianuar 1435, sânt rău cetiți).

Nu e de mirare să-l vedem pe Ilie momentan la Suceava în ziua de 17 Februar 1435. El are lângă dânsul pe Jurj de Frătăuți, care a părăsit pe Ștefan, pe Dan, pe Șteful, pe Mândrul, pe Lazor, pe Stanciul și Cozma al lui Șandru, pe Duma și pe Mircea, pe Banciul, pe vechiul Fărău, pe un Vitold și un Misa, pe un Cârste Negrul (Ciornohuz), pe un Vlașin Mogoșescul, pe un Baloș și un Berinde (no. 136).

Tot din Suceava însă Ștefan face o danie, lui Petru Hudici, la 14 April 1435 (n-1 132). Se vede stăpânirea până la Milcov, unde satul Lumiriani e de la Lumină, Lumiră (v. și p. 406). Costea lui Dragoș, Giurgiu Piatra (*sic*), Vană Ureche, Gancea Potelnicul sânt boieri noi, în locul celor fugiți. La 12 Maiu, de acolo, Ivașco Podobitul capătă întărirea unui sat (n-1 133).

La 8 Octombree Ilie apare, dăruind pe Liciul și Simon, în to-vărășia boierilor Jurj Frătăușeanul, Vâlcea, Dan, cei doi fii ai lui Jumătate, Lazor și Stanciu, Duma Limbădulce cu Mircea, care se vede a-i fi frate, cu un Tăutu, un Dumitrașco Coșulă, cu Baloș, Berindeiu, Mișea (nu cel viclean; n-1 138, ca și Mihail Coșcievici), Cârstea, Dieneș fiind Logofăt, și câțiva indescifrabili (n-1 137). Stan al Babei e răsplătit, la 18 Octombree, și la Țețina (n-1 138).

Actele de la Ilie și Ștefan, acum co-regenți, încep la 22 April 1436 (no. 140). Se răsplătesc credincioșii ambilor Domni, n-le 140-1. La pagina 437 spița neamului lui Jurj de Fratăuți. La n-1 145 mențiunea Chigheciului, în marginea pustiei. Și un popă Mircea. La n-1 147 pomenirea unui sat Bulgarii, lângă Crasna, de fapt, cum observă editorul: Șcheia. La n-1 148 să nu fie Crăstoecea (și nu „Crotolci“)? „Cheșenăul lui Albaș“ e o cădere de apă (cf. încercările etimologice de la pagina 465). La n-1 150 *Maliat* e *Majlath*. La n-1 152 Balasin și Balasinovici de la Balasinești. La n-1 153 de sigur că Dohtana (Doftana) e în legătură cu puțuri de dohot. La Temișeștii Neamțului, cu zece bordeie de Tatarî, un nume caracteristic mongolic ca Mamai (n-1 155). La 156 lista moșiilor lui Iuga preotul și fiului lui, Mihul Grămăticul, pp. 505-6. Și tabla neamului la pagina 506. La n-1 157 Stețcu Coșilă (= Coșula). Actul cu n-1 158 e în adevăr fals. La n-1 165 un Ion Ureche păhărnicele. La n-1 166 satele Ugrinăuți și al lui Itovoiu și satul viitoareii lupte a lui Ștefan-cel-Mare cu Tatarî, Lipnic pe Nistru. *O colonizare cu Caragunici din Balcani în același act din 1437.*

Despre Verbia pe Jijie, locul luptei lui Despot, p. 547.

N. IORGA

Documente privitoare la Ioan Norocea
Logofătul și la Velica Norocea,
prietena lui Mihai Viteazul¹

¹ După o Condică din secolul al XVIII-lea, proprietate a Institutului pentru Studiul Sud-Estului european.

Documente privitoare la Ioan Noroceă Logofătul și la Velica Noroceă, prietena lui Mihai Viteazul

1.

Întru Hr. Dumnezeu bine credinčos și de Hr. iubitor blagocestivul și însuș stăpănitorul Io Radu Vvod. și Domn, fiiul marelui Vlad Vvd., cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu stăpănindu și domnindu toată Țara-Rumănească, încă și laturile plaiurilor, Almașului și Fagarașului herțeg, bine am voit Domniia Mea cu bună voirea Domnii Mele, cu curată și luminată inima Domnii Mele ca să proslăvesc pre cel ce m'au proslăvit pre mine, pre Dumnezeu, pre Scaunul întru sfinții ei (*sic*) răpoosașilor părinților Domnii Mele cu mărire înălțându-mă, iată mi am adus aminte Domniia Mea că mulți Înpărași întru Înpărăția sa s'au veselit, ci puțin[i] cereasca Înpărăție au moștenit, nevoit-am și eu nu numai Înpărăția a îndrepta, ci și cei ce sânt pururea ai noștri a socoti, care sânt totdeauna adevărați și drepte slugi, care trupul său foarte l-au trudit călătoriilor Domnii Mele și nici întru una nu s'au indoit cu firea sa: ca rădăcină bună a cinstitei grădini, au adus rodu. Drept am dăruit Domniia Mea acest în totul cinstit și bun inchipuit și mai întâi cinstit decât toate dărrurile ceste dă acum acest hrisov al Domnii Mele jupăneșii Stanii cu feđorii ei. Pentru că au venit jupăneasa Stana înaintea Domnii Mele de au înfrățit pă soru-sa, jupăneasa Mariia cu feđori sau fetele ei, preste toți Tătari și preste partea ei dă la Răzvad, care o au cumpărat dă la Stan și dă la Ivancea, și viile dă la Tărgoviște toate și doaoă sălaşă dă Țigani, anume Zota cu copii lui, și Colcea cu copii lui, și pentru că s'au împărțit ca să-i fie în lōc dă frate. Însă, până când va fi jupăneasa Stanca vie, singură să stăpănească bucatele și Țigani, iar după moartea ei să fie bucatele surori-sei jupănesii Marii toate. Iar, dă să va întâmpla și ju-

pănesii Marii moarte, după aceia bucatele și Țigani ce sânt mai sus scrise să fie acele toate fečorului jupănesii Stani, jupănelui Datco, fečor lui Datco Stol., și cu fečorii lui. Iar, dă să va întâmpla vre o moarte mai nainte jupănesii lui Datco și fečorilor lui și nu va rămănea sămănță din inima sa, bucatele acestea să nu fie vânzătoare, ci iar să fie aceste bucate toate și Țigani ce sânt aici într'acest hrisov al Domnii Mele surorilor jupănesii Stani, jupănesii Neacșăi și jupănesii Voicăi și fečorilor și fetelor lor, ori sat ori Țigani sau vii, toate bucatele ce s'au zis mai sus, și Domniia Mea le-am ertat lor calul: pentru ori Țigan sau vii, toate bucatele ce s'au zis mai sus. Pentru aceia am dat și Domniia Mea lor toate acestea ca să li fie lor intru moștenire stătătoare și ohabnice, lor și fečorilor lor, nepoșilor și strenepoșilor ce vor rămănea dintru dănșii, și dă nimenea să nu să clătească, după cum s'a dat nimele (*sic!*), și să fie in pace de vama oilor și dă vama porcilor și dă dijmărit și dă găleată și dă cositul fânului și dă cară și dă podvoade, și să fie slobod dă toate slujbele și dăjdiiile câte vor urma intru singura stăpânirea și oblăduirea Domnii Mele, și nimenea să nu îndrăznească a-i supăra pre ei, nici județi, nici birari, nici podvodnicari, nici armași, nici globnici, zic: nici slujgile sau boeri Domnii Mele ce să vor trimite după slujbe și trebi ale Domnii Mele. Pentru că cine s'ar ispiți a-i băntui pre ei măcar dă un păr, unul ca acela om va lua mare pedeapsă și orgie dă la Domniia Mea. Într'alt chip nu va fi după zisa Domnii Mele.

Blestem am pus Domniia Mea, pre carele va alege Domnul Dumnezeu a fi Domnu Țări-Rumânești, au din fii Domnii Mele sau, după păcatele noastre, dă alt neam, dă va cinsti și va înnoi și va întări acest zapis al Domnii Mele, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l întărească în Domniia lui, iar, de nu va cinsti și nu va întări, ci va strica și va călca și de va defăima, pre acela sufletul lui (*sic*), și să aibă parte cu Iuda și cu Ariia și Mântuitorul nostru Is. Hr., ș'au zis: sângele lui asupra lor și asupra fečorilor lor, care este și va fi în veci, amin. Iată și mărturii am puș Domniia Mea: jupăn Barbul Craioveanul i jupăn Cărstiiian i jupăn Badea ce au fost Vornic i jupăn Părvul Vel Vornic i jupan Stoica Vel Log. i jupan Theodor Vist. i Dančul Comisul i Radul al lui Vinteloiu Pah. i Stroe Pahr. i Dragomir Stol. i

Radul i Dragomir Marii Postelnicii. Și eu Sin am scris în Scaunul orașului Târgoviște, în luna lui Oct. 6.

Acest izvod s'au scris pă limba rumânească după hrisovul cel slavonesc la școala domnească în București de Lupp dascal.

Az Lupp dasc. slov. ispisah.

2.

Cu mila lui Dumnezeu Io Pătru Vvod. și Domnu a toată Țara-Rumânească, fiiul marelui și prea-bunului Mircii Vvod., dat-am Domniia Mea această poruncă a Domnii Mele cinstitului stăpănitorului și întâiului sfeatnic al Domnii Mele, jupanului Ivan Vel Logt. și cu feçori lui căpi Dumnezeu îi va dărui, ca să-i fie lui la sat la Răzvad partea Badii vاتف. și a frașilor lui, Dumitru și Gherghina, și a lui Cărstiian și a lui Lăudat și a nepotă-său Negre și Radului dă la Cîmești, toată oricătă s'ar alege și din câmpu și din siliște și din dealul cu viile și cu vinăriçul dupătutindinea, pentru că părțile lor dă la satul Răzvadul au fost a lor dă baștină, ce au venit însuș Badea vاتف. și frașii pre acest mai sus zis cinstitul boiariul Domnii Mele jupan Ivan Vet Logt., preste părțile lor din sat din Răzvad, preste a treia parte, iar doaoă părți le-au cumpărat cinstitul boiariul Domnii Mele jupan Ivan Vel Logt. de la Badea vاتف. și dă la frași lui, Dumitru și Gherghina și Cărstiian și Lăudat, și dă la nepoți lui, Negre și Radul dă la Cîmești, drept 18.000 aspri gata. Și așa au vândut ei dă a lor bună voie și cu știrea tuturor boiarilor și a megliășilor d'innaintea Domnii Mele. Și încă și mărturii au pus atuncea când le-au prețuit, și aldămaș au luat 100 aspri gata. Și așa mărturiile să să știe, anume: Ion Logt. dă la Muși, și Vălcul cel bătrân logt. de la Pogănești, și Stoica logt. Tatarăș și fii-său cel mic Tatarăș și Dragomir logt. dă la Bălaci și Dragomir logt. dă la Miroși și Micul logt. dă la Fundeni și Liica de la Zembrești și Neagoie dă la Dălăbănești (*sic*) și încă mulți megliăș. Pentru aceia am dat și Domniia Mea cinstitului stăpănitorului și întâiului sfetnec mai mare de casa Domnii Mele jupăn Ivan Vl. Logt. ca să-i fie lui la sat la Răzvad părțile ce s'au zis mai sus de moștenire și ohabnice, lui și feçorilor lui, nepoșilor și strenepoșilor lui, și dă nimenea să nu să clătească Domnii Mele (*sic*). Iată dar și mărturii am pus Domniia Mea pă jupan Neagoie biv Vel Ban dă la Craiova i jupăn Nedelco Vel Vorc., i jupăn Burtea Vel Vorc., i jupăn Iane

VI. Vist., i jupân Brăcan VI. Comisu, i jupân Stan VI. Spat., i jupan Pană VI. Stol., i jupân Manea Vel Peh., i jupân Ghiorma Vel Post. și ispravnic Nedelco VI. Vor. Și am scris eu, Dragomir dă la Balač, în Scaunul Bucureștilor, în luna lui April 22, lt. 7075. (Traducere de Lupp, de la școala domnească.)

3.

Cu mila lui Dumnezeu Simeon Moghila Vvod. și Domn a toată Țara-Rumânească. Dat-am Domniia Mea această poruncă a Domnii Mele sfinte, dumnezezești mănăstiri Golgota, unde hramul sfânta preobrajănie a Domnului, ca să-i fie ei partea răposatului Ivan Vornicului dă la Răzvad toată, oricâtă să va alege, și cu rumăni căți vor fi toți și la dealul cu viile și du preste tot hotarul. Pentru că această moșie ce s'au zis mai sus la Răzvad au fost cum-părată dă răposatul Ivan Vorc., iar fetele lui Ivan Vornic, anume Samfira și Velica și Ștefan, fečor lui Petru, ei au fost dat și au miluit cu partea tatălui lor Ivan Vorc. dă la Răzvad pre sfânta mănăstire Golgota pentru sufletul răposatului părintelui lor Ivan Vornic și pentru sufletul lor, ca să le fie lor pomană în veci. Și am văzut singur Domniia Mea și cartea lor cu blestem și cartea lui Mihail Voevodu cum că au dat și au miluit pre sfânta dumnezeiasca mănăstire Golgota. Și așijderea și Domniia Mea am întărit cartea lui Mihail Vvod. cu această carte a Domnii Mele. Pentru aceiia am dat și Domniia Mea sfinte și dumnezezești mănăstiri ce să numește Golgota, ca să-i fie ei satul Răzvadul, partea lui Ivan Vornic toată, și cu rumăni, ohamnică și stătătoare și dă întărire, iar călugărilor spre hrană, și dă nimenea să nu să clătească, după zisa Domnii Mele. Iată dar și mărturia am pus Domniia Mea pe jupan Dumitru Vel Vornic, i jupan Dan Vel Logt., i Ianache Spat., i Pană Vistierul, i Ștefan Comisul, i Preda Stolnic, i Gherghina Peh., i jupan Dumitrache Vel Post. Și ispravnic Dan Vel Logf. Și am scris eu Vălcul în Scaunul orașul Târgoviști, în luna Ghen. 26, lt. 7109. (Tradus de Lupp.)

4.

Târgoviște, 30 Iulie 7115.

Radu-Vodă, lui Petriman Cojocariu și „nepoșilor lui dă frate Vasilie și Neacșul“, pentru moșie la Răzvadul-de-sus. Contra lor

se ridică Drăghiciu și ceata lui, arătând „cum ei au multe vii ale lor și va să le ia și vinăriciu din deal“. Li se dau șase boieri pentru cercetare „și încă mulți bătrâni oroșani, anume Ivan județul și Petriman județul și chir Fote și popa Dumitru și popa Petriman și încă mulți oameni“. Ei decid ca viile să fie ale lui Petriman „nedajnice, iar cu vinăriciul din deal amestec să nu aibă... Și de acum înaintea, câte vii să vor face și să vor innălța de acum înaintea, să fie toți frați, care cum va avea moșia, iar dintru acești mai sus ziși boeri Drăghici Vorc. și Balea Spătr. și Nedelco Post. și Petriman Cojocar și nepoți lui dă frate, căți dintru ei vor vrea sau a-ș înmulți viile lui, să aibă voie. Că așa au tocmit acești mai sus ziși boieri.“ Marturi : „jupan Radul Clucer Buzescu, i jupan Cernica Vel Vornic, i jupan Lupul Vel Log., i Nica Vis-tier, i Mărzea Spăt., i Bărcan Stolc., i Grigorie Comisul, Stančul Peh., i jupăn Leca Vel Post“.

(Tradus de Lupp.)

5.

10 Octombrie 7115.

Radu-Vodă, pentru Petriman Cojocar, întărindu-i moșia la Răzvad, „însă partea ce să chiamă Cumeasca“, foastă a lui Lamotă Clucer, fiul lui Harvat de la Ciumești. Lamotă înfrățește pe Petriman, „când însumi Domnia Mea am venit d'intăi“, la 7111. „Iar apoi sluga Domnii Mele ce am zis mai sus, Petriman Cojocar, și nepotu-său ei au dat pentru frăția lui Lomotă Cluěr. moșie pentru moșie la Izvorani, rumăni și cu toate delnițile lor și cu tot vinăriciul, și aspri gata au dat lui 28.006 și un cojoc de vulpe și un covor. Și apoi au fost atuncea la tocmeala lor oare-[care] boer anume Ionașcu Spatar, și l-au dăruit Petriman Cojocariu cu o mahramă, prețul aspri 1.000, și cu altă măhramă pă nepotul lui anume Ivașco Pah., și au fost atuncea adălmășari buni opt oameni, anume Petriman județul și popa Istrate și Dumitran diiacon și Andrei Drăguniță și Gherghe vameșul și Efteni Pușcariul și Bărghiul armaș și Grozav armaș și popa Gheorghie i Dumitru i Chirfotă județu și Ivan județul și popa Petriman și Preda Pah. și din Bănești Radul logt., cum s'au înfrățit ei de a lor bună voie, a fi frați nedespărțiți în veci“. Acum „ridică pără“ „Drăghiciu Vorc. dă la Cornățeanul și cu Balea Spatr. și cu Nedelco Post.“, oferind să „întoarcă banii“. Nu se primește de Domn. „Și încă, atuncea când s'au înfrățitu sluga Domnii Mele Petriman

Cojocar și cu boierul Domnii Mele Lomotă Cluțr., eu am fost dat știre tuturor boierilor ce am zis mai sus, lui Drăghiciu Vorc. și Bali Spatr. și lui Nedelco, și atuncea foarte au fost multă frică în țara Domnii Mele pentru Tătari, și atuncea niciunul dintru acei boeri nu au căutat dă aceste moșii și moșteniri.“

Marturi : „jupân Radu Clucer Buzescu și frate-său jupan Preda Vel Ban de la Craiova i jupan Cernica Vel Vorc. i jupan Stoica Vel Logf. i Nica Vist. i Mărzea Spatr. i Bărcan Stolc. i Grigorie Comisul i Stanțul Peh. i jupan Nica Vel Post., Ispravnic Oancea vt. log. Și eu Neagoie logt. am scris la Târgoviște.“

(Tradus de Lupp.)

6.

Târgoviște, 8 Iulie 7127. Gavrilă Voevod, pentru „sfânta mănăstire ce să numește Blaj, unde este hramul sfântului arhistratig Mihail, și părintelui Agapie și tuturor călugărilor căți vor lăcuî întru acest lăcaș“, pentru moșie la Răzvad, partea lui Vintilă Clucer, fiul lui Drăghici Vornic din Cornățeni. Vintilă o dase „la vreme dă moarte, pentru sufletul lui și pentru a fii-sei Ancuței, și s’au îngropat în sfânta mănăstire, ca să fie večnică pomenire, iar sfintei mănăstiri de întărire și de hrană... Iar după aceia și jupăneasa Vlădaia, jupăneasa lui Vintilă Clucer, ia încă au lăsat, după moartea lui cum au dat Vintilă Cluțr. această moșie mănăstirii, să-i fie dată și neclătită de nimenea pentru sufletele lor. Și au lăsat Vintilă Clucer cu mare blestem la vreme dă moarte cine din rudeniile lui va vrea să calce și va vrea să strice această pomană a ei, oricarele om va fi, sau va vrea să scoață pă egumenul Agapie din egumenie și din sfânta mănăstire, acela să fie proklet și anathema și afurisit de 318 sfinți părinți dă la Nicheia și să aibă parte cu Iuda și cu Arie. Și au fost la vreme de moarte mulți boieri mărturii, anume : dă la Răzvad Preda cel bătrân peh., și Necula peh. dă la Cornățeni și din Bărbătești Nan post. și Hrizan și Socol peh. și Ianache Cornea (?) și din Balomirești Radul post., și din Săteni Vintilă post. și Grama, și din oraș din Târgoviște popa Tanasie. Marturi : „jupan Ianache Vel Ban dă la Craiova, i jupan Ivașco Vel Vornic, i jupan Papa Vel Logofăt, i Stoica Vel Vist., i Miho Vel Spătar, i Mihalache Vel Stolc., i Grigorie Comisul, i Vladul Peh. i jupan Nicolaie Vel Post. Scrie Lepădat logofătul.“

(Tradus de Lupp.)

7.

3 Septembrie 7128.

Gavril Moghilă Voevod, pentru Nedelco Post. din Mărăci-neani și soția Maria, nepoata lui Ivan Noroceea Dvornic, întărindu-și Răzvadul-de-sus, a treia parte, Ciumeasca, „și din apa Ialomității, și cu vinărițul din deal și cu rumăni, anume Tudor Rășpopul și Radul al Iiinei și fečorul Ancăi și Bratul și Oprea Căpriță și Cărstiian“. „Pentru că această mai sus zisa moșie ia au fost dă baștină a Negrii și a Radului de la Ciumești, dă la moși, dă la strămoși. Apoi, când au fost în zilele lui Pătru Voevod, fečorul Mircii Voevod, iar Ivan Noroceea Vornic, unchiul jupăneasii Marii, el au cumpărat această mai sus zisă moșie dă la Răzvad dă la Badea văt. și dă la frați lui, Dumitru și Gherghina și Cărstiian, și dă la nepoți lor, Negrea și Radul, tatăl lui Lomotă Clučer. din Ciumești, drept 18.000 dă aspri dă argint gata, și de atuncea tot au ținut această cu bună pace. Iar, când au fost în zilele Radului-Vodă Șarban, după moartea lui Ivan Noroceea Vorc., iar Nedelco Post. și jupăneasa lui, Mariia, ei au avut pără cu Lomotă ...cum n'au fost vândut Negrea și tată-său Radul această mai sus zisă moșie de la Răzvodu lui Ivan Vornic Noroceea. Iar Nedelco Post. și jupăneasa lui Mariia ei s'au plănsu înaintea Domnii Mele la Divan cum că au cumpărat. Întru aceia Radul Voevod Șarban Domniia Sa au silît pă Nedelco Post. și pă jupăneasa Mariia, soțiia lui, ca să-ș scoată cărțile dă cumpărătoare, iar Nedelco Post. și jupăneasa lui Mariia ei n'au avut dă unde scoate cărțile dă cumpărătoare, pentru că au fost cărțile lor în Țara Ungurească, la fata lui Ivan Noroceea Vorc., nu au fost aicea în țară; ci nu avut cu ce să părască.

Apoi au luat Lomotă Clucher această moșie dă la Răzvad fără dreptate dă la mâna lui Nedelco post. și dă la jupăneasa lui Mariia. După aceia Lomotă Clucher, fečorul Radului, ei au vândut moșiia dă la Răzvad cu tot venitul lui Petriman Cojocar din orașul Târgoviști, al doilea rând. Iar apoi, când au fost acum, în zilele Domnii Mele, cu Petriman Cojocar... (*sic*) pentru moșiia dă la Răzvad, și așa pără pe Petriman Cojocar cum au cumpărat dă la Lomotă Clucher și au scos și cărți dă cumpărătoare, iar Noroceea Vornic n'au cumpărat nimica. Într'aceia Domniia Mea însumi am căutat și am judecat după dreptate și după lege cu toți cinstiții Domnii Mele boier, și amu văzut Domniia

Mea și am citit și cartea răpoosatului Pătru Voevod, feçorul Mirci Voevod, dă cumpărătoare când au fost curgerea anilor 7075, cum au cumpărat Ivan Norocea Vorc. această moșie dă la acești mai sus ziși boieri. Apoi Domniia Mea încă n'am crezut bine, ci am dat Domniia Mea lui Petriman Cojocar și lui Nedelco Post. și jupănesii Marii între dănși 6 boieri pă răvașe domnești, anume Fiera Clucer și Neagul Vornic și Tatul Postelnic dă la Lăzuri și Badea Pah. și Preda Peh. de la Răzvad și Buta Logofătu dă la Țigănești, ca să caute și ca să adevereze cu sufletele lor: fost-au cumpărat Ivan Norocea Vornic această moșie dă la Răzvad dă la acești mai sus ziși boieri din Cumești au n'au fost cumpărat. Apoi acești 6 boieri ei au venit toți înaintea Domnii Mele în Divan dă au mărturisit cu sufletele lor cum au fost cumpărat Ivan Norocea Vorc. această moșie dă la Răzvad dă la acești mai sus ziși boieri din Cumești, cum am citit și cartea lui Pătru-Vodă pentru această moșie dă la Răzvad. Și au rămas Petriman Cojocar de lege și dă judecată d'înaintea Domnii Mele, și am luat Domniia Mea cărțile lui Petriman Cojocar din Divan și răvașale celor 6 boieri, dă le-am dat Domniia Mea toate în mâna lui Nedelco post. și în mâna jupănesii Marii, ca să ție moșia dă la Răzvad, cum o au fost cumpărat dă la Ivan Norocea Vorc., și să fie în pace dă către Petriman Cojocar... Iar Petriman Cojocar el să-ș ia bani dă unde i-au dat."

Marturi: „jupan Ianache Vel Ban dă la Craiova, i jupan Ivașco Vel Vornic, i jupăn Papa Vel Log., i Stoica Vist., i Mihalache Stolc., i Grigorie Comisul, i Vladul Peh., i jupan Necula Vel Post.“. Scrie Lepădat log. la Târgoviște.

(Tradus de Lupp.)

N. IORGA

DOCUMENTE DE PE VALEA
TELAJENULUI ȘI A SLĂNICULUI*

* Originalele în colecții private,

Documente de pe Valea Teleajenului și a Slănicului.

1.

† Adecă noi megiașii Ținteni dat-am credinços zapisul nostru la mâna dum. jup. Enache Gheorghiu precum să să știe că, avându noi uh sătîian birnicu al nostru, anume Ghiorma sin Stanču Călugăru Lipănescu, i cu Coman, frate-său, întâmplându-să de au fugit din satu, și rămăindu biru lui pe noi, și tot luându bani de la Turci cu dobândă, de-l plătiām de bir[ul] Visterii, n'am mai pututū birui dobănzile a-i mai plăti pe la neguțatori și, înpresurându-ne cu atăța bani, ni-au miratu la ce să rămăe la atăta datorie, ni-am sfătuit cu toți de ni-am dus la dumniului ispravnicu județului, luindu și pe un frate al lui Ghiormeii mai mare, de l-am dus innainta ispravnicului, și, spuindu-i pricina fugirii lor, și cu atăția bani care au rămas de i-am plătit noi, ni-au orănduit cu frate-său înpreună că să găsim pă cinevaș să-i vindem cincî cesvărți de vie č-au avutū aiča în dialu Țintei pe moșia sfn. mănăstirii Mărgineni. Și, așa umblăndu, am găsit pe acestu neguțator care să numește mai sus, avădu și altă vie cumpărată alăturia, și ni-am tocmitū cu dum. de i-am vândut acestu petecu de vie cu obrățile ei i din sus i din jos, den drumu din sus păn la drumu din jos, i cu o crămșoară i cu o tocitoare i cu o corită (*sic*), drept tl. doozeč și șapte. Și i-am vândut eu, Ștefan, frate-său, înpreună cu toț săteni care mai jos anume să vor iscăli, ca să-i fie dum. de statornicie, moște ohamnică, dum. și jupănesi dum. și coconilor căț Dumnezeu i-ar dăruii, să aibă a o stăpăni în več, de cătră mine (*sic*) nesupărată. Iar, întâmplându-să și venindu Ghiorma cu frate-său Coman și ar avia ceva a răspunde pentru 'acest petecu de vie, să avem

noi săteni cu frate-său Ștefan a-ș căuta cu noi, iar nu cu jupăn Enache, pentru că dum. au cumpăratu cu buni bani și drepti fără de ničo pricină alta. Și pentru adevărata credință ni-am iscălit mai jos, puindu-ne și degitile mai jos, ca să să criază în tot locu și ori la fiește judecată. 1762, Av. 10 dni.

(Degete :)

Eu, Ștefan, fratele lor, împreună cu săteni, am vândutu de bună voe.

Eu, Niagu Arič părcălab am vândut, cu săteni.

Eu, Vladu Roșca părcălabu, cu săteni, am vândut.

Crăcun Răpianu, vânzător. Dumitru Nan vânzător.

Drăghičan părcălabu, cu săteni, am vândutu.

Eu Coman Gură Dulce, vânzător. Costandin Dănescu, vânzător.

Bucur Troacă, vânzător.

Eu, Stan Bondocu, vânzător.

Radu Sorescu, vânzător.

Diaconu Grigorie, vânzător.

Radu Comni (*sic*), vânzător.

Și cu știrea tuturor sătenilor, și care n'au fost față.

Și am scris eu, Ion Brașovianu, cu zisa tuturor sătenilor, și sântu martur.

(V-o :) Zapisul sătenilor din Țintia pentru vânzaria vii lui Ghiormei i lui Coman sin Stanču Călugăru Lipănescu:

2.

Adecă eu Ștefan, brat Ghiorma Lipănescul ot Țintea, dinpreună cu săteni de la sat Țintii, dat-am zapis[ul] nostru la mâna dum[nea]lui jup[ănu]lui Ianache Gheorghiu ot Cămpina precum să să știe că, având frate-meu Ghiorma 5 cezvărți de vie părintească în dealul Țintei, pe moșia sfintei mănăstiri Mărgineni, care să răzorește cu pop[a] Vlad Pătros și cu Costandin Pleș, și din drumul de jos până în drumul de sus, însă și o crămșoară, o toci-toare, și am tocmit cu dumnealui drept tl. 26, aceste 5 cez[vărți] care mai sus scrie, și ne-au dat dum[nea]lui toț bani deplin, și i-am luat în mâinele noastre. Deci dumnealui să aibă a stăpăni cu bună pace, și dum[nea]lui și coconii dum[nea]lui, și tot neamu cine s'ar trage den dumnealui, atăta de cătră noi, cât și de cătră toț săteni; iar, de să va scula cineva, atăta din săteni, cât și de cătră Ghiorma, noi, săteni, să avem a răspunde la orice judecată.

Și pentru credință ne-am iscălit și ne-am pus și degitele în locu de peceț, mai jos, ca să] să crează.

Iul. 29 dn., 1762.

† Eu Ștefan brat Ghiorma, vânzătoru.

† Eu Drăghicean părc[ălab] adeverez.

† Eu Gligore diiacon „

† Eu Neagul părcă[lab] „

† Eu Vladu părcă[lab] „

† Eu Costandin Dănescu „

† Eu Coman Gură Dulce „

† Eu Vasile Coj[ocariul] „

† Eu Stan Gușat „

† Eu Crăeun Răppanul „

† Eu Dumitru sin Nan „

† Eu Radu Florescul „

† Eu Gheorghe Dănăscul „

† Eu Vladu Calestru „

† Eu Stoica Pistică „

† Eu Radu, fii-său „

† Eu Tudose Băndaru „

† Eu Șarban Dănescu „

† Eu Bucur Troacă „

Și noi cu toți săteani care am fost de față.

(Pe dos:) Ἰ ὁμολογία τοῦ ἀμπελλίου τοῦ Γιώργκα.

3.

† Adeverezu cu zăpisiul mieu la mână dum. nașului Andreiu Dimitriu precum să să știe că am luoat denu mână dume zăpisele, adecă cin[ci] zăpise de vie ale răposatului cumnată-mieu Ianache cel Negru, ce le avè pentru viaa ce are la dealul Ținte, care zăpisele acestea le-au fostu lăsat răposatul la dum. zălog pentru o datorie. Ce, fiindu zăpisele acum de trebuință cumnată-mi Calți, m'am rugatū eu de dum. de mi le-au dat în mână mea, ca să le trimițu cumnată-mè, ca să-și isprăvască o treabă cu niște oameni ce s'au sculat ca să ia din vie îndărat, apoi, isprăvindu-și, să aibu eu a-i dare dum. aceste zăpise. Iar încă dându-le (?) nașului And[r]ei, ca să le aibă dum. Iar, până să va plăti cumnată-mea de datoria răposatului, s'au mai găsit un zăpisiu de vie, care s'au făcutu zăpise șase; iar, întâmplându-să ca să nu dau

zapisile iar în mâna dum., dumⁱ să fie bunu stăpănu pă vie, și cu scrisorea aceasta a mea, și cu zapisul răposatului, ce-l are dum. la mână, că, fiindu-că au fost forte trebuinçoase zapisile, și de aceia mi le-au dat dum. în mâna mea. Și pentru credință m'am iscălit mai jos ca să se crează.

Eu Iordachi Codșiță adeverez. Mart 21, leatu 1772.

Însemnarea ce zapise au fost și de la cine.

1768, Fevruare 20, zapisul lui Radu Sorescul i cu frați lui Nițul, pogoane 2.

Un zapisu ce au vândut săteni Ținti 5 Țozvărți de vie la un om, anume Ghiorma.

Un zapisu al Ghiormi Lipănescul, iar de 5 Țozvărți.

Un zapisu Andrei Pleșăscul, de pogoane 2.

Un zapisu care scrie pe numele popi lui Vlăd, vânzător.

Un răvașu al setenilor care s'au scris alt zapisu în zapisul acesta în față.

1785, Feur. 15, Cămpina. Aceste mai în sus șase zapise le-am priimitu eu de la mâna dumneaei jupăneș[i] Dospini, soșia răposatului Iordache, și nu mai am nimic cu dumneaei de acum înainte.

Ἀπόστολος...

B... la vătf. mart. când ș'au luat zapisele.

Ἡ ὁμολογία τοῦ βατάφου Γιοργάκη διὰ τῆς ὁμολογίας τοῦ Γιαννάκη Νύγκρουλα (sic) διὰ τὰ ἀμπέλια.

4.

Adică eu Costandin sin Pană Bocioagă ot Vălenii-de-Munte, dinpreună cu soșia mea, anume Ecaterina și cu muma mea Neacșa i cu frații mei, anume Enache i Istrate, dat-am credincios zapisul nostru în mâna Sfinții Sale părintelui egumenul Văleanul chir Chiril, precum să se știe că i-am vândut eu Sf. Sale un loc de casă aicea, la Târgul Vălenilor, pă ocina noastră vălenească, care o avem și noi de la moși, de la strămoși, de la moșul nostru Ion Drăgan. Carè acest loc mi s'au venit mie de către frații mei, partea mea părintească, care pe acest loc au fost cumpărat părintele mai nainte vreme o casă de la Dumitrana, soșia lui Dumitru Pârlică, casa și cu pomii după casă, i altă casă de la un

Tudorache Pițoruș, casa și cu pomi după casă, care se află pe acel loc, cumpărând Sf. Sa casele și cu pomi după acel loc. Deci, având și eu păs și trebuință pentru bani, am mers la Sf. Sa și am căzut cu mare rugăčune de i-am vândut locu de sub pomi și de sub case, care să coprinde cu zapis, drept talere 40, adică patruzeci tocmai. Care loc este în mahalaoa Bercenilor, pe mal, lângă sf. biserică din Berceni, între unchiaș Ion Bezdideanul și între Negoiaș zet Pană Bočoagă; care și semnile locului să se știe de unde să începe : din drumu de la biserică merge până la apă, în gârlă vălinească ; lungul este de treizeci de prăjâni, dar curmezișul locului la cap în drum, unde sânt pietre puse de la poteca apei, de la unchiaș Ion Bezdideanul pin gardul lui Negoiaș zet Pană Bocioagă sânt prăjâni 15 ; la mijlocul locului altă trăsură, tot din poteca apei, de lângă Bezdideanul, iar până în gardul lui Negoiaș Păghinuc (*sic*), unde sânt pietre puse, prăjâni 17 ; la al treilea trăsură, pe lângă apă, în dreptul potecii, pe apă în sus, până în râpă, în dreptul gardului lui Negoiaș, unde sânt puse pietre prăjâni 17. Care acest loc l-am vândut cu știrea fraților mei de moșie i cu a vecinilor și din sus și din jos, și bani i-am luat noi deplin în mâna mea. Și eu i-am dat locul să-l stăpânească Sf. Sa cu bună pace ohabnic în veci, de către noi și de către tot neamul nostru, neam de neamul Sf. Sale, și ce va fi voia Sf. Sale să facă pe dânsul. Și pentru mai adevărată credință am dat adevărat zapisul nostru la mâna Sf. Sale, întărit cu iscăliturile noastre, puindu-ne și degitele în loc de pecetie, ca să se crează.

Leat 1782, Oct. 30.

(Iscălit :) Eu Costandin sin Pană Bocioagă, dinpreună cu soția mea Catrina, am vândut.

Eu Enache brat Costandin am învoit.

Eu baba Neacșa, soția lui Pană, muma lui Costandin, am voit.

Popa Iane, moș. ot Văleni, am învoit.

Mihalcea Voichița Stoichi sin Iorghî moș. am învoit.

Nediscifat (*sic*), fiind grecește.

Mareș zet Miclea Voichi, moșneană, am învoit.

Și am scris eu, diaconu Stancu dascălu, cu zisa lui Costandin i a moșnenilor, și sânt martor.

Acest schimb ce s'au făcut este făcut cu voia amândurora

părților celor mai jos arătați. Deci are și Stama Brașoveanca a stăpâni locul ei după acest zapis ce-l are la mână. Acesta.

1803, Iunie 1.

(Iscălit :) Eu Istrate Bocioagă adeverez.

Eu Pană adeverez.

Nediscifrat (*sic*), fiind scris grecește.

Eu unchiaș Stan Petrescu adeverez, și martor.

Acest schimb s'au făcut inaintea mea, cu voia amândurora părților, nesiliți de către nimeni. Deci, fiind dupe voia lor, am iscălit.

803, Iunie 1.

(Iscălit :) George Iacob.

(Copie iscălită de Primărie, 1878 ; primar : I. Boeroianu, secretar : C. Dimitrescu. Pecete cu „Judecătoria Pl. Teleajănelui, târgu Văleni“, și un cerb.)

5.

Adică eu, dascăl Cârstea, fečorul lui pop[a] Parașchivi ot Slănicu, dinpreună cu soția mea, Maria, cu copii mei, dat-amu credinčosu zapisul meu la mână lui Petre zetu Dumitru Săpunaru precumu să să știe că i-amu vândutu o funie de moșie de stânjăni șase in latu, iar in lungu din apa Slănicului până in apa Teleajănelui, însă din cinu până in cinu, care moșie pă din sus să răzoraște cu Crăčun al Popi și pă din josu cu Stanu Turcu ot Teișanii, însă cu tocmeală bună, dreptu tl. 12, adică doisprezece stânjeni. Care acești bani i-amu priimit toți deplinu in mână mea. Și i-amu vândutu dumnealui de a mea bună voe, nesilitu de nimenia, și să aibă a stăpâniei dumnealui i copii dumnealui i nepoții căți Dumnezeu i va dărui, atâtü de cătră mine, cătu și de cătră tot neamul meu, și să-i fie dumnealui moșia ohamnică in veču. Iar care cinevași de cătră mine sau de cătră neamurile mele să voru scula cu vre un protimisu ca să răscumpere moșia, atoncia să fiu eu răspunzătoru la orice judecată mă va trage, fiindu-că ne-au fostu cu știrea și voaia tuturoru. Și, cându s'au făcutu acestu zapisu, au fostu și alte obraze față, care mai josu să voru iscăli pe anume. Și pentru incredințare m'am iscălit mai josu, pușindu-mi și degetul in locu de pecete, ca să s[ă] crează.

1814, Mart 16.

Eu, dascăl Cârstea, dinpreună vânzătoru, cu soșia mea Maria, i cu copii mei, vânzători.

Eu Stan croitoru, cumnatul Cârști, dîpreună cu soția mea și cu copiii mei adeverez.

Eu Ivan, cumnatul Cârști, dîpreună cu soția mea și cu copiii mei, adeverez.

Eu Mărzea măcelaru, cumnatul Cârști, dîpreună cu soția mea și cu copiii mei, adeverez.

Eu Gligore Mîtreă, văru Cârști, adeverez.

Eu Aghelu Băcanu, martur.

Și amu scrisu eu singuru cu mîna mea.

6.

Din lumînata porunca Mării Sale Domnului nostru Io Ioan Gheorghiu Caragea Vvd. fiind orînduit să aleg și să deosibesc sîn. fieșcăruia moșnean dintr'acest hotar Teișani, ales-am, și lui Petre Post[eln]icul zet Mîtreă ot Slănic sîn. ce mai jos să arată.

1814, Dechm. 4.

<u>sjn.</u>	<u>cir.</u>	<u>l.</u>	<u>...trăsuri</u>
13			1 la apa Slănicului
13		2	
13		3	
17		4	
15		5	
14		6	
13	2	7	
12	1	8	
12		9	
"		10	

Drept aceia am dat această țidulă la mîna numitului ca să stăpînească cu pace suma s[tân]i[e]nilor ce mai sus să arată, la fieșcare trăsură după cum sînt aleș și în foaia cea mare.

Tudorache Homorâcian....

7.

Adică eu cel mai jos iscălitu încredințezu cu zapîsu mîeu la mîna părintelui popi Marcu sîn popa Tudor precum să să știe că, fiindu eu clăcașu al răposatului tată al numitului preotu și după moartea tată-său am rămas la Sfinția Sa clăcașu și, la prefacerea casii neavîndu mijlocu de bani, m'am rugatu de părintele

de m'au împrumutat cu lei 600, și acum, socotindu-ne pentru do-
bânda banilor și claca casii, făcându-se o sumă de ani și neavând
mijlocu ca să-i răspunzu bani, m'am învoitu cu Sfinția Sa și le-am
vândut casa cu tot coprinsu cât să află, i pomii cu bună toc-
meală, dreptu lei 1.200, adică una mie doou sute; pă care bani
e-am și priimitu toți deplinu în mâna mea. Deci să aibă Sfinția Sa
i urmași Sfinții Sale a o stăpâni ohavneacă în veci, fiindu-că e-am
vândut-o de voea mea. Și, ca să fi acestu zapisu al meu teme-
nicu, am rugat pă cinstita supt-ocărmuire acestui plaiu Teleajinu
de l-au adeveritu cu iscălitura, iar eu me-am iscălit cu mâna
mea.

1841, Noemvrie 17.

Cosd. Cărpenișanu Post. am vândut de bună voia mea (bună
scrisoare).

Gh. Negulescu, mart.

Panca polcov., mart.

Ioniță Țenia, mart.

Nică Filippu, martoru.“

Scrie I. Negulescu, supt-ocărmuitor plaiului Teleajăn.

„Iscălitura de mai sus fiind adevărată a Postelnicului Costandin
Cărpenișan, spre creditu să adeverază și de supt-ocărmuire.

841, Dechvr. 10.

(Pecete ștearsă cu „Supt-ocărmuirea pl. Teleajănuului“ și trei brazi.)

8.

Supt-iscăliți lăcuitori ai târgului Slănicu printr'aceasta incre-
dințămă pe oricine că d-lui Stefan Marcu, seminarist din Sf.
Episcopie a Buzăului, orânduit fiind de învățător în școala co-
munală a acestui târg, supt derecția d-lui dd. David Almașanu,
profesor național ală despărțiri plaiului Teleajăn, numitul învă-
țător ș'a împlinit cu destulă scumpătate îndatoririle puse asupră-și,
fiind școala deșchisă până la Iunie, luminând mintea tinerilor în-
credințași îngrijirilor d-lui, dictându-le lecții peste îndatorirea d-lui,
cum : Gramatica limbii românești, Gheografia celor 5 continente
ale pământului, cum și a țării noastre românești, Aritmetica
prescurtată, Istoria Sf., asemenea prescurtată, scrierea caligrafică,
cântări bisericești, dintre care unii din școlari au trecut și Anas-
tasimatarul și alte cântări pe musichia bisericească, incredințân-
du-ne de aceasta prin chiar a noastră auzire și privire la ecsa-
menile din anul 1844 și 1845, cu care prilej d-lui dd. Sr.

Costandin Duca, cămărașul, cunoscând mai mult și prețuind aceasta, împreună și cu ceilalți amployași, au binevoit a încoraja această silință a d-lui și a școlarilor, cărora le-a și dăruit gratis cărți, coroane și altele.

Drept acèa, spre dovadă pentru a noastră mulțămire i-am dat aceste supt chiar ale noastre iscălituri.

1846, Ghenarie 1, Slănicu.

Dimitrie Stamatopol, Popa Theohar duhovnicu, Anastase (?) Popazoglu, Andrei Post., Ioan Ghica ot Ocne, Duță Cantaragiu, Neculai Duță, Alecu Dimitriu. Eu Tudosă Oancea, ales. Eu Mirică Veselu, ales. Eu Mirica Dorobanșu, ales. Eu Dinu Voicu. Eu Gorcă (*sic*) Stase. Theohari Anghelescu. Stănachi Brașoveanu. Dragomirū Sârbu. Eu Dinu Băcanu, starostea. Eu Drăghițu Băcanu.

Cărmuirea judț. Prah[o]v[a].

Dela mai sus arătat, fiind recomatata și de supt-iscălitul, să adeverează după cererea înfățășătorului. 846, Iunie 2.

Cîrmuitor: N. Gh. Filipescu (?).

9.

Copie întocmai după foaia de zestre ce mi s'au dat de la so-crul meu preotul Marcu, precum mai sus arată; 1848, Inuoarie 21.
No.

1. Casele ce am într'acest târgu, mahalao Costeni, cu tot coprinsu lor, porumbaru i livadea d'inprejur, cu câți pomi se află într'insa, închise cu gard cu striașină.
2. Livedia din căminul (*sic*) părintelui ce este alături cu frate-mieu Ilie prin pruni înfierați.
3. Coprinsul de la odae sau de la ogradă din vârfu cu patru rânduri de pruni mari, din cap până în cap, și unu de spre pruni mici până la nucu din pruni, la prunu inferat, și lo-cul cât să află de spre gard spre pruni popi Radului; însă cu gard; asemenia și grajdul ce să află în grădină, de vârci, șindrilit, pe pământul sfintei mănăstiri Cotroceni.
4. Lazul de fân din Tâmpa pe jumătate până la tufele înfe-rate din jos de ulmi și în piatra din drept[ul] ulmului și pe culmia muchi pe pământ ohavnic.
5. Optsprezece, No. 18, stinșini moșie în curmeziși, păduze în hotarul Vărbilăului, însă la capu de spre Valea Bisertei

să scade cu două trăsuri după țădula hotărnicii : să încep din drumu pocni Carpenului și merge în lung până în Valia Bisericii, pământ ohavnic, alături cu dum[nea]lui văru-mieu, Nică Filip.

6. Lei doo mii, No. 2.000 de lei, bani în naht, cu cei de la salba de gât.
 7. Doi boi de jugü.
 8. Una căruță de boi legată cu fier, cu lăntjuri la locurile unde trebuie și lanțü după supt ia.
 9. Una vacă cu vițel.
 10. Una iapă noatină de doi ani.
 11. Un palton.
 12. Trei rochiü, însă una de musulin, una de tulpan și una de stambă și o bäsmluță de mătase.
 13. Una famenă (*sic*) de postav blănită cu samur.
 14. Patru boccialăcuri, unu de ginere, de nun, de socru și de soacră.
 15. Doo fuste de madipolon.
 16. Șiase cămăși fămeești.
 17. Una masă de borangic pă masă.
 18. Patru prosoape lu[n]gi.
 19. Doosprezece șervete de masă.
 20. Dosprezece tacămuri de masă, însă patru talere de cositori și șiase farfurii.
 21. Un tacâm de dulciață, tavă, doo chisele, doo păhare, doo lingurițe și o farfurioară, câte trele bucăți de argint.
 22. Doo scoarțe alese, o saltia și un macat de madipolon.
 23. Patru perne de tiancü și șiase de perete.
 24. Una ladă noo mare.
 25. Una căldare de casă și o tingire cu capac de aramă.
 26. Un topor.
 27. Una tigate, una frigare și un vătrari.
 28. Una păr. pirostrii.
 29. Doo buți vechi.
 30. Una oglindă de perete.
 31. Doo sfeșnice noo de alamă.
 32. Un lighean cu ibricu de alamă.
- 32 adecă treizeci și doo bucăți și de la Dumnezeu milă și har și de la mine blagoslovenie.

Aceștia condee arătate toate le-am priimit eu supt-iscălitul, fiindu și alte persoane față la această facere (?), cari să va da iscăliți.

Opria Popescu.

Ion Brașoveanu (?).

I. Mihăescu față. E. Ionescu față.

10.

Zapis prin care incredințăm noi, fii răposatului Andrei treti logofăt, că, lăsând în pământ alături cu curtea sfintei biserici Berceci și în urmă făcând bină noi pe pe acel pământ, tot pentru folosul sf. biserici, și acum, de când s'au făcut acele case, neavând sf. biserică niciun folos de la dânsăle, ci văzând că s'au dărăpănat, s'au găsit dumnealui logofātu State sin popa Marcu mușteriu de a le cumpăra. Și, văzând că iaste un folos mai bun pentru sf. biserică, le-au vândut d-lui în drept lei doă mii, no. 2.000, care bani i-am și primit noi, clironomi, și acești bani îi lăsăm capital sf. biserci, ca să să dea cu dobândă unde va cere trebuința, la oameni siguri, cu dobândă de lei zece la sută pă an, ca și acei neguțători să să mulțumească cu această dobândă, iar, făcând trebuință, bani clironomilor, ca să-i poarte cu dobândă, să fie dumnealor cu protimisis, această dobândă să să depuie la cutia sf. biserici, pentru trebuința biserci pă fieștecare an, iar capitalu să să întrebuințeze numai atuncea când să va face biserca din temelie. Aceste case cu pământu lor ohamnic are semnile următoare: în față spre drum din zidu curți sf. biserci până în chiotoari casi cei vechi din dos, iar în celelalte părți după cum s'au stăpănit din vechime. Și d-lui să aibă a le stăpăni ohamnice în veci, d-lui, copii d-lui, nepoți, strenepoți, câți Dumnezeu le va dărui. Și spre sigoranția d-lui am poftit și pă cinstita comisie a acestui oraș de l-au adeverit, ca să-ș aibă temeiu, iscălindu-l și noi cu ale noastre iscălituri.

1849, Martie 1,

Văleni-de-Munte.

Ieu Uța, soția răposatului Zamfirache Andrieu, dinpreună cu toți fii miei.

Ionică Andrieu treti logft., dinpreună cu fii' mei, să fiu dator să și urmeze în datoriile... și adeyerezu.

Ioan Andriču.

Pop Mihailu, duh. Berevoesc.

Ioniță Ținia, martoru.

D. Andreescu, mart.

Ioniță (?) Brașoveanu, martor.

M. Pasculescu, martor.

Scriitor: Praporgic Ioan Zamfirescu.

Comisia târgului Văleni.

Iscăliți din față viind la comisia și mărturisind prin viu graiu că de bună voe au făcut această vânzare, după rugăciunea făcută să adeverează și de Comisie.

1849, Fev. 28.

Șt. Saroșan (?).

No. 29.

X. Niculescu.

(Pecetea cu șapul și inscripția orașului.)

11.

Pentru lei una mie ce are a răspunde d-lui State popa Marcu din capitalul sf. biserici Berceni, care capital s'a lăsat drept zestre a sf. biserici de răposatul ctitor Ioan Andreescu, acum la prefacerea sf. biserici, cerând trebuință pentru săvârșirea lucrului zidării și zugrăvitului, pentru care n'a rămas mijloc de a mai face altă contribuție ctitori și inoriași, printr'aceasta asigurăm pe d-lui State P. Marcu ca să răspundă în primirea epitropilor acei lei una mie ce este d-lui dator, ca și epitropi să-i răspundă în primirea d-lui Hristache zugravu spre răfuirea tocmeli.

Și, fiindcă zapisul d-lui se află în mâna d. Panca Andreescu, supt-iscăliți îi dăm aceasta spre a fi apărat de acel înscris în toată vremea, ca unu ce au răspuns bani, iar dobânda acestor bani rămâne a-i da când își va primi zapisul. 1851, Oct. 1, Văleni.

Popa Marcu, duhovnic sfintei besărici Berceni. A. Sorescu. M. Puntulescu. M. Caplescu. Ioan Costandin. Ion Niță Țenia. Anghelu Țenescu. Ușa Zamfirasca; am voit.

Gheorghe ... Necolae prot. Popescu.

12.

Cămărășia ocnii Slănicul.

Acest bilet cunoscându-se de adevărat al dumnealui îngrijitor

al aceștii moșii Slănicul și după cererea ce prin reclamație face să adeverează de Cămărășie după orânduială.

Cămărăș D. Jumătate (?). 1857, Apr. 27.

(Pecete cu vulturul și „Cămărășia ocnii Slănicu“.)

13.

16 Mart 1859.

Nae Anghelache vinde „ohavnicu“ lui State Mărculescu în Văleni „una bucată pământu din grădina mea ce am moștenire părintească și care cade în dosu biserici Berceni... Din colțu zidului biserici... Pă uliçoară spre Teliajănu... Măsuratu .cu stânjinu lui Șerbanu-Vodă... Dreptu galbeni împărătești cinsprezece.“

14.

Diiată.

Suptu-scrisul preotul și duvovnicul la biserica Berceni dintr'acestu târg Văleni, ajunsu la vârsta bătrâneților, peste 66 ani, dorind a servi lui Dumnezeu mai în liniște, am hotărātu a mă retrage la viața monahică în schitul Izvorăle dintr'acestu plaiu Teleajăn, unde, după ce mi-am făcut chiliile trebui[n]cose ina[in]te de a-mi lua cinul monahicescu, am făcut această diiată, prin care am hotărātu și am regulatu cum să urmeze moștenitori miei, fii State și Ilie, cu care am împărțit toată averea mea, multă, puțină ce îmi mai rămăsese, deosebitu din zestrea ce am dat celor 5 fete și, din cele ce mi-au rămas, toată averea mea mișcătoare și nemișcătoare pă trei părți, din care o parte oprescu eu pentru suptușinerea mea cât voiu mai trăi eu și pentru căutarea sufletului meu dupe trecerea mea din viață și pentru căutarea sufletelor celorlalți răposaji mai înainte din familia mea, și doo părți vor lua fii mai sus-numiți intr'acesta chip cum aicea urmează :

1. Intăi. A trêa parte din via ce am în delul Scăenilor, valea Orăți, comuna Seçu, plaiu Potgoria, atâtu din vie lucrătoare, precum și din obraște, cum și pivnița, casa, cum și edecurile, vasile, totu ce să află în ființă.

2-le. A treia parte din moșia ce s'ar alege în hotarul Coțofănește, zestrea de la răposata soșia mea, Ana.

3. A treia parte dă făneațe den Tâmpa și din stânj[ă]nii dă

pădure, de la poiana Carpenului, hotarul Vărbilău, precum și din cei doozecii stănjănei, totu acolo, dați mie de vărul meu d. Nică Filip, cu înscrisul dumnealui din leatu 1845, dosebitu de zestrea ce am datu fetelor mele, cum asemenea din pogoanele în siliștea satului Vărbilău analogul la suma stănjănilor, dupe hotărire lui Ștefan Dudescu sau care s'o mai face.

4. A trêa parte din levedea de pruni cei bătrâni dupe Predeal, din acest târg Vălenii, propietarea (*sic*) mănăstiri.

5. Casa cu coprinșul ei dupe Văleanca, cu loc moștenitor, făcută cu cheltuiala mea, rămăne pe sama fi-meu Ilie, împotriva căreia am ajutat pe fi-meu State cu lei șase sute la cumpărătoreea caselor din Bercenii ale fi-meu State; și pentru aceste părți ale lor vorbite la acestu articol oprescu și eu pe sama mea cazanul de rachiu, cu capacul lui și țevile lui, cu totu tacămul lui.

6. Ačastă a treia partea mea arătată la articolele de mai sus, oprite pă sama mea și ale sufletelor morșilor de familie mea, dupe trecerea mea din viață vor rămănea fiului meu State, în care am totă încrederea, carele m'au ascultat și m'au respectatu și m'au căutat la trebu[n]țiile mele și la neputințele mele, atât elu, cătu și soția sa Elisaveta. Iar zestrea fetelor celor cinci măritate după foile a fieșcare l'am răspu[n]s totă pă deplin fieșcăruiă ginere.

7. Fiul meu State pentru partea mea ce o las lui il datorez suptu răspundere înnai[n]tea lui Dumnezeu și a omenilor ca după trecerea din viață să mă înmormănteze depe cuvii[n]ță și să vadă de sufletul meu, și să dea zece sărindare la zece sf. bisereci, pe la preoți cei mai de considerație, și să mă pome-nească, atăta pe mine, cătu și pe răpoșați cei din familie mea dupe datoria sfintii noastre Bisericii ortodoxe.

8-lea. Acest al meu testamentu sau, să zic, diată, am făcut-o cu voința mea, am scris-o și am iscălit-o cu însuș măna mea și cu iscălitura mea, față și cu persoanele aicea iscălite ca mar-tori, și am încredințat-o fiului meu State, dându-i și toate zapi-sile atingătore de moșie ce avem în mai multe hotare. Aceste le las cu bună voi[n]ța mea.

1860, Maiu 8.

Preotu Marcu referendarie.
G... R. Pitiș am fost față.
P. Mihăescu față.

N. IORGA

DOCUMENTE MEHEDINȚENE¹

¹ După o colecție, încredințată mie, a d-nei Izvoranu.

Documente mehedințene

1.

Cu ajutoriul celui prea-înnalt Împărat ceresc dau aciastă foe dă zăstre fie-mă Mandei, precum voi arăta la vale.

A treia parte din partea mea de moșie din Sălătruc, care după săvârșirea nunți să fie stăpânitori.

A treia parte den Tămna, după săvârșirea nunți să fie stăpânitori, iar pân atunci are dumnealui voe a-și face agonisala pă moșie, cât îi va fi voia.

Și o fată de Țigan.

Și copilul cel mic de Țigan, anume Dumitrașcu, pentru haine.

O telichevie de atlas cu flori de fir.

O rochie de șamalagiă cu antereu și televechiia ei de purtare.

4 boi mari.

2 vaci fătătore.

1 iapă.

[O] pe[re]că paftale de argint cu colanu lor.

4 cămăși femești, însă una cu fir.

2 cămăși voinicești.

1 cămașă dă socră.

1 masă de pânză.

3 șervete.

2 peșchere.

4 bazmale.

1 cămarat cusut.

2 scorță, însă una aleasă.

O velență.

3 perechi dă lână.

6 șiruri de mărgian.

2 măci de stup.

Și am iscălit.

Ghen. 21, 1753.

Costandin I... Măriia, soșia mea.

Și am scris eu, popa Tanasie ot Tămna, cu zisa și învățatura
mai sușilor numiți, și sănt și mart.

2.

Cu plecăciune mă închin dumitale.

Cinstit pitacul dumitale priimii și cele de către dumneata scrisă
văzuî, ca să viu pentru pricina unui zapis al meu ce-mi scrii
că-ți sănt datori dumitale din judecata Poroineanului cu moșia
Albul. Care acest zapis este luat de la mine fără de orânduială,
fiindcă atunci la facerea acestui zapis mă aflam foarte amestecat
de boală, precum dumneata știi, și vechil am avut pe alți, iar
nu pe dumneata, căruia i-am plătit și toată partea de cheltuială
cătă m'au agiuns, până dă m'am lăpădat eu de judecată după
zapisul și escosflisis ce le am de la dănsul.

Cu toate că prea bine este știut dumitale că eu de judecată
sănt lăpădat înaintea Divanului de sănt acum la Marte zece ani
trecuți, dar mă rog cetește anafuraoa dumitale, să-i iai sama bine
de vezi ce cuprindere are, că mi să pare că vorbește așa că,
judecându-te dumneata cu Poroineanu la Domn și câștigând
dumneata și Tămnencele judecata, să rămăie zapisul Teianului ne-
țanuit în samă, cum și de cheltuelile din urmă să nu fiu supărat,
și orice folos veți dobândi, cum și din cheltuelile luând de la
Poroineanu, să rămăie pe sama cetașilor Temneni, că eu m'am
lăpădat de judecată și mai mult nu mă mai amestec cu dănși.
Apoi dumnv. la Domn v'ați judecat dreptatea, și moșia ați căș-
tigat-o, cum și, din cheltueli, am văzut că dumneata apucaî pe
Poroineanu să-ți răspundă. Apoi eu ce sănt vinovat să mă mai
apuci dumneata pe mine acum de altă cheltuială, când Divanul
hotărește în anafuraoa dumitale, precum mai susarăt, să rămăie eu
nesupărat, în vreme că dumv. ați câștigat dreptate de la Domn?
Zece ani sănt la mijloc trecuți cu dumneata; adese ori m'am
întălnit prin Craiova și într'acești zece ani nimic nu mi-ei po-
menit până acum ca să-mi faci vre o cerere. Ci eu așa mă rog,
boeriule, să nu mă mai superi, că nu mă supune dreptatea mea
să mai plătesc dumitale și alte cheltueli, precum vorbește chear
Divanu în anafuraoa dumitale, depe ce au rămas anafurao mea

gios după neadevărată dovadă ce a arătat cumnată-mieu Odrobonea în Divan a treia oră, care în anafurao mea anirisă zapisul ce-l ai dumneata de la mine. Și acum că, dupe ce ați câștigat și ați dobândit dreptatea de la Domn și a să ști (sic), nu ar fi cu cuviință să mă mai superi dumneata, ca unu ce eu sănt lăpădat de judecată și de acea moșie care ați luat-o de la Poroieneanu, precum știi c'am dat zapis de lăpădare împreună cu nevasta mea chear în Divan, ca o zestre ce erea a ei, nemulțumindu-vă dumv., cum și judecata, numai pe iscălitura mea. Pentru care mă rog ca să am iar și cinst. răspunsul dumitale ca să știu, fiindcă eu sănt al dumitale

slugă

Ioniță Teanu.

Dumnealui biv Vel Medelnicer Petre Portărescu cu plecaciune la Craiova.

3.

Prea-cinstite dum. biv Vel Vornice,

Cu prea-plecată răvașă jăluesc dumitale pentru un căpt. Gheorghe Izvoranu din sud Meșt. că, eu fiind rezaștă cu numitu pă o moșioară ce să cheamă Sălătrucu, unde, după protimisul ci-am avut, am cumpărat amândoi 500 de stănjeni de moșie de la un Matei Iupceanu i dumnealui Petrache (?) Ipceanu, și, acum, mai vânzând 500 de stănjeni o Ilinca Iupceanca, nepotă numitului, eu, aflându-mă în slujbă domnească și neștind de-acē vânzare, acum loai știre că săngur numitu au cumpărat-o. Pentru care mă rog dumitale să fie cinst. porunca către numitu ca să priimească bani pe giumătate, partea mea ce am prothimis de-a o lua, căci nu-l poci îngădui a stăpăni numai numitu săngur. Iar, având cevaș a răspunde, să viie la judecata cinst. Divan.

Și cum va fi mila dumitale.

Prea plecat dumitale

Mihai Izvoranu, polc. din sud Meșt.

(Chemare la judecată,
21 Novembre 1809).

4.

14 Iunie 1815.

Plângere, pentru Tămna și Pavățul, contra Tămnenilor, cari-i

țin „în silnicie“ locul biv vt. Vist. Ioniță Puroineanu. Se judecase înaintea lui Antim arhimandritul de la Episcopie, a Pitarului Lambru Vilară și a Medelnicerului Gheorghe Jiianu. Tămnenii se tem și se adresează și la biv Vel Clucerul Costandin Brăiloiu. Se face cercetare *eretocrisie* (și „erectocret“), în lipsa lui Gheorghe Jiianu. Brăiloiu refuză iscălirea raportului, „hotărârea tuturilor“, cu privire la „acel codru de pământ, Albu“. „Se alunecă“ și Divanul; după el, ar fi numai o „vale“. Petiționarul crede că „să va dovedi că s'au stăpănit și Albu împreună cu Pavățul și cu celelalte numiri și se vor numi tot Tămna“. Tămnenii opun „că aceste trei numiri dă moșii, Tămna, Pavățul și Albu, dăn veichime au fost trei hotară..., cu semne dăspărțitoare unul dă altul, și, câte trele fiind tot la un loc, au pomenit ei și părinții lor stăpânindu-să jumătate de dănșii și jumătate dă Cilibii, dăn care să trag Puroineni, iar, dă la o vreme încoace, sculându-să tatăl jăluitarului cu judecata asupra lor, cum și jăluitarul fii-său după moarte-i, căutând el să-i lipsască dă'ntr'această stăpănire, cu cuvânt că ei au a ținea numai a opta parte dăn Pavăț, la câte judecăți i-au tras, dă la toate ș'au dobândit dreptate prin cărți dă judecată, rămăind a le fi stăpănirea tot pă în doaa, precum dăn vechime s'au urmat, iar, jăluitarul tot neodihniindu-să, după jalba ce au dat la Divan orânduindu-li-să ceruți cercetători, adecă cuviosul arhimandrit Anthim, dumnealui Clučer. Costandin Brăiloiu și răpt. Pitr. Lambru Vilară, au dat înscris amândoaă părțile că vor rămănea mulțumiți pă ceia ce vor găsi cu cale. Și, așa, intrând în cercetare, văzind sineturile ce au și o parte și alta, au găsit cu cale să stăpănească ei a patra parte dăn Tămna și a opta parte dăn Pavăț, iar hotarul Albu să să stăpănească numai dă dănșii singuri, arătându-ne spre ajutorul lor aca alegere a dumlui Clucerului Brăiloiu, scrisă dăn trecutul lt. 813, Septv. 30... Iar Puroineanu cū cetașii lui să ție în hotarul Pavățul șapte părți și în Tămna trei părți, însă după ce să va dovedi curat hotarul cât este al Tămniei, fără a amesteca într'ansul vre o altă curea de moșie, dăn alt hotar, nici dăn hotarul Albului, care, învecinat fiind cu Tămna i Pavățul, având Tămnenii și într'acel hotar stăpănire, l-au fost alăturat cu aceste doaa hotare și o stăpănina de-avalma.“

S'au cerut de ambele părți hotarnici. Se vede că pe hotarnicul vechiu „însuș Puroineanu ar fi venit dă l-au rugat să nu pome-

nească nimic dă dănsul (Albu), căci au gând să-l bage în hotarul Tâmnii“. Nu recunoaște cele spuse. Tâmnienii n'au dovezi pentru pretenția lor, „dăcăt numai un zapis vechi dă ani 203 al unui Stoică logt., moșul Pureceștilor, scris la mâna vară-sa Neagăi Tâmneanca, coprinzător că i-au vândut dăn parte a treia a opta dăn Tâmna și dăn Albu, dăn câmp, dăn pădure și dăn vaduri dă mori și dăn rumăni drept 5.000 dă bani, și în prețul banilor au dat doi boi și o vacă cu lapte. Care zapis, măcar că nu să știe dă este adăvărat sau nu, fiindcă, după ce dă nimeni nu este adevărit, ci numai cel ce au scris, au și iscălit, puindu-ș degetul în loc de pecete, sau să pomenească dă dănsul hrisoavele Puroineanului, care sânt mai dă curând, apoi nici stăpănire osebită în Albu nu au avut, nici semnele nu i să știe de unde și până unde; dar, ca să nu pricinuiască părăjii Tâmnieni că nu li s'au cercetat pricina cu dă amăruntul, după ce am văzut că ei nu pot să apodicsască nici cu sineturi, nici cu marturii, nici cu stăpănire pentru Albu, că este hotar osebit, am trimese dă am adus la Divan și dăn vecinii ce să hotărăsc cu moșia Tâmna și Pavățul, cu scrisori ce au avut, adecă cu hrisoave vechi și hotărnicii, și, cetindu-să toate acele sineturi cu luoare aminte, nicăeri nu am văzut hotărându-să cu hotarul Albu, ci numai cu Tâmna, după care sineturi ale rezașilor îndestulându-să judecata că alt hotar într'aceste doă hotară Tâmna și Pavățul nu este, li s'au zis să aducă aici la Divan mărturii vrednice de crezut, carii știu semnele hotarului Albu, pă unde s'au urmat, ca, după compromesu ce au făcut amândoă părțile și după eretocresie, să li se aleagă dă o parte hotarul Albul, și celelalte hotară să să împartă precum s'au găsit cu cale dă orânduții eretocriți și deteră răspuns că nici semnele acelu hotar Albul dă nimeni nu să știu pă unde sânt, nici alte mărturii nu au decăt numai acel zapis al Stoicăi logt., dă vânzarea ce scrie că face la vară-sa Neaga Tâmneanca; care zapis fiind, precum mai sus zicem, vechi dă atăta sumă dă ani înaintea hrisoavelor ce are Puroineanul, cu 16 ani, și nici într'acele hrisoave este trecut sau în alte sineturi pomenit ori el sau hotarul Albul, judecata numai la dănsul nu poate pune temei, mai vărtos că părăjii Tâmnieni, la nicio înfățișare, dă câte ori s'au judecat în Divan mai naște, niciodată nu au pomenit nimic pentru hotarul Albu“. Totuși li „se face musaadea“ de „cercetare la fața locului“. Să ia „carte de blestem asupra tuturilor

9.

19 Octombrie 1825.

Ioan Poroineanu răspunde la afirmarea lui Portărescu cu privire la averea lui. Are la Craiova „într'o îngrădire doo departamenturi cu grajdii și șoproane“. Are locuri și la Beloț și Sârscă, nu și la Bolboși, la munte la Bratilov. Făgăduiește, la Izvorul, și Dumbrăvița: de se află, să fie „pă seama capitalurilor“. La o vie are „și bordeiu dă vase și casă dă viar“. Aiurea, la altă vie, „o pivniță dă bărne și șopru dă gard și odae dă vier dă lemne“. N'are „deosibit pometu mare dă rachiu“. Are „o viișoară dă mâncat struguri“, o cârciumă cu „grajdiu dă stobori, învălit în blane“. Nu e adevărat că are o „erghelie mare dă cai“: „eu nici cai, nici altă felurime dă vite n'am trecut dincoaci dă Olt... Am vre o cățiva cai dă prăseală“. N'are „văcărie dă boi, vaci și bivoli“. „Bivoli niciodată n'am avut, dar știu că dumneai Logofeteasa Cornițoaia au dăruit dooă bivoliță dă sânt acum trei ani trecuți fii-meii“. N'are „dooă turme rămători, una dă tămăzlac și alta dă mascuri mari, dă negușitorie. ...Nici cățiva stupini am undevaș decât la viaa ot Șipote. Știu că era vre-o cinci șase măci“. Are doar „câteva oi ce rămăsese neluate de răzvrătitori... Fiindcă să strica lunca moșii cu tăiatul la capre, m'au înștiințat omul meu că le-au vândut“. N'are cele „dooă caleșci“, una „nepoleită“. „Calească poleită niciodată n'am avut, iar dă sânt opt ani trecuți am cumpărat o calească sadê, pă care o am aici în București veche, și am mai prefăcut, când eram la Craiova, o butcă veche, făcându-o calească la Nemții din Craiova, pă care o am tot aici veche și aceia, și stricată“. N'are „telegari și cai dă călăriie cu tacămurile lor“. N'are cele „patru cazane mari dă aramă date prin plaiuri cu inchiriere, dă face rachiu...: numai dooă cazane aveam la vii pentru hertul tescovini... Un cazan mic dă prefăcut rachiu aveam acasă la Craiova“. Spusese că a „agonisit inele în vremea apostasii. Eu cu apostajii nu am fost, ca să agonisesc diamenturi“. N'are case pe Podul Mogoșoaii, „făcute în tovărășiiie cu Slușr. Pană... În casa mea tăvi de argint nu am avut nici am, deosibit iarăș tacăm dă dulceață și al cafellii dă argintăriie nu am avut, pă cum nici argintăriie dă masă nu am, fără numai am avut 12 zarfuri dă argint, dooă farfurioare cu șase linguriți de argint... Eu haine scumpe nici

am purtat, nici port... Zice că am patru lăzi cu mărunțișuri dă ale casii. Răspunz la ačasta că, pă mine trimițindu-mă la Vidin (adaus sus neînțeles) dumnealor boeri din Craiova, ca să iau o sumă dă Turci pentru prinderea lui Tudor răzvrătitorul, me-au rămas soția acasă sângură și, ce am avut, puindu-le într'o ladă mare, le-am trimis la moșia Beloți, ca să o ascunză isprăvnicelu în groapă, și, fugind numai cu trupul, când s'au spart Craiova dă frica răzvrătirii, și, așa, răzvrătitori mergând pă acolo pă la moșie, au căznit pă isprăvnicel, carele mărturisind lucrurile mele, le-au luat toate, și este de față acolò în loc și isprăvnicelu și sătenii cari știu ačasta, precum și la celelalte moșioare me-au făcut mari stricăcuni și pagubi, dându-mi și foc pă la pătule cu zaharele, și vinuri și rachieri vârsându-le în câmp, luând și vite câte am avut, în pizmă, căci mă aflam trimis la Vidin, dă unde n'am putut să es păn ce au trecut oștirile împărătești în țară spre curățirea locului". „Câte bucăți dă aramă am avut mai înainte, niciuna me-au scăpat dă răzvrătitori, și acum nu am altă aramă făr numai șase tingiri în care gătim bucate, care le-am cum-părat pă urmă aici în București... Pă cumnată-mea (Roxandra), am trimis-o eu la Craiova, fiindcă čarea duml. Caimacamul casăle mele să șază într'ânsele, și am trimis-o pă dumneaei ca să le facă teslim, fiind casăle închise dă dumnei la plecare-i dă acolo, și acum îmi scrie că duml. Caimacamul au luat alte case să șază, și cumnată-mea să întoarce aici, și o aștept să vie... Pă lt. 822, luându-să viile (!) din cincii județe de duml. Dvornic Bibescu, me-au făcut și mie o puțină parte, precum au făcut la mulți alți boeri și neguțatori, și, dând parte și la Pitarul Iene, l-au orânduț tovarășia, dă au căutat treaba cu alt neguțator, anume Bușa, și socoteala, au paradosit-o la dumnealui Dvornic Bibescu ; în casa duml. s'au dăsfăcut, dă unde niciun căștig n'au eșit. „N'are nici cei 3.000 de galbeni“ la casa lui Costandin Pop din Sibii, cu dobândă, după înțelegerea ce i-au dat cei ce vin din năuntru“. N'are nici cei 3.000 de la „un neguțator ce-i zice Șapte Bani ot Sibii“

10.

20 Ianuar 1827.

„Bălașa Degerățanca, ce-mi zice și Corlănoaia, de Timna sud: Mehț.", către Divan, pentru procesul cu Medelnicerul Ion Poroi-

neanu, „pentru părțile noastre de moșie ce ni le răpise, stăpînire peste sute de ani“. Cîștigase cu sentință de a se plăti „urmatele cheltuieli, pagubile ce avem i tăerea pădurii din pricina Poroineanului, i venitu părților noastre de moșie, i tăerea pădurii după moșia Albu de la erotocrisie încoace, și, Poroineanu nevrind să plătească, avînd și mare căpital dă bani și stare“, se dă „mumbașir cercetători“ „dumnealui Costache, omu Mării Sale bizadè, și împreună cu vechilu nostru, dumnealui Medelnicerul Petre Portărescu“, pentru „ca să-i facă mezat“. Dar mumbașirul stă două luni în Craiova și Poroineanu vinde „toate lucrurile mișcătoare de mult preț, fără mezat, apoi au plecat de au venit în satul nostru Timna și, în loc să iscodească averea Poroineanului, din pricină că n'am avut bani să-i dăm, s'au făcut mumbașirul cu Poroineanu tot una, ne-am pomenit în mare catratismos și necinste..., și vechilu nostru au fost în mare pază, să nu vorbească cu nimini din lăcuitori... Și noi ticăloasele injurate și necistite, și oameni care eșia să dea mărturie să punea mumbașirul de-i bătea, încă au trimes catană cu treapăd dă am plătit tl. 18, pr. 30: neputând merge, fiind bolnavă, și neavând bani, mi i-am pus haina din spinare amanet de am luat bani, cum și altă mărturie iar ațița bani au plătit treapăd, și l-au ținut închis multe săptămâni, de ce să dea nooă mărturie, să defaime pă Poroineanu, cum și alte dooă mărturii ce au mai venit mai la urmă iarăși i-au închis, cu care i-au speriat pă toți să nu mai ese nimini mărturie nooă, apoi la satul nostru Tămna ne-am pomenit fără știrea noastră și a vechilului nostru cu doi prietini ai Poroineanului, Medelnicerul Scarlat sin Radu Căptn. i dumnealui Gheorghe Argitoianu, viînd cu porunca dumnealui Caimacănului să facă cercetare pagubilor noastre i tăere pădurii și venitu părților noastre de moșie din lt. 813 până acum. Vechilu nostru aflându-să foarte rău bolnav, am zis și noi și vechilu că până să va isprăvi cercetarea Poroineanului cu care au venit mumbașirul domnesc, nu putem să lăsăm baltă cercetarea și mezat Poroineanului și să ne apucăm de altă cercetare. Cunoscând și dumnealor că așa urmează, au plecat, zicând că vor veni după ce să va isprăvi cercetarea Poroineanului. După ce au venit la Craiova, ce ajungere au făcut, eu, Poroineanu, nu știu, și dintr'a cui povățuire, că ar fi făcut alegere fără a face cercetare la fața locului, după arătarea Poroineanului, și între altele ce ar fi dat

în scris, lucru cu totul neadevărat, apoi ar fi dat în scris și pentru bagceaoa mea dă pruni din grădina casii, că ar fi pus Poroineanu de au tăiat numai 2 pruni, când cu hotărnicia Greceanului. Proastă le-au fost arătarea, că, din 30 pruni ce sânt tăiați, cinci mai mici i-am lăsat jos, iar 25 pruni mai mari, groși, sânt dă față și acum rădăcina lor, care sânt văzuți de toți, cum și livadiia mea cea mare din Hutchișu, ce este rămasă de la moși și părinți, totdeauna fac în ia câte 12 clăi de fin, care clăi și pă acest următor au tot 12 clăi fân s'au făcut, care s'au văzut și de orânduții cercetători, că au mers cu vechilu nostru de le-au numărat, și cu alți mulți, cum și în leat 815 și în leat 816, când au mers dumnealui Medelnicerul Portărescu hotarnicu, din porunca Domnului Caragea, de au cercetat față cu Poroineanu și cu alți, iar atâta fân au dovedit că s'au făcut... Deșartă este arătarea și de mirare lucru este, niște cercetători ce să numesc de credințoși, să arete la toate minčuni, când acest fân și pruni sânt de față, văzuți dă lume. Poate socoti orice judecată și la celelalte condee ce au dat înscris fără cercetare, că sânt neadăvărate. (Pretind că ea nu-și cere paguba.) Și aceasta este mare minčună și netremnică arătare..., că pentru aceste pagube și cheltueli ce am făcut mă judec de 17 ani, până când mi s'au stins casa și am intrat datoare ca roabele. Apoi, când de la Domnie am câștigat dreptate, cum poci tocmai acum să zic că nu caut nimic la Poroineanu din arătatele pagubi?... Iar nu să scrie dumnealor bazne, să incurce lumea, care după dreptate și după pravilă cu drept cuvânt s'ar conveni să li să facă răsplătire de către stăpânire și să plătească și cheltuială, căci eu dă dreaptă știința mea arăt în frica lui Dumnezeu, și, de nu va fi crezut ori pă taină ori dă față, să trimiță stăpânirea un credințos, să vază atât suma clăilor ce sânt în ființă, cât și tăierea prunilor ce sânt dă față, și atunci va cunoaște judecata viclesugurile ce au urmat mai sus numiți boeri ce s'au numit cercetători... Au trimis Poroineanu mumbașir Căimăcâmi de au adus în Craiova pă toți cetași săi și pă toate rudele cetașilor, au adus și pă cetașele mele, fiind vechilu în Craiova, au trimis mumbașir cu treapăd să mă aducă și pă mine, și eu, aflându-mă bolnavă, n'am putut merge, și mi i-au luat treapăd tl. 18, pri. 30, și, așa, fiind orânduți dă dumnealui Caimacamul în cercetarea părintelui episcopu, s'au înfățișat Poroineanu cu cetașăle mele și cu toți

aduși de Poroineanu și ș'au dat cuvânt, arătând că cele ce au dat mai sus numiți cercetători în scris sânt lucruri neadevărate, cerând cercetare la fața locului după hotărârea domnească. Și ascultare nu s'au dat, iar, după ce m'am mai îndreptat din boală, am făcut și eu înștiințare Preasfinți Sale părintelui episcopu, cu arătare că nicio cercetare n'au făcut acei boeri la față locului, nici m'am lăpădat eu de pagubele ce caut la Poroineanu, cum și pentru pruni am arătat suma ce este toată, cum și pentru fân am arătat suma clăilor dă mai sus... Apoi ce urmare va fi făcut, nu știu, ci, fiindcă pentru toată năpăstuirea noastră și neurmarea mezatului ce au vândut Poroineanu fără a fi față, și pentru despăgubirea noastră plecară cetașile mele, să meargă la luminatul Divan cu vechilu nostru, să facă plângere pentru toate vicleșugurile ce s'au urmat și neastămpărarea Poroineanului de amestecăturile ce ne face până ne-am prăpădit din fața pământului, și eu, aflându-mă tot în neputință și neavând eu ban de cheltuială să merg și eu la București, dau înscris către luminatu Divan drept și în frica lui Dumnezeu că arătarea mea este adevărată. Și pentru credință mi i-am iscălit numele și porecla, rugând și alte obaze ce să văd de au iscălit marturi.

11.

15 Novembre 1827.

Raport al lui Vel Logofăt către Domn, care aprobă. Proces între Medelnicerul Petre Portărescu și „Zmaranda polcovniceasa, soția unui polcv. Dimitrache Zaroiane, ce au murit“, pentru o sumă de bani.

12.

1831.

Noi, patru frați, fiie răposatū lui Dumitrașco Cilibiu, ce ne zăce și Ćorcăneștii“, dau zapis lui Portărescu. Au „părțile de moșie în hotaru Tămni“, ca și „răposatul Medelnicerul Ionū Poroineanu“. Amintește că hotarul Albu s'a ales la 1813. Se judecă „la trei luminați Domni“. A treia hotărnicie o face „Cruceul“ Costache Ștefănescu, „suptū carte de blestem“. Ca vechil, Portărescu se judecă și el cu Poroineanu între 1815 și 1828. Tămnenii se amanetaseră la Portărescu între 1816 și 1819 („jălozare“). La 1830 ei vând Albu acestuia.

13.

7 April 1840.

Vistieria anunță „cârmuirea“ de Mehedinți că Răducanu Mihai Izvoranu din satul Tămna e șters de la „fii de boer de neam“ și, pentru slujbele făcute, trecut la „cei cu deosebit caracter“, de cari are a se ocupa Adunarea.

14.

Pănr'aceasta dăm mărturie că d[umnea]lui Răducan Izvoranu de la Tămna este in adevăr fiu al răposatului Postelnicului Mihai Izvoranu și, din întâmplarea răzvlătirilor trecute jăfui[n]du-să casa dumnealor de Turci, s'au lot acel document părintesc înpreună și cu alte hărtii trebui[n]cose. Drept aceia, pentru adevărată știință ce avem, i-am dat aceasta supt ale noste (*sic*) iscălituri.

844, Iulie 10.

Patru iscălituri neînțelese.

15.

Pinr'aceasta dăm mărturie că d-lui Răducan Izvoranu de la Tămna este în adevăr fiu al răposatului Postelniculă Lețai Izvoranu și, din întâmplarea răzvlătirilor trecute jăfuindu-să casa dumnealor de Turci, i s'au lot acel document părintesc, înpreună și cu alte hărtii trebuincioși. Drept aceia, pentru adevărata știință ce avem, i-am dat aceasta supt ale noste iscălituri.

1844, Iulie 10.

(Patru iscălituri.)

16.

12 Februar 1848.

Pentru împrumut la Portărescu i se arendează Tămna de „Măioreasa Dumitrana Căpegoae, Răducan Izvoranul, Stana Tămničanca, Floare Tămničanca, Joița Tămničanca, Bălașa Degerățanca ce-i zice și Corlănoaia, Costandin Hărgotescul, Nicolae Hărgotescul, Ioan Isăcescul, soțul Zoiț[i]“.

17.

1848.

Mențiunea procesului, cu Portărescu și fiul Dimitrie, al Tămnenecelor.

La 1850 „Tămnencele“ cereau sechestrul pe averea lui Po-roineanu.

18.

Înștiințare.

Să dă în cunoștința obștii că după hotărârea înaltei Stăpâniri are să se facă catagrafie de toate stările în tot coprinsul acestui Prințipat, ca după aceasta pentru cei ce vor fi supt răspundere de dajdie să se orânduiască strângerea birului cu a lor ușurare și în soroace hotărite peste an, iar cei ce vor fi privelegheași să se osibească dintre birnici.

Pe acest temeiu să orânduiesc comisii prin toate județele, cu îndatoririle următoare :

1-*iu*. Să se coresponderisească cu toți proprietarii, cerând de la aceștia foi anume de toți lăcuiitorii ce vor sălășlui pe moșiile lor, întocmai după forma ce le va trimite sau în lipsa numiților de la ai lor epistați sau arendași.

2-*lea*. Pentru lăcuiitorii ce vor sălășlui pe moșii de moșneni, pe lângă foile ce să vor cere de la cei mai însemnați dintr'aceștia, vor cere osebit și de la preoții satelor acelor moșii.

3-*lea*. La toți lucrătorii acestor comisii să dau bani de masă i lefi secretarilor și scriitorilor lor, precum și cai de poștie până la locul de căpetenie al fieșicării județi. Numai la preumblarea ce vor face prin sate au să întrebuințeze din loc în loc cai de sat, însă și aceștia în cel mai puțin număr ce va fi prin puțință. De aceia dar nu au să pricinuiască, pe veriunde vor trece sau veriunde vor sta, niciun fel de supărare, cu cheltuială din orașe sau sate, ci orice le va trebui are să cumpere cu bani pe șân. Afară numai din cai de sate, precum s'au zis, întru a lor preumblare.

4-*lea*. Asemenea, întru prilejul aceștii catagrafii, nici comisarii, nici scriitorii, nici slujbașii isprăvnițești și cu un cuvânt niciunu dintr'acei ce vor avea și cea mai mică parte în lucrarea aceștii catagrafii nu are să ceară sau să primească niciun ban măcar, supt niciun fel de cuvânt, precum asemenea să îndatorează și cei de supt catagrafie să nu dea nimenea nimului nimic, căci unele ca acestea sânt poprite cu toată strășnicia, și să va socoti de o potrivă vinovat și cel ce va îndrăzni să dea ca și cel ce va cere sau va lua.

5-*lea*. Aceste comisii tot de odată să îndatorează să facă și ca-

tagrafia orășanilor pe temeiul instrucțiilor ce li sã dá, care vor sluji de temeiú într'a lor lucrare.

Cãtre acestea toate este legiuit ca pentru cei ce sã vor tãinui în catagrafii, de vor fi din oroșani, rãspunderea sã cazã pe isnaful din care va fi tãinuitul, iar, de va fi din seteni, pe tot satul sãlășluirii acelu tãinuit, și această rãspundere va fi ca pentru unu ca acela sã se cearã dajdie îndoit de la cetașii sãi.

Cunoscãndu-sã dar această obștire cãtre tot publicul, orice proprietar aflãndu-sã pe a sa moșie sã îndestuleze cererea comisii cu trimiterea foilor de toți clãcașii sãi, fãrã cãtuși de puținã zãbavã, și întocmai dupã forma ce i sã va trimite de cãtrã comisie, precum și într'a sa lipsã sã îndatoreazã al sãu epistat sau arendaș într'asemenea sãvãrșire. Drept aceia și tot propietarul numai de cãt va dá în știre pentru aceasta epistașilor și arendașilor sãi, ca sã nu cerce Comisia niciun fel de înpiedecare."

Iscãliți „óleni Divanului : Maior Nojin, Vel Vist. Barbu Știrbeu".

19.

Supt-însemnații printr'aceasta arãtãm cã dumnealui Rãducan Izvoranul, propietarul din satul Tãmna, atãt în vreme de pace, cum și în cele mai crunte, a ocupat slușbe publice cu cinste, credință și dãstoinicie, fãrã niciun fel de patã, pãnã în trecuta reorganizație, iar de atunci și pãnã acum petrece numai cu ale dumisale propietãți, pentru a cãrora clãcași pã fiecare an plãtește Statului cãte șapte sute lei, pãstrãndu-ș caracterul și opinia ce are în soșietate, i este și cãsãtorit cu din familie nobilã, precum și însuș sã trage din familia boerilor Izvorani : tatul dumisale a fost rãposatul Mihai Izvoranul, carele pãnã la încetarea vieții a fost ocupat de slușbã publicã în vremi paenice și în cele mai crunte din acele vremi, fãrã niciun fel de patã, carele, de au și avut privileghi de postelnicel cu sine'ul rãposatului Domn Alecsandru Ipsilant Voevod (însã acel sinet înpreună cu alte hãrtii și toatã mișcãtoarea stare a casii sale i s'a luat de cãtre panduri adalãeni în acea cruntã vreme, care aceasta ieste cunoscutã de toate vecinele sate), dreapta noastrã știință fiind precum mai sus sã coprinde, ca concetățenii ai județului, vecini cu propietãțile și lãcuința dumnelui sus arãtatului, ne cunoaștem datori a-i recomanda al sãu merit cu respect la mila prẽ-înnãlțatului nostru scump Domn și cinstita Visterie spre a-l înpãrtãși cu cuvîncosul

privilegiu, și, ca să fie crezută și considerată această dovadă, rugăm pe č. supt-ciruire a o formă.

852, Septvr.

Gh. C. Poroineanu, căpitan. Pitr. Vas. Degerățeanul. Dimi-
trache Protopopescu, Mihalache Butoi.

19.

18 Iulie 1860.

Contractu.

M'am tocmît cu domnu Răducan Izvoranu ca se-i fac o case cu încăperi doaă și o cuhnie, toate subt un acoperiși, și o pim-nițe de patru stânjeni lungu cu zid cu tot și largu de doi stânjeni și doi mus (*sic*) cu zid cu tot; lungimea caselor, hodaia mare de trei stânjeni lungu și de doi largŭ, iar a mică de doi stânjeni cvadrat, cuhnia de un stânjen și jumătate cvadrat.

Înălțimea casselor de la pardosală până la tăvan de un stânjen și jumătate. Tot materialu d-lui este dator se mi-l aducă aci, numai apă mă îndatorezi eu se aduc, iar salahori meșteri asemenea mă îndatorezi se-i dau cheile. Mă îndatorezi se-i fac doaă sobe muscălești și patru paturi cu cutie și obloanele la fereștri sadea, gergevelele, pardosala, tavanu, lipitu de de jos tot eu mă îndatorezi cu materialu meu, trei uși cu tăblii și una la cuhnie sadea, patru fereștri la doaă hodăi și la cuhnie una, care peste tot sunt cinci. Și eu se fiu dator a-i da cheile casselor la Sfântu Dimitrie. Toată tocmeala acestor case este de șaizeci galbini, h. 60 galbeni, din care am primit acum zece galbini, h. 10 galbeni, cari restu se mi se răspunze dupe înaintarea lucrului.

Anul 1860, Iulie 18.

Todorŭ Georgevici.

P. Hristu, chizeș.

(Chitanță sârbească.)

20.

Contract.

M'am mai tocmît cu d-lui domnu Răducanŭ Izvoranŭ deo-sibit de contractu ce-l avem întâi se-i mai lucrezi lucrurile cele mai jos însemnate; adecă: o odae de ficeori, de doi stinjeni largă,

o cuhnie alătura, de un stânjén și jumătate, lângă șopru, un grajdi iarși de doi stânjeni, lângă grajdi o umbrătoare zidită peste tot cu cărămidă de un genunche din fața pământului, o cămară lângă ușa pivniței, care această cămară, odaia de ficeori cu soba ei, cuhnia cu vatra ei și cu coșu va veni toată tencuită și pe din năuntru și pe din afar, iar grajdiu numai pe din afar. La acestea toate se fac și patru uși mai ordinare. Voi face și înve- lișu cât lipsește cu șindila și cuele care sint scoase de la casă, și ce nu va ajunge va cumpăra d-lui. Înse materialu d-lui, cât este de trebuință la aceste încăperi, l-amă priimit, iară salahori, apa și celelalte toate câte sunt de trebuință priivesc pe socoteala mea. Înse tocma[la] noastră este de treizeci galbini împărătești (N. 30 galbeni), din care am primit înainte 10 (sau zece) și zece îi voi primi când se va înființa lucrarea jumătate, și restu ce mai ră- mâne când se va săvârși toată lucrarea, când toate acestea i le voi da toate pregătite, în ziua de Sfântu Dumitrie, când îi voi da cheile cași ce o am cu deosibit contract. De care mă îndatorezi a lucra cu grăbnie și a face lucru plătit, cum și izidă la cără- midă și la celelalte materialuri a nu se izidi; iar, nefăcând la soroc, se mă privească răspunderea ce ar trebui se trag.

Anul 1860, April 6.

Todoră Gheorghevici.

Ț. Hristu, martur.

(Alte semnături.)

CUPRINSUL

	<u>Pagina</u>
Documentele moșiilor cantacuzinești din Bucovina, de <i>Constantin</i> și <i>Marcela Karadja</i>	5
O culegere de acte moldovenești — până la 1437 —, de <i>N. Iorga</i> .	81
Documente privitoare la Ioan Noroceca Logofătul și la Velica Noroceca, prietena lui Mihai Viteazul, de <i>N. Iorga</i>	95
Documente de pe Valea Teleajenului și a Slănicului, de <i>N. Iorga</i> .	105
Documente mehedintene, de <i>N. Iorga</i>	121
